

PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁS

2021-2027

Partnerségi megállapodás – a 10. cikk (6) bekezdése

CCI	2021HU16FFPA001
Cím	Partnerségi megállapodás - Magyarország
Verzió	1.2
Első év	2021
Utolsó év	2027
A bizottsági határozat száma	C(2022)10002
A bizottsági határozat dátuma	2022. dec. 22.

Tartalomjegyzék

1. A szakpolitikai célkitűzések és az IÁA egyedi célkitűzésének a kiválasztása	4
1. táblázat: A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzésének kiválasztása, indokolással	4
2. Szakpolitikai választások, koordináció és kiegészítő jelleg	30
A szakpolitikai döntések összefoglalása és a partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó egyes alapoktól várt fő eredmények – A közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja.....	30
Az alapok közötti koordináció, elhatárolás és kiegészítő jelleg, illetve adott esetben a nemzeti és regionális programok közötti koordináció – A közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja.....	50
A partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó alapok, az MMA, a BBA, a HAVE és más uniós eszközök közötti kiegészítő jelleg és szinergiák – A közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdése b) pontjának iii. alpontja.....	60
3. Hozzájárulás az InvestEU szerinti költségvetési garanciához, indokolással ¹	69
2A. táblázat: Hozzájárulás az InvestEU-hoz (évenkénti bontásban)	69
2B. táblázat: Hozzájárulások az InvestEU-hoz (összefoglaló)	69
Indokolás, figyelembe véve, hogy ezek az összegek hogyan járulnak hozzá a partnerségi megállapodásban az InvestEU rendelet 10. cikkének (1) bekezdésével összhangban kiválasztott szakpolitikai célkitűzések eléréséhez.....	69
4. Átcsoportosítások ¹	70
4.1. Régiókatóriák közötti átcsoportosítás	71
3A. táblázat: Régiókatóriák közötti átcsoportosítások (évenkénti bontásban)	71
3B. táblázat: Régiókatóriák közötti átcsoportosítás (összefoglaló)	71
Indokolás.....	71
4.2. Átcsoportosítások közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközökbe	72
4A. táblázat: Átcsoportosítások közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközökbe, amennyiben az alap-jogiaktus erről a lehetőségről rendelkezik* (évenkénti bontásban).....	72
4B. táblázat: Átcsoportosítások közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközökbe, amennyiben az alap-jogiaktus erről a lehetőségről rendelkezik* (összefoglaló).....	72
Indokolás.....	72
4.3. Átcsoportosítások az ERFA, az ESZA+, a Kohéziós Alap között vagy más alapba vagy alapokba	73
5A. táblázat: Átcsoportosítások az ERFA, az ESZA+, a Kohéziós Alap között vagy más alapba vagy alapokba* (éves bontás).....	73
5B. táblázat: Átcsoportosítások az ERFA, az ESZA+, a Kohéziós Alap között vagy más alapba vagy alapokba (összefoglaló)	73
Indokolás.....	73
6A. táblázat: Az ERFA és az ESZA+ forrásainak átcsoportosítása az IÁA-hoz nyújtott kiegészítő támogatásként (éves bontásban)	75
6B. táblázat: Az ERFA és az ESZA+ forrásainak átcsoportosítása az IÁA-hoz nyújtott kiegészítő támogatásként (összefoglaló).....	75
Indokolás.....	75
4.5. Átcsoportosítások az európai területi együttműködési célkitűzésből (Interreg) a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzéshez	76
7. táblázat: Átcsoportosítások az európai területi együttműködési célkitűzésből (Interreg) a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzéshez	76
Indokolás.....	76
5. A technikai segítségnyújtáshoz való uniós hozzájárulás formája.....	77
Indokolás.....	78
6. Tematikus koncentráció	79
6.1 ERFA/Kohéziós Alap	79
6.2 ESZA+	80

7. Előzetes pénzügyi allokáció a partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó egyes alapokból szakpolitikai célkitűzések, az IÁA egyedi célkitűzése és technikai segítségnyújtás szerinti bontásban, nemzeti és adott esetben regionális szinten	81
8. táblázat: Előzetes pénzügyi allokáció az ERFA-ból, a Kohéziós Alapból, az IÁA-ból, az ESZA+-ból és az ETHAA-ból szakpolitikai célkitűzések, az IÁA egyedi célkitűzése és technikai segítségnyújtás szerinti bontásban*	81
Indokolás	83
8. A partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó alapok keretében tervezett programok listája az egyes alapokból származó megfelelő előzetes pénzügyi allokációval és a kapcsolódó hozzájárulással régiókatéóriánként.....	84
10. táblázat: A tervezett Interreg programok listája.....	86
9. A partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó alapok felhasználásához szükséges adminisztratív kapacitás megerősítése érdekében tervezett intézkedések összefoglalása	87
10. A régiók és területek demográfiai kihívásainak és/vagy sajátos szükségleteinek kezelésére szolgáló integrált megközelítés (adott esetben)	92
11. A 15. cikkben, valamint a III. és a IV. mellékletben említett releváns előfeltételek teljesüléséről készített értékelés összefoglalása (opcionális).....	95
11. táblázat: Feljogosító feltételek	95
12. Előzetes éghajlat-politikai hozzájárulási cél	96
DOKUMENTUMOK	97

1. A szakpolitikai célkitűzések és az IÁA egyedi célkitűzésének a kiválasztása

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének a) pontja

1. táblázat: A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzésének kiválasztása, indokolással

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
<p>1. Versenyképesebb és intelligensebb Európa az innovatív és intelligens gazdasági átalakulás, valamint a regionális IKT-összekapcsoltság előmozdításával</p>	<p>2021HU16FFPR001 2021HU16FFPR005</p>	<p>ERFA</p>	<p>A magyar GDP 2013 óta gyorsabban növekszik, mint az EU-s átlag. A kkv-k termelékenysége szintén nő, akár csak a foglalkoztatási ráta.</p> <p>A fővárosban az egy főre jutó bruttó hazai termék az országos átlag kétszerese volt 2019-ben, míg a többi régió minden esetben átlag alatti eredménnyel rendelkezett. A fejlettségi rangsor végén Nógrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Békés vármegye áll. A 2010-es években a legjelentősebb gazdasági fejlődést a járműipari központtá váló Bács-Kiskun, Fejér, valamint a számottevő külföldi tőkét vonzó Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye érte el.</p> <p>Budapesten a bruttó hozzáadott érték 85%-át a szolgáltatási ágazatok állították elő. Az ipari termelés hagyományosan a fővárosban és környékén, a Közép- és a Nyugat-Dunántúl megyéiben jelentős, ám az elmúlt években Észak-Magyarország és az Alföld egyes járásainak ipari bázisa is lényegesen átalakult és erősödött.</p> <p>A beruházások 55%-a Budapesten és Pest megyében, 23%-a az Alföldön és Észak-Magyarországon, míg 22%-a a Dunántúlon valósult meg 2019-ben. Míg az egy főre jutó beruházások értéke Budapesten volt a legmagasabb – 2,6-szerese az országos átlagnak, addig Nógrád, Zala, Békés megyékben a legalacsonyabb. Az alacsonyabb fejlettségű megyékben jellemzően relatíve fontosabb szerepet töltenek be a költségvetési szervek beruházásai, valamint a fejlesztéspolitika támogatásai.</p> <p>Kis- és közép vállalatok fejlesztése</p> <p>A magyarországi mikro-, kis- és közép vállalkozások termelékenysége az elmúlt években mind a V4 országok, mind az EU növekedési ütemét erőteljesen meghaladó mértékben javult. Bár a magyar kkv-k termelékenységnövekedésének üteme gyorsabb volt a nagyvállalatokénál 2010-2018 között, továbbra is a kkv-szektor mutatja a nagyobb elmaradást az EU átlagához viszonyítva.</p> <p>Ugyanakkor Magyarország az EU-27-ek között csak a 19. helyen áll az időarányos (GDP/ledolgozott órák) és 25. az egy foglalkoztatottra jutó termelékenység[1] szerint. A robotizáció és az automatizáció kihasználása még alacsony (3%)[2].</p> <p>Magyarország gazdasága európai viszonylatban továbbra is a nyitott gazdaságok közé tartozik. A magyar cégek globális értékláncokkal való összekapcsolódása nemzetközi összehasonlításban jelentős</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>mértékű. A hazai export – kisebb ingadozások mellett – folyamatosan növekszik, a 2000-2017 közötti időszakban a GDP növekedését meghaladó mértékben bővült[3]. A magas exportérték mellett a hazai hozzáadott érték aránya a teljes exportban mindazonáltal még alacsony a V4 országokkal összehasonlítva[4].</p> <p>A működő vállalkozások 27%-ának a fővárosban volt a székhelye 2020-ban. A vállalkozássűrűség szempontjából az országrészek közötti különbségek meghatározóak: a működő vállalkozások ezer lakosra jutó száma az ország középső és nyugati térségeiben jellemzően magasabb, keleten és északon – különösen a határ menti és a közép-tiszai járásokban – alacsonyabb volt. Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma 2019-ben az Észak-Magyarországi (59 db) és az Észak-Alföldi (68 db) régióban volt a legalacsonyabb, nem érve el a budapesti értéket.</p> <p>Az egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott érték a vállalkozásoknál mutató 2020-as értéke esetében Békés (5 m Ft) és Nógrád (5,1 m Ft) vármegye értékei a legjobban szereplő Győr-Moson-Sopron vármegye (10,6-m Ft) értékének a felét közelítik, ami jelentős hátrányra utal.</p> <p>2021. I–III. negyedévben az egy lakosra jutó ipari termelés esetén az országos átlag (3 millió forint) felét sem érte el a mutató értéke Baranya, Somogy és Békés megyében.</p> <p>Kutatás-fejlesztés-innováció</p> <p>Európán belül Magyarország jelenleg a feltörekvő innovátorok csoportjába tartozik az Európai Bizottság által évente felállított Európai Innovációs Eredménytábla (EIS) eredményei alapján.</p> <p>Magyarország teljes KFI-ráfordítása 771,5 milliárd Ft volt 2020-ban, a GDP 1,61%-a. A hazai K+F-tevékenység főváros-centrikus: Budapesten működött az ország 3 662 kutató-fejlesztő helyének 42%-a, itt dolgozott a kutatók 55%-a, és itt használták fel a K+F-ráfordítások hattizedét.</p> <p>A KFI-tevékenységet támogató infrastruktúra tekintetében a közép-kelet-európai régió továbbra is jelentős lemaradással küzd a vezető innovátorokhoz képest (pl. Dánia, Franciaország, Ausztria, Finnország). Magyarország a K+F eszközellátottság tekintetében az EU középmezőnyében szerepel. Ugyanakkor a térség országait tekintve Csehországban is Szlovéniában is nagyobb a beruházások fajlagos értéke ezáltal a kutatási infrastruktúra fejlettsége[5]. A nemzetközi kutatási infrastruktúrákhoz való csatlakozás területén szintén lemaradás tapasztalható a hasonló méretű országokhoz képest[6]. A gyors technológiai változások, valamint a társadalmi, gazdasági és környezeti kihívások a kutatási kapacitások, így az infrastruktúra és a kutatói humán erőforrás megerősítését, illetve folyamatos fejlesztését teszik szükségessé. Probléma a szektorközi együttműködések alacsony aránya, a hazai tulajdonú vállalkozások alacsony innovációs hajlandósága a fejlesztési folyamatok, illetve az elérhető</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>újítások alkalmazása terén[7].</p> <p>A CIS (Közösségi Innovációs Felmérés, Community. Innovation Survey) legfrissebb adatai szerint az innováció legfőbb akadálya (a magas költségek után) a megfelelő képzettségű munkaerő hiánya – minden 6. vállalkozás jelezte ezt a problémát. Az MTMI (mérnöki, természettudományi, matematikai és informatikai), valamint a szakképzett munkaerő mennyiségi és minőségi hiánya a hazai KFI rendszer működtetésében és fejlesztésében is jelentős problémát okoz.</p> <p>Digitalizáció</p> <p>A digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (DESI) alapján Magyarország – az utóbbi években mutatott javulás ellenére – a 27 uniós tagállam között[8] a 20. helyen áll. Magyarország az alacsonyabb pontszámot elérő országok között van a digitális vállalati technológiák integráltsága, a digitális készségek és a digitális közszolgáltatások területén.</p> <p>Az elérhető adatok alapján 2019-ben mindössze a vállalkozások 62%-a rendelkezett saját honlappal, az ilyen vállalkozások aránya a fővárosban, Pest megyében és a nyugat-dunántúli megyékben a legnagyobb. 2019-ben a vállalkozások 23%-a használt felhőalapú szolgáltatást; e lehetőséggel leginkább a fővárosi és a közép-dunántúli cégek éltek.</p> <p>A vállalatok többsége nem aknázza ki a digitális technológiákban, például a felhőalapú számítástechnikában és a big data technológiában rejlő lehetőségeket, és csak kevés végez közülük online értékesítést, bár e téren a COVID19-válság gyors változást hoz. A vállalati erőforrás-tervező szoftvercsomagoknak az információk elektronikus megosztására történő használata a legalacsonyabb az EU-ban.</p> <p>Az adatvagyon digitális fejlesztése érdekében az utóbbi évtizedben jelentős lépések történtek, azonban a hasznosítás területén a digitális fejlődés és a kor elvárásaihoz képest, hiányoznak a jó minőségű, a piacon keresett és üzletileg is értékelhető adatok és a kapcsolódó adatalapú szolgáltatások.</p> <p>Informatikai infrastruktúra</p> <p>A digitális összekapcsoltság területén Magyarország EU-s összehasonlításban a 7. helyet foglalja el, amely leginkább a kiemelkedő vezetékes szélessávú lefedettség eredménye. Az újgenerációs szélessávú hálózatok (NGA) ellátottsága az elmúlt években a Szupergyors Internet Programnak köszönhetően 75%-ról (2014) 94%-ra emelkedett 2020-ra, jelentősen nőtt az előfizetők száma, valamint megvalósult a mobil szélessávú lefedettség (99,4%). A hálózatok igénybevétele ugyanakkor évről-évre exponenciálisan növekszik, amely egyre nagyobb kapacitású és sávzélességű hálózatok kiépítését teszi szükségessé. A mai igényeket kiszolgálni képes 1 Gbps sebességű hálózati lefedettség terén (VHCN)</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>Magyarország 48,6%-os értékkel csak a 22. helyet foglalja el a tagországok között (a vidéki lefedettség csak 35,6%-os), így a következő években ezen a területen jelentős fejlesztések szükségesek, hogy az EU által kitűzött célokat 2025-ig el lehessen érni.</p> <p>A COVID-járvány hatásai[9]</p> <p>Az ágazatokat nem egységesen érintette a COVID-járvány. A korlátozásokkal leginkább érintett ágazatok (vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás, személyszállítás, utazásszervezés, előadó-művészet, szórakoztatás, szabadidő tevékenységek) vállalkozásai a válságkezelés alatt fokozott segítséget igényelnek, körükben nagyobb fluktuáció várható.</p> <p>Országosan 8,4%-kal (12 ezerrel) kevesebb új szervezetet jegyeztek be 2020-ban az egy évvel korábbihoz képest. A 2020 tavaszán bevezetett korlátozások hatására április végén 108 ezer, azaz minden ötödik vállalkozó függesztette fel a működését. Leginkább a fővárosban és Pest megyében álltak le, legkevésbé pedig az ország északkeleti térségében[10].</p> <p>A válság hatására felgyorsult a vállalatok digitális transzformációja, ez a folyamat folytatódni fog a jövőben is. A járványt követően új üzleti / beszállítói kapcsolatok kialakulása, az ellátási láncok átrendeződése is várható.</p> <p>Az ukrajnai orosz invázió hatásai</p> <p>A 2022. februárban induló háború gazdasági hatásai az magyar-országi és magyar-ukrán kereskedelmi kapcsolatok visszaesésében, a termelési láncok akadkozásában, egyes ágazatok exportlehetőségeinek szűkülésében érezteti hatását.</p> <p>[1] Eurostat – Labour productivity per person employed and hour worked (https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tesem160&language=en)</p> <p>[2] Eurostat – 25% of large enterprises in the EU use robots (https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190121-1)</p> <p>[3] Kkv Stratégia 2019-2030 - Míg az ország GDP-je 2017-ben a 2000. évi érték 2,3-szorosát érte el, addig az export értéke ugyanezen időszak alatt 3,4-szeresére nőtt. Kkv Stratégia 2019-2030</p> <p>[4] Kkv Stratégia 2019-2030 - a magyar kiviteli és behozatali összekapcsolódások mértéke mintegy 50%-kal magasabb az OECD átlagánál.</p> <p>[5] EUROSTAT; R&D expenditures: Capital 2019 - instruments and equipment (eUR/inhabitant) -</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>[rd_e_gerdcost]</p> <p>[6] ESFRI Roadmap 2018.</p> <p>[7] KSH – Kutatás-fejlesztés, 2017 (https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/tudkut/tudkut17.pdf) (13. ábra)</p> <p>[8] Digital Agenda Scoreboard 2020 - http://digital-agenda-data.eu</p> <p>[9] A COVID-járvány hatásai legközvetlenebbül a PO1 és a PO4 vonatkozásában jelentkeztek, illetve hatással vannak a PO3 területén tervezett fejlesztésekre is. Ezért e három PO esetén külön kitérünk rá.</p> <p>[10] KSH; TÉR-KÉP, 2019</p>
<p>2. Zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású – és a nulla nettó szén-dioxid-kibocsátásra átálló –, reziliens Európa a tiszta és méltányos energetikai átmenetnek, a zöld és kék beruházásoknak, a körforgásos gazdaságnak, az éghajlatváltozás enyhítésének és az ahhoz való alkalmazkodásnak, a kockázatmegelőzésnek és -kezelésnek, valamint a</p>	<p>2021HU16FFPR002</p> <p>2021HU16FFPR003</p> <p>2021HU16FFPR004</p> <p>2021HU16FFPR005</p> <p>2021HU14MFPR001</p>	<p>ERFA</p> <p>Kohéziós Alap</p> <p>ETHAA</p>	<p>Energiagazdaság</p> <p>Magyarországon a megújuló energiák részaránya 2017-ben a bruttó végső energiafogyasztásban 13,3% volt, míg a villamosenergia-fogyasztáson belüli arányuk 7,5%-ot tett ki. Az elmúlt években a legdinamikusabban a naperőművi termelésből és a hőszivattyús rendszerekből származó energia mennyisége nőtt.</p> <p>2005-től 2014-ig az ország energiafelhasználása (és így károsanyag-kibocsátása) csökkent, majd 2015-től – az ipari termelés bővülésének következtében – emelkedni kezdtek ezek az értékek.</p> <p>A magyar épületállomány (a lakó- és középületek esetében is), illetve a távhőrendszer más tagországokhoz képest kedvezőtlenebb épületenergetikai jellemzőkkel bír, a magyar háztartások egy főre jutó energiafogyasztása mintegy 12%-kal magasabb az uniós átlagnál. A távhőrendszer átlagos hővesztesége 12-13%.</p> <p>Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat-csökkentés</p> <p>Az éghajlatváltozás miatti aszályosodás és szárazabbá válás szempontjából az ország területének 22%-a kiemelten és fokozottan sérülékeny, ahol a lakosság több mint ötöde él. Az éghajlatváltozás szempontjából az előrejelzések alapján a legsérülékenyebb a Nagykanizsa-Budapest-Tokaj vonaltól délre húzódó országgrész, míg az aszály szempontjából a Duna-Tisza-közi Homokhátság és a Tiszántúl, valamint Észak-Magyarország alacsonyabb területei.</p> <p>Magyarország területének 24%-a potenciálisan veszélyeztetett árvízi elöntéssel, kiemelten a Sajó és a</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
fenntartható városi mobilitásnak az előmozdításával			<p>Hernád völgye, a Felső- és Középső-Tiszavidék és a Körösök vidéke.</p> <p>Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékeléséről szóló jelentése[11] szerint kiemelt, magas katasztrófakockázattal rendelkeznek az éghajlatváltozással kapcsolatban a szélsőséges időjárás kockázati területhez tartozó romboló hatású szélvihar, hóvihar, szélsőséges hőmérsékletek, aszály, erdőtűz kockázati forgatókönyvek. A természeti katasztrófákkal kapcsolatban magas kockázatú továbbá a vizek kártételei, az egészségügyi válsághelyzet és a földtani kockázati területhez tartozó forgatókönyvek.</p> <p>Körforgásos gazdaság</p> <p>Nincsenek kellően kihasználva a körforgásos gazdaságban rejlő nemzetgazdasági, nyersanyag-megtakarítási és környezetvédelmi lehetőségek. A hulladékkeletkezés és a lerakóba kerülő hulladék aránya csökken[12], azonban a települési hulladék 50,6%-a még mindig lerakásra kerül (EU-szintű célkitűzés az arány 10%-ra csökkentése 2035-re, derogációval 2040-re).</p> <p>A lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék aránya sok térségben alacsony, bár az ország egyes területein igen eltérő ez az érték: az összes elszállított hulladékon belül az arány járásonként 0–63% között szóródott, átlagosan 17%-ot ért el. Kihívást jelent az újrahasznosításra előkészített / újrafeldolgozott települési hulladéokra vonatkozó 2020. évi 50%-os célkitűzés teljesítése.</p> <p>A vállalati szereplők körében a környezetközpontú vállalatirányítási és az ökológiai minősítési rendszerek alkalmazása jelenleg kevésbé jellemző.</p> <p>A körforgásos gazdaságra történő átálláshoz új üzleti modellekre van szükség a termékek, az anyagok és erőforrások értékének a lehető leghosszabb ideig történő megőrzése, valamint a hulladékok képződésének a minimalizálása érdekében.</p> <p>Ívóvíz-, szennyvízhálózat</p> <p>A másodlagos közműolló (a közüzemi ivóvíz- és szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége százalék-pontban kifejezve) értéke 2001 és 2019 között 39%-ról 12%-ra csökkent. A mutató értéke 2019-ben elsősorban az alföldi és a délnyugat-magyarországi járásokban maradt el leginkább az országos átlagtól.</p> <p>Az elmúlt évtizedekben elért jelentős javulás ellenére az ivóvizet és a keletkező szennyvizek tisztítását biztosító közművek hatékonysága, kiépültsége, az ivóvízellátás még tovább fejlesztendő.</p> <p>Vezetékes ivóvízellátás 2007 óta Magyarországon minden településen rendelkezésre áll, a városokban található lakások esetében a közműves ivóvíz-szolgáltatás ellátási aránya közel teljes körű, 96,3%, a</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>községek esetében ettől kissé elmaradva, 91,4%, összességében 94,9%. Jellemzően a kistelepüléseken vagy a nagyobb települések peremén (nem lakóövezeti besorolású területeken) élő lakosság számára a víziközművekhez való hozzáférés korlátozott.</p> <p>Az ivóvízellátó hálózatokon 22% a hálózati vízvesztés. Ahogy arra értékelés[13] is rámutatott, a szennyvíztisztító telepeken a szennyvíziszap-kezelés fejlesztése és a rendszerek hatékonyságának javítása szükséges. A csatornázottság növekedésével az iszapmennyiség is nő, a programozási ciklus végére közel 40%-os növekedés prognosztizálható és várhatóan eléri a 250.000 tsza/év mennyiséget. A mezőgazdasági hasznosítási kapacitások még nincsenek kihasználva (jelenleg az iszapok közel fele kerül ide), miközben a rekultivációs hasznosítási lehetőségek fokozatosan elfogynak.</p> <p>Természetvédelem</p> <p>A Natura 2000 területek és védett természeti területek megóvása egyre nagyobb kihívást jelent – az akvakultúra és halászat szempontjából is. A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia harmadik előrehaladási jelentése[14] szerint 2018-ban az EU élőhelyvédelmi irányelv hatálya alá tartozó élőhelyek 87%-ának, illetve a fajok 65%-ának természetvédelmi helyzete kedvezőtlen volt. A hazai előfordulású élőhelyek többsége nagy kiterjedésű ökoszisztémákhoz – pl. erdők, gyepek, vizes élőhelyek – kötődik, amelyek esetében a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetű élőhelyek aránya még nagyobb, 92-100%-os.</p> <p>A hazai zöldinfrastruktúra-rendszer az ökoszisztéma-szolgáltatások elvárttól eltérő minősége és mennyisége szempontjából sem tudja teljeskörűen betölteni szerepét. Megjegyzendő, hogy a NATURA 2000 területek döntő része a kevésbé fejlett régiók vidéki térségeiben található.</p> <p>Kármentesítés</p> <p>Az egykori nehézipar, katonai és a hadiipari tevékenység által hátrahagyott maradandó talajszennyezések felszámolása még nem teljeskörűen megoldott. Jelentős az állami beavatkozást igénylő területek száma, ahol a szennyezést korábban állami vállalatok okozták, de a környezeti károk felszámolása mindaddig forráshiány miatt nem valósulhatott meg.</p> <p>Az Országos Környezeti Kármentesítési Program adatbázisa szerint közel 900 kármentesítéssel érintett terület van az országban. A legtöbb ilyen terület Budapesten található (187 db), majd Pest vármegye (92, azután pedig Győr-Moson-Sopron (66) és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye (64) következik.</p> <p>Levegőminőség</p> <p>A városi levegőminőségért és a lakosokat érő zajterhelésért nagymértékben felelős a közlekedés. Vidéken a háztartások károsanyag-kibocsátása is számottevő a korszerűtlen fűtés (kiemelten a</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>széntüzelésű kályhák) miatt – összefüggésben a fűtési hálózatok és az épületek alacsony energia-hatékonyásával, illetve egyes társadalmi csoportok társadalmi-gazdasági helyzetével. A szállópor-szennyezettség eloszlása az egyes térségek, települések között jelentős eltérést mutat, a 2017-es adatok alapján Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye városai a legmagasabb szállópor-terhelésű városok között vannak az országban.[15]</p> <p>Városi és elővárosi közlekedés</p> <p>A 2,5-3 millió lakosú[16] budapesti agglomeráció városi-elővárosi mobilitásának a fenntarthatóvá tétele az egyik legnagyobb közlekedési kihívás Magyarországon. A (budapesti 4-es és 3-as) metró-, a (budapesti, debreceni, miskolci és szegedi vonalak) villamos- és trolibusz-fejlesztésekkel ellentétben a budapesti HÉV-eknél eddig nem történtek jelentősebb beavatkozások, holott meghatározó szerepük van a fenntartható fővárosi-agglomerációs közlekedésben. Az utóbbi évtizedekben jelentős lakosságbővülésen átesett Budapest környéki települések tömegközlekedéssel való színvonalas kiszolgálása kulcsfontosságú, mivel az ott élők közül 10 emberből csak 3 választja a közösségi közlekedést a napi ingázása során.</p> <p>A többi megyei jogú város esetében (a lényegesen kisebb városméret okán) a városi-elővárosi közlekedés jóval kisebb kihívásokat jelent és kisebb volumenű beavatkozásokat igényel. Emellett Debrecen, Miskolc és Szeged-Hódmezővásárhely kivételével a vidéki nagy-városok a helyi közösségi közlekedést kizárólag buszokkal látják el.</p> <p>A városi közlekedésben az aktív közlekedési módok további elterjedését nehezítik a kerékpárhálózat (és a kapcsolódó létesítmények) még meglévő hiányosságai: a kiépített szakaszok nem alkotnak egységes hálózatot, a kerékpár-tárolási lehetőségek korlátozottak.</p> <p>Akvakultúra és halászat</p> <p>A magyarországi tógazdasági haltermelés erőssége a halastavak által létrehozott vizes élőhelyek magas biodiverzitása, a halastavak ökológiai szolgáltatásainak értéke. Számos hazai tógazdaság védett vagy Natura 2000 területeken helyezkedik el, mivel az élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvek hatálya alá tartozó fajok között több olyan faj szerepel, amelyek életciklusuk valamely szakaszában vagy teljes életük során a halastavakhoz kötődnek</p> <p>A szélsőséges klímaviszonyok és a vízminőség romlása a kórokozók elterjedését, valamint az invazív fajok megjelenését és elszaporodását vonja maga után. Ennek eredményeképpen módosul a fajösszetétel, a halfauna, kedvezőtlen irányba befolyásolva a teljes ökoszisztémát.</p> <p>A magyarországi halgazdaságok üzemi formájára jellemző, hogy haltenyésztéssel az ivadékneveléstől</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>az étkezési hal előállításáig foglalkoznak, de az értékesítési láncon belül alacsony az érdekérvényesítési képesség. A meglévő termelői szerveződések alacsony színvonalúak, az integrációs kapcsolatok hiányoznak.</p> <p>A hazai halgazdaságok műszaki-technológiai színvonala fejlesztésre szorul, előregedettek a gépparkok, a tógazdaságoknak csak kétharmada rendelkezik elektromos áramvételi lehetőséggel. A tógazdaságok további gyengesége az alacsony intenzitású termelés, amely miatt tisztán gazdasági szempontból nézve kevésbé versenyképesek.</p> <p>Magyarországon 2019-ben a halhús-fogyasztás 6,45 kg/fő volt. Bár minimális fogyasztásnövekedés mutatható ki az elmúlt években az import tengeri halak növekvő fogyasztásának köszönhetően, ezzel a magyarországi halfogyasztás még mindig messze elmarad az EU átlagától, ami 23-25 kg/fő/év.</p> <p>A magyarországi tógazdasági haltermelés sajátossága a regionalitás, ugyanis az ország egyes térségeiben egyáltalán nem jellemző a halastavi gazdálkodási tevékenység. A hazai haltermelés döntő hányadát három régió adja hosszú évek óta: Dél-Dunántúl, Észak-Alföld és Dél-Alföld.</p> <p>[11] Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékeléséről szóló jelentése, 2020</p> <p>[12] KSH Környezeti helyzetkép, 2018. (https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kornyhelyzetkep18.pdf)</p> <p>[13] Az ivóvízminőség javítását és a szennyvizek okozta környezetterhelés csökkentését célzó fejlesztések komplex értékelése, 2020</p> <p>[14] A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia harmadik előrehaladási jelentése 2017-2018, Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács (NFFT), 2019 https://www.nfft.hu/documents/1238941/1261771/NFFS_3EHJ.pdf/5f6c02dc-0720-1cfe-f926-272ead306659?t=1575543833848</p> <p>[15] 2017. évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről az automata mérőhálózat adatai alapján. 2018, Országos Meteorológiai Szolgálat</p> <p>[16] Budapest és hivatalosan lehatárolt agglomerációjának népessége 2,54 millió fő volt (2011). Közlekedési szem-pontból azonban Budapest vonzáskörzete ennél tágabb, egész Pest megyére (sőt néhol azon túlra) is kiterjed.</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
3. Jobban összekapcsolt Európa a mobilitás fokozásával	2021HU16FFPR003	ERFA Kohéziós Alap	<p>Vasúthálózat</p> <p>A vasúti TEN-T hálózat fejlesztése jelentős beruházásokkal folytatódott a 2014-20-as költségvetési időszakban is. Ezek a beruházások új pálya építését nem, csak szakaszbővítést, illetve meglévő pályák rekonstrukcióját jelentették. A hálózati fejlesztések mellett megtörtént 83 db 200 férőhelyes, illetve 9 db 600 férőhelyes uniós forrásból beszerzett elővárosi motorvonat forgalomba állítása is[17]. Ezek a fejlesztések – a hazai forrásból történt további beszerzésekkel együtt – azonban még csak a vasúti személyszállító kapacitás 15%-át jelentik.</p> <p>2019-ben 7743 km hosszúságú vasúthálózat működött az országban, ebből a legalább kétvágányú szakaszok aránya 16%, a villamosított hálózat 41%. A fővárosban és Pest megyében mind a többvágányú, mind a villamosított vasútvonalak aránya lényegesen nagyobb az országos átlagnál.</p> <p>A vasúti pályák műszaki állapota csak néhány szakaszon kielégítő: a hálózat 45%-án sebességkorlátozás van érvényben, az 1613 km hosszú TEN-T vasúti törzshálózat csak 1/3-án biztosított a 225 kN tengelyterhelés. A hálózat mindössze 41%-a villamosított[18]. A témát vizsgáló értékelés[19] rámutatott arra, hogy a jelenlegi fejlesztések csupán arra elegendőek, hogy a vasút színvonala a TEN-T vonalakon összességében ne romoljon, esetleg enyhén javuljon.</p> <p>A vasúti személyszállítás összközlekedésen belüli aránya 2017-ben 8,6% volt, ami az EU országai közül az egyik legjobb érték. Az utasforgalom alapvetően az agglomerációs hivatásforgalomra[20] összpontosul. A három legnagyobb utasforgalmú vonal (Bp.-Vác, Bp.-Szolnok, Bp.-Székesfehérvár) forgalma 34,5 millió fő volt a 70 milliós teljes utasforgalomból 2018-ban[21]. A Budapestre befutó vasúti TEN-T vonalak fővárosi bevezető szakaszain az idáig elmaradt kapacitásbővítés, rekonstrukció, a korszerű biztosítóberendezés és a vonatbefolyásolás kiépítése fejlesztési szükségletként jelentkezik.</p> <p>A vasúti gördülőállomány átlagéletkora 35,8 év, a flotta egy része a 120-160 km/óra átléptett pályák sebességét nem tudja kihasználni, meghibásodásaik miatt pedig gyakoriak a késések és járatkimaradások. A színvonalas intermodális csomópontok száma alacsony, a vasúti szolgáltatások minősége fejlesztésre szorul.</p> <p>A vasúti teherfuvarozási teljesítmény mintegy harmadát adja a tranzitforgalom. Jövedelmezőségének fenntartása a TEN-T hálózaton az átjárhatóságot javító beruházásokat tesz szükségessé (lassújelek megszüntetése, határátkelőhelyek fejlesztése, a határátkelés gyorsításához szükséges eszközök beszerzése, 210-ről 225 kN tengelyterhelésre átépítés, ETCS[22] telepítése).</p> <p>Közúthálózat</p> <p>Magyarországon a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése igazán az uniós csatlakozást követően kapott</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>lendületet. 2020-ban a gyorsforgalmi utak hossza meghaladta az 1700 km-t. A hálózat 2014 és 2020 között is jelentősen bővült: 8 megyei jogú város részbeni vagy teljes elérése mellett, az országhatárokig vezető szakaszok közül kiépültek az M43, az M35-M4 autópályák. A gyorsforgalmi közúthálózat is megmaradt sugaras jellegűnek.</p> <p>2019-ben az országos közutak hossza 32,2 ezer km volt, ebből az autópályák és autóutak együttesen 1586 km-t tettek ki, ebből 1144 km a TEN-T törzshálózatának része. Utóbbiból 87 km kiépítése még nem kezdődött meg, egyes meglévő szakaszokon pedig újabb sávok építése indokolt.</p> <p>A mellékutak 23,3 ezer km hosszúak. Műszaki állapotuk sok helyütt leromlott, ami közvetve korlátozza az országon belüli mobilitási lehetőségeket, visszafogva így gazdasági versenyképességünket.</p> <p>A legközelebbi gyorsforgalmi csomópont közötti elérhetősége átlagosan mintegy fél óra, viszont 258 helység esetében, amelyek 580 ezer embernek adnak otthont, ehhez legalább egy óra szükséges. Ezen települések legnagyobb része Borsod-Abaúj-Zemplén megyében van, de sok van Baranya, Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megyékben is[23].</p> <p>Továbbra is nagy az igény a városokat elkerülő szakaszok, a TEN-T hálózat és a TEN-T hálózat elérhetőségének fejlesztésére. Az e téren végzett értékelés[24] eredménye alapján a gyenge közlekedési kapcsolatok és a helyi gazdaság fejlettsége között összefüggés van, illetve a rossz minőségű utak a közlekedés biztonságát is csökkentik.</p> <p>A közúti balesetekben elhunytak 100 000 főre jutó száma a 7. legmagasabb az EU országai között (6,5 az EU-27 5,2-es átlagával szemben)[25].</p> <p>Hajózás</p> <p>A Dunán a nem megfelelő merülési mélység jelent problémát. A kikötők minőségi szolgáltatásait a vasúti kapcsolatuk és belső infrastruktúrájuk korszerűtlenségei gyengítik. A forgalmas pontokon hiányzik vagy kevés a vasúti-közúti átszállási kapcsolat (pl. P+R, IMCS).</p> <p>Európai Kerékpárút Hálózat</p> <p>2014-2020 során az EuroVelo kerékpárutak több szakaszát is fejlesztették, de egyik sem épült ki országhatártól országhatárig. A forgalmasabb szakaszok kiépítése élvez prioritást.</p> <p>Digitális megoldások a közlekedésben</p> <p>Hiányos a közlekedési forgalomfigyelés, utastájékoztató és interoperábilis digitalizáció (pl. ETCS)</p> <p>A COVID-járvány hatásai[26]</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>A közösségi közlekedésre a járvány negatív hatást gyakorolt, közel 30%-os utasszám-csökkenés történt a kijárási korlátozások, a távmunka széleskörű alkalmazása következtében. A közösségi közlekedésen túlmenően a 2020-as értékeket a 2019-es adatokkal összevetve az látható, hogy az áruszállítás közel 10%-kal, a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasszáma pedig 76%-kal csökkent.</p> <p>A szakértők szerint[27] a járványhelyzet megszűntét követően is valószínűsíthető a mobilitási igények és a különböző közlekedési módok iránti bizalom hektikusak maradnak, az ebből fakadó kiszámíthatatlanság viszont veszélyforrást jelent a közlekedési rendszerek stabilitására. Így a jövőben várható az egyéni motorizációs közlekedési módok és a kerékpározás, gyaloglás előtérbe kerülése, amivel a közösségi közlekedés csak színvonalának emelésével tud versenyre kelni.</p> <p>(A városi, elővárosi közlekedés, a fenntartható közlekedési megoldások az uniós szabályozás alapján a PO2 alá tartoznak, ott kerültek bemutatásra, mindazonáltal a COVID kapcsán megfogalmazott hatások e területre is éppúgy igazak).</p> <p>[17] További motorvonatok, illetve tram-train járművek forgalomba állítása is folyamatban van.</p> <p>[18] KSH Helyzetkép a szállítási ágazatról, 2018 (https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelszall/jelszall18.pdf)</p> <p>[19] „TEN-T közúti és vasúti fejlesztések eredményeinek átfogó értékelése</p> <p>[20] Hivatásforgalom: az az utasáramlás, amely során a közösségi közlekedést igénybevevők munkahelyükre utaznak, illetve onnan elutaznak.</p> <p>[21] Budapest vasúti stratégia (http://bvs.hu/BRN-elemzes.pdf)</p> <p>[22] ETCS: Európai Vonatbefolyásoló Rendszer, European Train Control System</p> <p>[23] A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei helyzet jelentősen javulni fog az M30-as 2021. őszi átadásával, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei helyzet pedig az M4 Abony-Törökszentmiklós szakasz 2022 eleji átadásával.</p> <p>[24] Helyi utak fejlesztésének értékelése (2020)</p> <p>[25] Eurostat - Közúti balesetek halálos áldozatai (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_11_40/default/table?lang=en)</p> <p>[26] A COVID járvány hatásai legközvetlenebbül a PO1 és a PO4 vonatkozásában jelentkeztek, illetve hatással vannak a PO3 területén tervezett fejlesztésekre is. Ezért e három PO esetén külön kitérünk rá.</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			[27] Ekés András – Surányi Ráchel: A koronavírus hatása a városi közösségi közlekedésre – zuhanás és visszakapaszkodás. Városi közlekedés, 2020. különszám
4. Szociálisabb és befogadóbb Európa a szociális jogok európai pillérének végrehajtásával	2021HU05FFPR00 1 2021HU16FFPR00 1 2021HU16FFPR00 4 2021HU16FFPR00 5	ERFA ESZA+	<p>Foglalkoztatás</p> <p>A hazai munkaerőpiac mutatói az utóbbi évtizedben jelentősen javultak. Míg az évtized elején az EU átlagánál még közel 10 százalékponttal alacsonyabb volt a foglalkoztatási ráta, addig 2018-ban a magyar érték már meghaladta az unió átlagát.[28] A relatíve magas foglalkoztatás alacsony munkanélküliséggel párosult, 2019-ben mindössze 3,4% volt a mutató[29] értéke, amellyel Magyarország az unió élvonalához tartozott.</p> <p>A kedvező folyamatok ellenére a munkaerőpiac strukturális feszültségei, valamint a munka és magánélet egyensúlyának megteremtése kapcsán továbbra is kihívások előtt állunk, a munkaerő termelékenysége terén elmaradunk az uniós átlagtól. Problémát jelent, hogy a demográfiai előrejelzések szerint 2019-hez képest 2030-ig jelentősen, kb. 650 ezer fővel fog csökkenni a munkaképes korú (15-64 éves) lakosság[30] létszáma.</p> <p>A foglalkoztatási helyzet általános javulása mellett a munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok helyzete is javult, munkaerőpiaci eredményeik azonban még elmaradnak a munka-vállalási korú népesség egészétől. 2019-ben a legfeljebb 8 osztályt végzett 15-64 évesek 39,4%-a, illetve a 15-64 éves romák 45,5%-a volt foglalkoztatott[31], ezért képzésük és foglalkoztathatóságuk növelése szükséges. A közfoglalkoztatás súlya a foglalkoztatottakon belül 2020-ban 2,1%-ot tett ki. Létszámuk csökken, 2020-ra főleg azok maradtak a közfoglalkoztatásban, akik kimosztása egyre nehezebb feladat személyre szabott segítségnyújtás nélkül.</p> <p>A kisgyermekes szülők (főképp a nők) munkaerőpiaci részvételének aránya továbbra is relatív alacsony, ami két fő okra vezethető vissza: (1) A kisgyermekkorú gyermekgondozási szolgáltatások elérhetősége elmarad a társadalmi igényektől[32]. (2) A folyamatos kapacitás-fejlesztés mellett (2021 májusában 56.000 férőhely állt rendelkezésre, 2022. szeptemberben további 13 000 férőhely van kialakítás alatt) a társadalmi igények is folyamatosan nőnek, összhangban a foglalkoztatás bővülésével és a béremelkedésekkel. Azt is célszerű kiemelni, hogy Magyarországon hagyományosan magas azoknak a kisgyermekes szülőknek (elsősorban anyáknak) az aránya, akik szívesen és szándékoltan maradnak</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>otthon hosszabb ideig gyermekeikkel.</p> <p>Az utóbbi 10 évben a magyar régiók foglalkoztatási rátájában mutatkozó különbség erőteljesen csökkent[33]. Továbbra is az ország északkeleti és dél-dunántúli járásai számítanak a legalacsonyabb foglalkoztatottságú térségeknek. Ezzel szemben a fővárosban, Pest megyében, valamint a közép- és nyugat-dunántúli járások nagy részében az aktív korú népesség kevesebb mint 3%-a volt álláskereső. Mindemellett ki kell emelni azt is, hogy – abszolút számokban nézve – a főváros esetében az álláskeresők száma a második legmagasabb volt (29,5 ezer fő felett) Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye után 2020 szeptemberében.</p> <p>Egészségügyi helyzet</p> <p>A gazdasági kilátásaink szempontjából meghatározó jelentőséggel bír a lakosság egészségi állapota. Bár a születéskor várható átlagos élettartam fokozatosan növekszik (2019-ben 76,5 év)[34], azonban még így is 5 évvel elmarad az uniós átlagtól. Ezzel párhuzamosan nőtt az egészségben eltöltött életek száma (61,1 év), ugyanakkor az aktív és egészséges idősödés feltételei egyenlőtlenek. Ugyanakkor az ország egyes régiói között továbbra is jelentős különbségek mutatkoznak a mutató tekintetében. Míg Közép-Magyarországon a legmagasabb a nők és a férfiak egészségben eltöltött éveinek száma, ezen belül is kiemelkedő Budapest (férfi: 64,3 év; nő: 64,7 év), addig a legalacsonyabb mutatóval Észak-Magyarország rendelkezik (férfi: 56,8 év; nő: 57,4 év).</p> <p>Az egészségi állapotban tapasztalható területi eltérések követik a társadalmi-gazdasági különbségeket. A hátrányos gazdasági-társadalmi helyzet a rossz egészségi állapot egyik meghatározója, ugyanakkor annak következménye is lehet. A területi különbségeket az egészségügyi szolgáltatások hozzáféréseinek hiánya is befolyásolja.</p> <p>Az ellátások igénybevételi adatai alapján a magyar egészségügyi ellátórendszer továbbra is kórházközpontú[35][36] (amely a lakóhely-közeli ellátások – kiemelten az alapellátás szerepének és funkcióinak – megerősítésével ellensúlyozható), továbbá az egészségügyi humán erőforrás-hiány jellemzi, amely megjelenik az ellátórendszer minden szintjén.</p> <p>Oktatás, képzettség</p> <p>A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók arányát mérő mutató (6,8%)[37] kedvező irányba mozdult el, azonban a végzettség nélküli iskolaelhagyók aránya (12,1%)[38] 2020-ban továbbra is kismértékben meghaladja az uniós átlagát (9,9%)[39]. Azonban a mutatók területi különbségeket is mutatnak. A korai iskolaelhagyók aránya a négy leghátrányosabb helyzetű régióban a legmagasabb:</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>Észak-Magyarországon 20,8%, Észak-Alföldön 15,2%, Dél-Dunántúlon 17,5%, Dél-Alföldön 10,3%.[40] A középiskolai végzettséget el nem érők aránya szintén kedvezőtlenebb képet mutat ezekben a régiókban: amíg Magyarországon 19,7%, Észak-Magyarországon 26,7%, Észak-Alföldön 25,4%, Dél-Dunántúlon 26,2%, Dél-Alföldön 19,8%.[41]</p> <p>Az alapfokú oktatási rendszer eredményességét mérő mutató (PISA) javult, de még nem éri el az OECD átlagát. A korábbi beavatkozások ellenére a minőségi oktatáshoz való hozzáférés egyenetlenséget mutat.</p> <p>A pedagógusok száma a köznevelésben és a szakképzésben valamennyi intézménytípust figyelembe véve az elmúlt évtizedben stagnált. Az egy pedagógusra jutó gyermekek, tanulók száma az EU átlag alatt van az alsó tagozaton (10 fő), a felső tagozaton, illetve középiskolában pedig éppen az EU átlagának felel meg (11, illetve 12 fő)[42], azonban a pedagógusok – egész Európában megfigyelhető – átlagéletkorának emelkedése és nyugdíjba vonulása nyomán ez az arány a jövőben további intézkedés hiányában romlani fog, mivel a gyermekek száma éveken át nagyjából azonos lesz.</p> <p>Bár az országos átlagot tekintve pedagógushiány nincsen, strukturális hiányosságok elfordulnak egyrészt azokon a területeken, ahol az átlaghoz képest magasabb a hátrányos helyzetű tanulók aránya, másrészt bizonyos oktatott tantárgyak tekintetében figyelhető meg alacsonyabb utánpótlás-kibocsátás, mely hosszú távon okoz kihívásokat.</p> <p>A magyar pedagógusok relatív kereseti helyzete valamennyi oktatási szinten lényegesen rosszabb, mint az európai átlag. A pedagógusok átlagbére a KSH adatai alapján 2020-ban a diplomás átlagbér 63,6%-a volt, miközben az Európai Unió és az OECD országok esetében 88-90%-a. A Közoktatás indikátorrendszere[43] 2019 című jelentés alapján 2013 óta a pedagógustársadalom életkora – ahogy az egész Európában megfigyelhető – nő, egyre többen vannak az 50 év feletti pedagógusok. A megfelelő utánpótlás komoly kihívást jelent, mivel a fiatalok közül sokan nem maradnak tartósan a hivatásban.</p> <p>A hazai humán tőke hasznosulását korlátozza, hogy uniós összehasonlításban alacsony a felsőfokú végzettségűek, a felnőttképzésben résztvevők, valamint a szak- és duális képzésben résztvevők aránya.</p> <p>A korai iskolaelhagyók aránya a szakképző intézményekben, különösen a szakképző iskolákban magasabb az országos átlagnál, átlagosan 12%. A hátrányos helyzetű térségekben a fiatalok 5-6%-a nem tanulmányi eredménye miatt, hanem azért lép ki végzettség nélkül a szakképzésből, hogy jövedelmet adó, elsősorban szakképzettséget nem igénylő munkakörben helyezkedjen el. A szakképzésbe érkező tanulók jelentős aránya (30%) kompetencia-hiánnyal küzd.</p> <p>A 16 és 74 év közötti népességnek mindössze a negyede rendelkezik az alapszintet meghaladó digitális</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>készségekkel, ami elmarad a 33% os uniós átlagtól.</p> <p>Társadalmi kirekesztődés, szegénység</p> <p>A széleskörű beavatkozásoknak köszönhetően az elmúlt évtizedben a szegénységi mutatók általánosan javultak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2019-ben 17,7% volt (és közel a felére csökkent a 31,5%-os értéket mutató 2010-hez képest). • a szegénységben élők száma 2019-re a nemzeti vállalásban szereplő 450 ezer fő helyett összesen 1,1 millió fővel csökkent. • a súlyos anyagi deprivációban élők száma Magyarországon 2010 óta jelentősen, 23,4%-ról 8%-ra, több mint 1,5 millió fővel csökkent 2019-re[44]. A jelentős javulás ellenére ez az arány még mindig meghaladja az EU adott évre vonatkozó átlagát (6,3%)[45], és főleg az alacsonyabb végzettségűeket, köztük a romákat, valamint az egyszülős háztartásokat érinti.[46][47][48] A gyermekekre vonatkozó adat az átlagnak megfelelően alig harmadára, 11,0%-ra esett vissza. • A szociális transzferek szegénységcsökkentő hatása Magyarországon 2020-ban 44,1%, amely jóval meghaladja az EU átlagát (32,7%) és a hatodik legjobb az Európai Unióban.[49]” <p>Magyarországon területileg jól beazonosíthatóak azok a térségek, ahol az elszegényedett, a gazdasági folyamatok főáramából szinte teljes egészében kimaradó, sok esetben zárványosodó települések megtalálhatók. A leghátrányosabb helyzetű vidékeken egyszerre vannak jelen a súlyos munkanélküliségi, szociális, egészségügyi problémák, rossz lakhatási körülmények, és gyakran elégtelen minőségűek a köz- és humán szolgáltatások. Ezeket a településeket az elmaradott gazdasági és társadalmi viszonyok ellenére többnyire kedvező demográfiai adottságok és a roma népesség magas aránya jellemzi.</p> <p>Szociális ellátás, gyermekjóléti ellátás, kríziskezelés</p> <p>Az idős emberek, különösen a 80 éven felüliek népességben belüli részarányának növekedése, a demencia gyakoriságának emelkedése kihívás elé állítja a szociális ellátórendszert is. Szakértői becslések szerint a demens emberek száma a 250 ezer főt is elérheti. Jelenleg az idősothonokban és nappali intézményekben ennél lényegesen kevesebb fő ellátására van lehetőség. Az ápolásra, gondozásra, továbbá a demens-ellátásra az igény folyamatosan növekszik az alapszolgáltatások és a szociális szakosított ellátások területén is.</p> <p>Bár Magyarországon 2013 óta megközelítőleg 3000 férőhely jött létre támogatott lakhatás keretében, és</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>több mint 1500 intézményi férőhely kiváltása valósul meg, még körülbelül 15 ezer fogyatékos személy és pszichiátriai beteg él nagylétszámú szociális intézményben. Azzal együtt, hogy az önálló életvitelt támogató szolgáltatásokat nyújtók száma növekszik, valamint ezen szolgáltatások köre bővül, a jövőben is elengedhetetlen a fogyatékosokkal élő személyek, pszichiátriai betegek önálló életvitelét támogató szolgáltatások fejlesztése. Emellett törekedni kell a jelenleg intézeti körülmények között élő emberek intézményi elhelyezésének megszüntetésére.</p> <p>A rendelkezésre álló adatok szerint a nehéz háttérű gyermekek családban tartása és a kiemelések megelőzése nagy erőfeszítéseket kíván meg a szolgáltatóktól és szakemberektől. Kihívást jelent a családjukat nélkülözni kényszerülő gyermekeknek a szüleikkel és fontos hozzátartozóikkal történő kapcsolattartásának kialakítása és működtetése, ezzel összefüggésben a hazagondozások számának növelése, illetve a nagykorúvá váló gyermekek önálló életkezdésének, sikeres felnőtté válásának elősegítése. A gyermekvédelemben nevelkedő gyermekek egy része olyan súlyos pszichiátriai kórképpel rendelkezik, amelynek kezelése kihívást jelent az átlagos feltételekkel rendelkező ellátórendszer számára. E gyermekek szükségleteinek kielégítése, állapotromlásuk megelőzése vagy mérséklése, valamint általában a gyermekvédelmi ellátottak és az őket gondozó szakemberek lelki egészségének fejlesztése sürgető kényszer. A fentiekben felsorolt feladatok teljesítéséhez elengedhetetlen a megfelelő számú alkalmas szakember biztosítása, a nevelőszülői ellátás kapacitásainak további fejlesztése. Toborzásuk és megtartásuk ugyanakkor – a tapasztalatok szerint – kihívás elé állítja a szolgáltatókat. A szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások területén közel 9000 fővel kevesebb munkavállaló dolgozik a szakosított ellátásokhoz képest.</p> <p>A krízishelyzetek kialakulásának megelőzését célzó szolgálatok és szolgáltatások az elmúlt évek eredményei mellett is fejlesztésre szorulnak. A feladat teljesítéséhez a jelzőrendszeri tagok képzése, valamint az kríziskezelő ambulanciák számának növelése megyei és fővárosi szinteken elengedhetetlen.</p> <p>A COVID-járvány hatásai[50]</p> <p>A COVID-járvány esetében – a PO1 esetében leírtakat nem megismételve – kijelenthető, hogy a lezárások miatt a foglalkoztatás bővülése megállt, a munkanélküliek száma nőtt, ágazati szinten pedig hangsúlyeltolódás ment végbe: foglalkoztatásnövekedés figyelhető meg az IT, az építőipar, a mezőgazdaság, a kereskedelem területén, míg csökkenés a turizmus, a vendéglátás, a közlekedés, a raktározás, a gyártás, az étkeztetési szolgáltatás és az oktatás területén.</p> <p>A járvány a hazai tapasztalatok alapján is a nők munkaerőpiaci kilátásait érintette kedvezőtlenebbül.[51] Ennek oka a szolgáltató szektor nagy kitétsége, ahol a női foglalkoztatottak aránya magasabb.</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>A digitalizációs folyamatokat felgyorsította a járvány kihívásokat támasztva egyrészt a kkv-k felé, másrészt pedig a hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettségű népesség felé, ahol a gyerekek digitális oktatásban való részvétele komoly nehézséget okozott. Megjegyzendő, hogy a korábbi években az egészségügy területén megvalósított informatikai fejlesztések viszont nagy segítséget jelentettek a COVID-járvány elleni védekezésben. A válság hatásai még hosszabb távon is jelentkezhetnek az egészségügy, az oktatás, szegénység elleni küzdelem területén.</p> <p>A válság azt mindenképpen igazolta, hogy a digitális technológiák, az interneten elérhető szolgáltatások használata, a távmunka ma már nem mellőzhető a szellemi munkakörök esetében. Az IKT-készségek megléte ma az egyik legfontosabb munkahelyi kompetencia, és a válság ezt még jobban felerősítette.</p> <p>Az ukrajnai orosz invázió hatásai</p> <p>A háború miatt az országba érkező menekültek helyzetének kezelésével kapcsolatban rövid távon az ételmezési, elhelyezési, szociális szolgáltatásokhoz; hosszú távon pedig oktatási, lakhatási, egészségügyi, integrációs, foglalkoztatási ellátásokhoz való hozzáférés biztosítása szükséges, nem szegregált módon.</p> <p>[28] http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mpf/mpf1903.pdf</p> <p>[29] https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/mun/mun1912.html</p> <p>[30] Obádovics Csilla (2019). A magyar lakosság szerkezete és jövőbeni kilátásai</p> <p>[31] Forrás: KSH, Munkaerőfelmérés 2019</p> <p>[32] KSH - Bölcsődei ellátást nyújtók adatai (bölcsőde, minibölcsőde, munkahelyi bölcsőde, családi bölcsőde), május 31. (2017–): https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_fsg018.html</p> <p>[33] A legjobb és legrosszabb foglalkoztatási értékekkel rendelkező régiók közötti különbség 12,5 százalékponttól 7 százalékpontra csökkent.</p> <p>[34] https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_8_1.html</p> <p>[35] https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/hungary-country-health-profile-2019_4b7ba48c-en#page12</p> <p>[36] https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/hungary-country-health-profile-2019_4b7ba48c-en#page12</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>2021_482f3633-en#page11</p> <p>[37] https://www.kir.hu/kir2esl/Kimutatas/VeszelyeztetettTanulokMegoszlasa</p> <p>[38] https://www.ksh.hu/stadat_files/okt/hu/okt0028.html</p> <p>[39] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Early_leavers_from_education_and_training</p> <p>[40] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_16__custom_2491231/default/table?lang=en</p> <p>[41] http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfs_9917&lang=en</p> <p>[42] Forrás: OECD, Education at a glance 2020</p> <p>[43] https://kti.krtk.hu/wp-content/uploads/2020/01/A_kozoktatasi_indikatorrendszer_2019.pdf</p> <p>[44] https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zaa007.html</p> <p>[45] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mddd11/default/table?lang=en</p> <p>[46] A szegénységgel kapcsolatos adatoknál a vonatkozó táblázatokban a KSH az adatok vonatkoztatási/referencia évét mutatja, míg az Eurostat az adatfelvétel évét nézi, amely egy évvel későbbi (mivel önbevallás alapján történő, utólagos adatközlésről van szó). Ezért pl. a KSH 2019-es adatát az Eurostat a 2020-as adatok között szerepelteti.</p> <p>[47] https://www.ksh.hu/stadat_files/jov/hu/jov0015.html</p> <p>[48] https://www.ksh.hu/stadat_files/ele/hu/ele0004.html</p> <p>[49] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm050/default/table?lang=en</p> <p>[50] A COVID járvány hatásai legközvetlenebbül a PO1 és a PO4 vonatkozásában jelentkeztek, illetve hatással vannak a PO3 területén tervezett fejlesztésekre is. Ezért e három PO esetén külön kitérünk rá.</p> <p>[51] https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mpf/mpf202/index.html</p>
5. A polgárokhoz közelebb álló Európa	2021HU16FFPR004	ERFA	<p>Területi helyzetkép</p> <p>Az országban 2013 óta jelentős gazdasági növekedés valósult meg (a GDP évente átlagosan 5%-kal</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
<p>valamennyi területtípus fenntartható és integrált fejlődésének és a helyi kezdeményezések az elősegítése révén</p>	<p>2021HU16FFPR001</p>		<p>növekedett), minden régió relatív gazdasági fejlettsége emelkedett. Nyolc régióink közül hét a kevésbé fejlett régiókat tartozik. GDP/fő PPS értéke alapján régióink közül csak Budapest haladja meg az EU27-átlagot[52]. A négy legkevésbé fejlett régió a 2019-es adatok alapján az EU-átlag 50%-a alatti (Észak-Alföld 47%, Észak-Magyarország 49%), vagy akörül (Dél-Dunántúl 50%, Dél-Alföld 53%) egy főre jutó GDP-vel rendelkezik.</p> <p>A gazdasági hozzáadott érték termelésében, a foglalkoztatottságban, a működő vállalkozások számában és a jövedelem alapján, valamint a humán tényezők tekintetében (például a születéskor várható élettartam szempontjából)[53] továbbra is fennáll a megyék közötti egyenlőtlenség.</p> <p>Komplex programmal fejlesztendő járások</p> <p>Az ország járásait komplex fejlettségi mutató alapján besoroló (290/2014) kormányrendelet az ország 197 járásából 109-et minősít ún. kedvezményezettnek, melyek esetében a mutató értéke nem éri el az országos átlagot. E járások közül 36 darab gazdasági-társadalmi-infrastrukturális fejlettsége rendkívül alacsony, ezek az ún. komplex programmal fejlesztendő járások. E járások erős területi koncentrációt mutatnak az ország északkeleti és délnyugati részén, jellemükben vidéki és aprófalvas térségek. Gazdasági és foglalkoztatási mutatóik igen kedvezőtlenek, és az oktatási, egészségügyi, szociális problémák is koncentráltak.</p> <p>Kiemelt fejlesztési térségek</p> <p>Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban (OFTK) nevesített három kiemelt fejlesztési térség integrált fejlesztéséhez országos érdek fűződik. A Balaton-térség kiemelt és összehangolt fejlesztését a turisztikai jelentőség, a kiemelkedő táji érték, az egységes táji tervezés és fejlesztés szükségessége indokolja. A Tokaji Borvidék térségi fejlesztésének indoka a nemzetgazdasági jelentőség, a kultúrtáji értékek megőrzése, a helyi, bortermelésre specializált gazdaság. A Közép-Duna Menti Térség fejlesztése középpontjában a belső periférikus helyzetből adódó térségi infrastrukturális hátrány csökkentése és a fenntartható gazdaság-fejlesztés áll.</p> <p>Mindhárom kiemelt térségben a megyei önkormányzatok részvételével térségfejlesztési tanács működik, amelyek – hasonlóan a megyékhez és azokkal összehangolva – a területi szükségletek alapján tervezett térségi területfejlesztési koncepciót és programot készítettek, melyek a PO5 keretében megvalósuló térségi fejlesztések tervezési alapját képezik.</p> <p>Városhálózat, városfejlesztés</p> <p>A hazai városhálózatot a főváros gazdasági-szolgáltatási dominanciája mellett 23 megyei jogú város és további 322 város képezi, köztük 100 ezer főnél népesebb, prosperáló nagyvárosok is. A hazai</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>vállalkozási szerkezet ennek megfelelően területileg koncentrált: a működő vállalkozások több mint felének a fővárosban és a megyei jogú városokban van a székhelye, a nagyvállalatok közel kétharmada ezekben a városokban összpontosul. Azonban e városok alig tudják a közvetlen vonzáskörzeten túl dinamizálni térségük gazdaságát. A népességmegtartó képesség megőrzése érdekében a vonzáskörzetükben lévő települések élhetőségét, szolgáltatásait is tovább kell fejleszteni.</p> <p>A gazdasági és társadalmi mutatók a főváros és térsége kiemelkedő súlyát mutatják. A főváros lakónépessége (1,7 millió fő) az ország egészének majdnem egyötödét teszi ki. Az agglomeráció népességnövekedése folyamatos, országon belüli súlya nő (2019-ben 27%). A diplomás szakemberek aránya 40% feletti a 25 évesnél idősebbek körében, ennek is köszönhetően az országban itt a legmagasabb a foglalkoztatási arány. Budapesten az egyszemélyes háztartások aránya 40%, a 65 év felettiek száma folyamatosan növekszik[54]. A főváros jó gazdasági mutatókkal bír (az egy főre vetített bruttó hozzáadott érték a fővárosban az országos átlag duplája, a GDP 36%-át itt termelik meg, a külföldi érdekeltégű vállalkozások 62%-a a fővárosban működik, az országban bejegyzett külföldi működőtőke 47%-a itt koncentrálódik), mindazonáltal a városi (köz)szolgáltatások minősége, infrastruktúrája korszerűsítésre szorul. A főváros központi szerepet játszik az országos humánszolgáltatások biztosításában (egészségügyi és szociális ellátás, köznevelés) is.</p> <p>A városok fejlesztésében különösen kihívást jelent: a (klíma) reziliencia növelése; a városok térségi funkcióinak erősítése (gyorsabb elérhetőség, minőségi üzleti és közszolgáltatások stb.); a jellemzően városi problémák (fokozott környezetterhelés, lakhatási válság, alacsony zöldfelületi arány, közlekedésszervezés stb.) kezelése, a határon átnyúló várostérségi kapcsolatok erősítése.</p> <p>Vidéki térségek</p> <p>A vidéki térségekre (OFTK szerint[55]) jelentős részében jellemző a jelentős gazdasági versenyképességi hátrány, a munkalehetőségek szűkössége, infrastrukturális hiányok, a közszolgáltatások nehezebb elérhetősége. A vidéki térségekben a kistelepülések gazdasági átalakulásával a helyben történő önellátó termelés és helyben történő foglalkoztatás háttérbe szorult, kialakult a nagyobb városok körüli „alvótelepülések” rendszere. A falvak infrastrukturális, szolgáltatási helyzete azonban nem alkalmazkodott ezekhez a folyamatokhoz.[56]</p> <p>A vidéki járásokban él az ország népességének mintegy 45%-a. A vidéki járások nem képeznek egységes csoportot, gazdasági fejlettségük differenciált. Találhatunk gazdaságilag és földrajzilag egyaránt periférikus helyzetű (főként Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében), komplex programmal fejlesztendő (pl. Sellyei, Tamási, Hevesi, Edelényi), valamint prosperáló járásokat is (Dabasi, Szentgotthárdi, Jászberényi). Aprófalvas járások főleg a Nyugat-, Dél-Dunántúlon</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>és Északkelet-Magyarországon található, fő problémájuk a népességcsökkenés. Tanyás térségnek 41 járás minősül, melyek az Alföldön található, népességük az ország népességének 22%-a.</p> <p>A vidéki térségek többségére jellemző társadalmi folyamat a népesség elvándorlása (1000 lakosra vetítve 58 fő), elöregedés (a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó idősök aránya 139%), az inaktivitás (5,4% a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú állandó népességből), a szociális problémák erősödése[57]. A vidéki térségekben működő vállalkozások 96-97%-a mikrovállalkozás, a 250 fős létszámnál nagyobb vállalkozások aránya elenyésző (0,04%).</p> <p>A népesség megtartásához a kulcsot elsősorban a munkalehetőségek és a közszolgáltatások elérhetőségének javítása, a kedvezőbb települési és térségi infrastrukturális és szolgáltatási környezet biztosítása és a helyi közösségek erősítése jelenti.</p> <p>A községekben is segíteni kell a magas hozzáadott értékű munkalehetőségek, a távmunka megtelepedését, a magasabban kvalifikált munkaerő számára vonzó életkörülményeket.</p> <p>Turizmus</p> <p>A turizmus a magyar gazdaság egyik meghatározó ágazata. 2017-ben a turizmushoz köthető tevékenységek aránya a GDP-ből a multiplikátor termelési hatásokat is figyelembe véve 10% volt, miközben a közvetve kapcsolódó munkahelyeket is figyelembe véve a foglalkoztatás 13%-át adta[58]. A koronavírus-járvány következtében azonban ma ez az egyik leginkább hátrányosan érintett ágazat. Több szegmense esetében (pl. konferenciaturizmus) csak lassú visszaépülés remélhető.</p> <p>A vendégéjszakák száma az elmúlt évtizedben folyamatosan nőtt, amihez jelentősen hozzájárult a magán szálláshelyek forgalma. A kereskedelmi- és üzleti célú egyéb szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 2019 végére elérte a 42,9 millió éjt. A növekedés egyik kulcstényezője a magán szálláshelyek forgalmának bővülése volt. Ezzel is magyarázható, hogy az egy vendégéjszakára jutó költség enyhén csökkent (35 ezer Ft/éjszaka). 2019-ben a magyar lakosság valamivel több mint 40%-a vett részt többnapos belföldi utazáson.[59]</p> <p>Az ország lehetőségei jók az aktív és ökoturizmus és a gyógyhelyek, gyógyfürdők területén. Az aktív- és ökoturisztikai helyszínek sok esetben természetileg érintetlen, védett, illetve elmaradottabb vidéki területeken találhatóak. Közel 25 ezer km a jelzett gyalogos turistautak hossza, 9 ezer km a kerékpáros túraútvonalak hossza, 1800 km lovastúra-útvonal van.[60]</p> <p>Az aktív / fenntartható turizmus vonzereje – a turizmus többi ágával szemben – épp, hogy nőtt a COVID-járványhelyzet hatására: a belföldi aktív- és ökoturizmusban résztvevők száma 2020-ban országos szinten 20-25%-kal nőtt. A várakozások szerint a járvány után is – ha nem is</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>ennyire felfokozott mértékben – folytatódni fog.[61]z</p> <p>[52] Eurostat, 2018. évi adat</p> <p>[53] KSH Fókuszban a megyék 2020. I félév http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/202/index.html</p> <p>[54] Budapest, Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2021. április</p> <p>[55] Vidéki térség (OFTK szerint): azok a járások, amelyek népsűrűsége kevesebb, mint 120 fő/km²</p> <p>[56] Beluszky, Pál; Bajmócy, Péter; Csatári, Bálint (2019): Magyarország településeinek dinamikai típusai napjainkban</p> <p>[57] KSH, 2020 (az álláskereső aránya 2019-es adat)</p> <p>[58] KSH Turizmus-szatellitszámlák, 2017</p> <p>[59] Turizmus 2.0 stratégia, helyzetértékelés</p> <p>[60] Nemzeti aktív turisztikai stratégia 2021-2030</p> <p>[61] Az Európai Parlament 2021. március 25-i állásfoglalása „A fenntartható turizmusra vonatkozó uniós stratégia létrehozása” témájáról (2020/2038(INI). Az állásfoglalásban a stratégiaalkotók leszögezik, hogy a COVID19-világjárvány következtében az utazók igényei a biztonságos, tiszta és fenntarthatóbb turizmus, azaz az aktív- és ökoturizmus irányába mozdultak el.</p>
<p>8. A régiók és az emberek számára a 2030-ra vonatkozó uniós energetikai és éghajlat-politikai célértékek elérésének és a klímasemleges uniós gazdaság 2050-ig</p>	<p>2021HU16FFPR00 2</p>	<p>IÁA</p>	<p>A klímasemlegességre való átmenet megvalósítása már 2030 előtt is jelentős kihívást jelent azokban a régiókban, ahol jelenleg a karbonintenzív tevékenységek jelentős számú embert foglalkoztatnak. Az átmenet Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Baranya vármegye esetében jár a legnagyobb foglalkoztatási, társadalmi és gazdasági kockázatokkal.</p> <p>Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén (BAZ) és Heves vármegye rendelkezik a legmagasabb fajlagos üvegházhatásúgáz- (ÜHG) kibocsátással, emellett a két utóbbi vármegye együtt felelős az ország széntüzelésének 20%-áért. A szállópor-szennyezettség eloszlása az egyes térségek, települések között jelentős eltérést mutat, a 2017-es adatok alapján azonban BAZ vármegye városai a legmagasabb szállópor-terhelésű városok között vannak az országban.[62]</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
<p>történő megteremtését célzó átalakulás társadalmi, foglalkoztatási, gazdasági és környezeti hatásai kezelésének lehetővé tétele, a Párizsi Megállapodásban foglaltak szerint</p>			<p>ETS-létesítmények[63]</p> <p>Magyarországon a legnagyobb széndioxid-kibocsátó létesítmény a Mátrai Erőmű (MERT), tevékenységéhez az energiatermelő ágazat CO₂-kibocsátásának közel 50%-a, a teljes CO₂-kibocsátás mintegy 10%-a kötődik.</p> <p>A MERT 3000 hektárnyi rekultiválandó területéhez kapcsolódó bezárandó visontai (Heves vármegye) és bükkábrányi (BAZ vármegye) lignitbányák a hazai lignit- és szénkitermelés 99%-át adják. Amennyiben a rekultiváció nem megfelelően és időben történik, a negatív környezeti hatások súlyosak és hosszú távúak lehetnek.</p> <p>A MERT-en kívül összesen 31 ETS-létesítmény található a fent nevezett három megyében. E létesítmények Hevesben mintegy 48.000 tCO₂eq, BAZ megyében 2 millió tCO₂eq, Baranyában pedig 1,135 millió tCO₂eq üvegházhatásúgáz-kibocsátást okoztak 2019-ben.</p> <p>Gazdasági-foglalkoztatási helyzet</p> <p>Mindhárom megyében magas a karbonintenzív iparágakban dolgozók aránya. Baranya megyében 55%, BAZ megyében 54%, Heves megyében 55,9% a foglalkoztatási ráta, ami mindhárom vármegye esetében elmarad a vidéki átlagtól (57%). Ez arra utal, hogy az átmenet foglalkoztatási kockázatai magasak.</p> <p>Heves és BAZ megyében a fő kihívást a MERT transzformációjával járó munkaerőpiaci kihívások jelentik. Az erőmű reorganizációja stratégiai kérdés, ami túlmutat Heves megyén, hiszen például az erőműhöz kapcsolódó bükkábrányi lignitbánya BAZ megyében található. A foglalkoztatottság szintje Heves megyében 1, BAZ megyében 4%-kal elmarad az országos átlagtól, továbbá az álláskereső aktív lakossághoz viszonyított aránya magas. A munkakeresők elhelyezkedési esélyeit rontják az ún. „skill gapek”, különösképpen a digitális készségek hiánya. A dekarbonizációs folyamat, és az ebből adódó munkahelymegszünések, a meglévő munkahelyek átalakulása súlyosbíthatja a fenti problémákat.</p> <p>A megyei gazdasági tevékenységek legnagyobb része az átállás által 2050-ig jelentős mértékben érintett feldolgozóiparra koncentrálódik. Az innovatív iparágak súlya és K+F tevékenysége jelentősen elmarad a vidéki átlagtól (a K+F ráfordítás 2018-ban Heves megyében a GDP 0,5%-át tette ki, BAZ megyében 0,65%-át, a vidéki átlag 0,9%), a kkv-k gazdasági súlya pedig alacsony. A kkv-knál dolgozók aránya a dekarbonizáció által potenciálisan érintett munkavállalókhöz viszonyítva Hevesben kb. 38%, BAZ megyében 30%. Mivel e vállalatok alkalmazkodási képessége gyengébb, így a munkavállalók számára az átmenet nagyobb kockázatot jelent. Továbbá a megyékben alacsony a vállalkozói aktivitás, és nincsenek az üzleti inkubációt támogató szervezetek.</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IAA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			<p>Baranya vármegye ipara nagymértékben függ az energiaigényes iparágaktól, különösen a cementgyártástól. A megyében található három építőanyag-gyártó üzem kibocsátása a vármegye ETS-kibocsátásának 99%-át teszi ki. Az energiaintenzív, magas ÜHG kibocsátással járó tevékenységek és a kapcsolódó értéklánc foglalkoztatása hosszútávon jelentős munkaerőpiaci kockázatokat jelent. A gazdaság diverzifikálódása e kockázatokat csökkentheti. A rendszerváltás kapcsán a mecseki bányászati tevékenység leépülését követően (mely korábban közel 27 000 ember munkahelyét jelentette) az ipari szerkezet nem tudott megfelelő mértékben megújulni. A munkaerő átképzése és a helyi gazdaság diverzifikálódása elmaradt, ami nagyban hozzájárult a vármegye napjainkban tapasztalható lemaradásához Magyarország többi NUTS3 területéhez mérten. Az álláskereső elhelyezkedési esélyeit rontják a képzettségi hiányosságok, különösen a digitális készségek hiánya. A dekarbonizációs folyamat és az ebből következő esetleges munkahelyek megszűnése, a meglévő munkahelyek átalakulása tovább súlyosbíthatja a fenti problémákat.</p> <p>A megyében a nagyvállalatokhoz képest a gyengébb alkalmazkodási képességgel rendelkező kkv-knál foglalkoztatottak aránya (80,9%) magasabb a vidéki átlagnál (67,8%), így az átállás kockázatosabb ezeknél a munkavállalóknál. Emellett az egy főre jutó beruházások volumene elmarad a vidéki átlagtól (és ezek a beruházások is főként a hagyományos ipari ágazatokra koncentrálnak), ugyanis ezek a vállalatok nehezen tudnak nagyobb beruházásokat vonzani. Hiányzik az a beruházási struktúra, amely kellően hatékonyan tudja támogatni a megyei kkv-k fejlődését és átmenetét. Az átállás által potenciálisan érintett munkavállalók mintegy 60%-a kkv-knál dolgozik.</p> <p>Energiaszegénység</p> <p>Az energiaszegénység kezelése is az átállással kapcsolatos jelentős kihívás. Mindhárom megyében magas a rossz állapotú lakóépületek aránya. Heves és BAZ megyében a MERT térségében több tízezer - gyakran nagyon szegény - lignittel is fűtő háztartás támaszkodik az MERT bezárandó bányáiból szállított lignitre. A lignitfűtés rendkívül gazdaságtalan, és nemcsak a helyi ÜHG-kibocsátáshoz járul hozzá, hanem a már amúgy is kritikus légszennyezettségi szintet is rontja. Ezen háztartásoknak komoly kihívást jelent majd alternatív, megfizethető energiaforrást találni. Szükség van fenntartható, klímaváltozással szemben reziliens megoldásokra a háztartások számára, a nem hatékony (lignit alapú) lakossági fűtési módok kiváltására és a lakóépületek energiahatékonysági felújítására.</p> <p>[62] 2017. évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről az automata mérőhálózat adatai alapján. 2018, OMSZ</p>

Kiválasztott célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés és az IÁA egyedi célkitűzése kiválasztásának indokolása
			[63] EU ETS: European Union Emissions Trading System – Az Európai Unió Kibocsátáskereskedelmi Rendszere

2. Szakpolitikai választások, koordináció és kiegészítő jelleg

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdése b) pontjának i., ii. és iii. alpontja

A szakpolitikai döntések összefoglalása és a partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó egyes alapoktól várt fő eredmények – A közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja

Általános vállalások a programok végrehajtásával kapcsolatban

Az Európai Zöld Megállapodás ambíciózus célt tűzött ki az EU gazdaságának a fenntartható jövő érdekében történő átalakítására és meghatározza a klímasemleges és körforgásos gazdaság legkésőbb 2050-ig történő eléréséhez szükséges módozatok kidolgozásának kereteit. Ebben az összefüggésben Magyarország kötelezettséget vállal a Partnerségi Megállapodás alá tartozó alapok oly módon történő felhasználására, hogy azzal maximalizálja a kívánt hatást: tiszta, megfizethető és biztonságos energiaellátás, fenntartható és intelligens mobilitásra való váltás felgyorsítása, tiszta és körforgásos gazdaságra való átállás érdekében az ipar mozgósítása, felújítási hullám (energia- és erőforrás-hatékony módon történő építés és felújítás), a mérgező anyagoktól mentes környezet érdekében szennyezésmentességi célok, az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása, régiók és városok éghajlatváltozás hatásaival szemben rezilienssé tétele és egyebek az Európai Zöld Megállapodás konkrét kezdeményezéseivel összhangban. A fentiek mellett Magyarország az Alapokat a fenntarthatóság területén kutatás mobilizálására és innováció ösztönzésére fogja felhasználni.

Magyarország vállalja, hogy figyelembe veszi a „Ne okozz jelentős kárt elvet” az összes szakpolitikai célkitűzés alá tartozó beruházásai tekintetében. Figyelemmel arra, hogy az Európai Zöld Megállapodás kiemeli, hogy célkitűzései csak senkit sem hátrahagyva, igazságos és befogadó módon érhetőek el, Magyarország támogatja a leginkább kiszolgáltatott és az átállás társadalmi és gazdasági hatásainak leginkább kitett csoportokat, például átképzéssel és továbbképzéssel.

A magyarországi beruházások hozzájárulnak annak az átfogó célkitűzésnek a megvalósításához, hogy 2024-ben a többéves pénzügyi keret (MFF) éves kiadásainak 7,5%-a, 2026-ban és 2027-ben pedig 10%-a a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekre kerüljön elköltésre uniós szinten. A CPR (11) preambulumbekzdésével összhangban Magyarország vállalja, hogy az ERFA és a KA teljes forrásának hozzávetőleg 6,5%-át a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekre fordítja.

A CPR alá tartozó alapokból támogatott beruházásokra tekintében Magyarország és az általa kijelölt hatóságok kötelezettséget vállalnak arra, hogy a műveletek kiválasztása és végrehajtása során betartják az Európai Unió Alapjogi Chartájával kapcsolatos horizontális elveket, valamint a közös rendelkezésekről szóló rendelet 9. cikkének (1), (2) és (3) bekezdésében meghatározott elveket. Az uniós alapokból támogatott épített infrastruktúra és szolgáltatások akadálymentességét a programok előkészítése és végrehajtása során biztosítjuk, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára az infrastruktúrához, a szolgáltatásokhoz és az árukhoz való egyenlő hozzáférés biztosított legyen.

A kohéziós politikai programok egyetlen szakpolitikai célkitűzés alatt sem támogatják a tartós bentlakást biztosító intézmények építését vagy felújítását.

A 4. és 5. szakpolitikai célkitűzés alatt tervezett valamennyi beruházást az infrastrukturális és szolgáltatási igények feltérképezésének eredményei (vagy tényalapú elemzések által meghatározott szükségletek) alapján kell megfogalmazni, figyelembe véve többek között a területi egyenlőtlenségeket, az oktatási és területi szegregációs kockázatok kezelésének szükségességét és a demográfiai változásokat. A beavatkozási logika ezen a feltérképezésen, illetve az érintett

felekkel való konzultáción alapul.

2.1.1.1. szakpolitikai célkitűzés: Versenyképesebb és intelligensebb Európa

Cél, hogy Magyarország lényegesen javítsa a gazdaság versenyképességét, az üzleti folyamatok és a termelés hatékonyságát, növelve ezzel a hazánkban előállított értékeket, megteremtve a tartós bérnövekedés fennmaradásának előfeltételét. Az erőteljes gazdaságfejlesztés és a digitális fejlődés elengedhetetlen a kevésbé fejlett térségeink A PO1 keretében tervezett beavatkozások a 2021-2027-es időszakra vonatkozó Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégián (S3)[1] alapulnak, amely lefedi a kutatási és innovációs kapacitások erősítését, a digitalizációt, a kkv-k fejlesztését, valamint az intelligens szakosodással összefüggő készségek fejlesztését.

Az S3 határozza meg azokat a nemzetgazdasági fejlesztési irányokat (prioritásokat), amelyeken keresztül az érintett operatív programok forrásai, eszközei és intézkedései fókuszáltabbá válnak. Az S3-ban nyolc nemzetgazdasági prioritás jelenik meg, amelyekre Magyarország az intelligens szakosodás megvalósítása során koncentrálni és amelyekhez a PO1-hez kapcsolódó operatív programok beavatkozásai illeszkednek. Az S3-ban a vertikális jellegű prioritásokon túl két horizontális prioritás is kijelölésre került, amelyek feladata az intelligens szakosodáshoz szükséges kapacitás- és készségfejlesztés és az üzleti környezet fejlesztésének biztosítása. A 2021-2027-es programozási időszakban az S3 folyamatos nyomon követése valósul meg, a stratégia értékelése során a vállalkozói tényfeltárás (EDP) alapján sor kerülhet a prioritások felülvizsgálatára.

Az ipari átalakulás és digitalizáció erősödése miatt a KFI tevékenységek szempontjából megfelelő készségekkel rendelkező szakemberek képzése továbbra is kulcsfontosságú, az MTMI végzettségűeket továbbra is fokozottan keresni fogja a piac. Biztosítani kell, hogy a magyar egyetemek megfelelő és naprakész képzést nyújtsanak a vállalkozói ismeretek területén. Az ipari átalakulás folyamataihoz alkalmazkodni képes munkavállalók készségfejlesztése kiemelten fontos, ugyanis az ipar versenyképessége nagymértékben függ a munkaerő tudásától, készségeitől, kompetenciáitól és kreativitásától. A készségfejlesztés lehetséges hiányosságai, valamint a munkaerő-kínálat és a kereslet közötti eltérések közvetlenül korlátozzák a munkahelyteremtés lehetőségeit.

A magyar gazdaság további növekedése csak a termelékenység növelésével és a mélyreható technológiai változásokhoz való alkalmazkodással érhető el – mindezt alátámasztják „A hazai kkv-programok értékelése eredményességi és intézményi szempontok alapján” c. értékelési munka megállapításai. Ahhoz, hogy a magyar kkv-k teljesítménye növekedni tudjon, a gazdaság meghatározó részét alkotó kkv-szektor ellenállóképességének növelése, technológiai és szervezeti megújítása szükséges, azaz hogy a vállalkozások minél szélesebb körét elérő technológiafejlesztés keretében korszerű infrastrukturális feltételek megteremtésére és digitalizált üzleti és termelési folyamatok kialakítására kerüljön sor, elsősorban a hátrányosabb helyzetű régiókban. A kiemelkedően teljesítő vállalkozások számára kiválósági program keretében, partnerségen alapuló, szervezetre szabott vállalkozásfejlesztési szolgáltatások kerülnek biztosításra, jelentős léptékű, komplex fejlesztések megvalósítását lehetővé tévő támogatás mellett. Céljuk az önálló magyar márkák felépítése és külpiacokra juttatása, valamint a nemzetközi értékláncokban való magyar részvétel hozzáadott érték tartalmának növelése. Mindezeket egészítik ki a támogató ügynökségi modell keretében a tudásbővítő, szemléletformáló szolgáltatások, ahol fókuszba kerülnek a start-up és a scale-up vállalkozások.

Külön figyelmet kapnak a szabad vállalkozási zónákban működő vállalkozások, ahol a gazdasági környezet nagyobb kihívást jelent, ezek a vállalkozások saját erőből nehezen tudnak áttérni a legmodernebb technológiákra, ezáltal növelve termelékenységüket. A leghátrányosabb területeken működő vállalkozásoknak a megmaradás is kihívást jelent, kisebb az esélyük akár országos méretűvé válni, vagy a nemzetközi értékláncokba is bekapcsolódn.

A jövőben a demográfiai folyamatokkal összhangban az élők munkatermelékenységét jelentősen növelni kell.

A magyar gazdaság versenyképessége **az elektronizáltság és automatizáltság növelésével és a nagyobb hozzáadott értékű termékek felé való**

elmozdulással javítható, amihez elengedhetetlen a munkaerő át- és továbbképzése, melynek támogatása a PO1 és a PO4 alatt összehangoltan tervezett.

Ehhez megfelelő szolgáltatási képességű és minőségű **digitális infrastruktúra** rendelkezésre állása szükséges annak érdekében, hogy a digitális ökoszisztéma fejlődésében ne válhasson szűk keresztmetszetté a nagy kapacitású infrastruktúra hiánya. Magyarország törekszik a 2030-as Digitális Iránytű céljainak elérésére. Az intézkedések között a fejlesztéspolitikai beavatkozások mellett szabályozási, jogi akadálymentesítési feladatok is szükségesek. A digitalizációt minden szegmensre ki kell terjeszteni (oktatás, vállalkozások, közszolgáltatások) a hatékonyság és hatásosság növelése érdekében.

Mindezt áthatja a körforgásos gazdaság elemeinek alkalmazása, úgy mint az erőforrás-hatékonyság, a zöldebb technológiák bevezetése, és a hulladéktermelés minimalizálása.

Stratégiai cél a felsőoktatásnál rendelkezésre álló tudásbázis becsatornázása az intelligens szakosodási stratégia, illetve a helyi gazdasági stratégiák kialakításába és végrehajtásába, ezáltal elősegítve a nemzetközi értékláncokban való előrelépést. A „quadruple helix”[2]-ben résztvevő szereplők együttműködésének támogatásával lehetővé válik a gazdaság élénkítése és a térségek fejlesztése.

A regionális területi forrásallokációs szempont érvényesítése a célkitűzés vonatkozásában:

A gazdasági növekedés fenntartása mellett lényeges, hogy annak eredményei minél hatékonyabban járuljanak hozzá a kevéssé fejlett, kiemelten a legkevésbé fejlett régiók felzárkózásához és ezáltal a területi kiegyenlítéshez, a gazdaság területi különbségeinek csökkentéséhez. Ennek érdekében fontos a gazdaságfejlesztési források legkevésbé fejlett régiókba és térségekbe orientálása.

A területi egyenlőtlenségek mérséklésének egyik leghatékonyabb módja a korszerű technológia megjelenése a hátrányosabb térségekben, ide koncentráljuk a támogatásokat a technológiaváltás területén. A tőkeáramlás az ország keleti, illetve déli területei felé történő orientálása csökkenti a fejlettségbeli különbségeket, továbbá az érintett térségek felzárkózása a belföldi keresleten keresztül elősegíti a magasabb növekedési ütem elérését. A hátrányos térségekben működő kkv-kra külön figyelmet fordítunk az ügynökségi modell beavatkozásban. A K+F+I területén a Technológiai Parkok, valamint a Tudományos és Innovációs Parkok fejlesztése szintén a hátrányos helyzetű régiókra koncentrálódik.

A digitális infrastruktúra fejlesztése esetében a piaci források bevonása a teljes lefedettség megvalósítása érdekében nélkülözhetetlen. Ezeket kiegészítve a fejlesztéseket azokra a vidéki területekre szükséges összpontosítani, amelyek üzletileg már nem megtérülők minősülnek. A fejlesztések megfelelő területi célzása érdekében e területen egy előzetes felmérés és konzultáció előzi meg a beruházásokat.

Tervezett beavatkozások

- A vállalkozások technológiai és szervezeti megújulásának támogatása a globális kihívásokhoz való alkalmazkodás, a nemzetközi értékláncokba való bekapcsolódás érdekében.
- A KFI ökoszisztéma erősítése: a kutatási és innovációs kapacitások bővítése, valamint a kutatási és technológiai infrastruktúra fejlesztése, a vállalatok KFI tevékenységeinek támogatása, a tudástranszfer erősítése a szektorközi együttműködések magasabb szintre emelésével, az intelligens szakosodást támogató készségfejlesztés és a KFI ökoszisztéma tagjainak régiókon átnyúló, transznacionális és interregionális együttműködésekben való részvétele, valamint az Európai Kutatási Térségbe történő fokozottabb integrációja révén.
- Korszerű digitális megoldások, technológiák, platformok, és szolgáltatások bevezetése és elterjesztése (pl. korszerű adatvédelmi, adatelemzési, feldolgozási megoldások, mesterséges intelligencia, robotizáció, stb.) a kkv-k működése és a közszolgáltatások területén.
- Adataalapú megoldások, nyilvántartások közötti adatcsere, és a ráépülő szolgáltatások fejlesztése.

- Gigabitképes összeköttetés kialakítása az üzletileg nem megtérülő, vidéki területeken.

Elvárt eredmények

- A kkv-k termelékenysége nő: a hazai kkv szektorban előállított egy foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott érték 2030-ra 22,5 ezer euró értékre emelkedik. (megvalósításhoz hozzájáruló Alapok: ERFA)
- 2030-ra Magyarország GDP arányos K+F ráfordítás értéke 3%-ra nő. (ERFA)
- Magyarország a mérsékelt innovátorok sorából a jelentős innovátorok közé emelkedik.[3] (ERFA)
- Javul a vállalkozások digitális integráltsági szintje, nő a digitális alapú piaci szolgáltatásokat nyújtók és használók aránya. (ERFA)
- Új, intelligens digitális közszolgáltatások jönnek létre, korszerű technológiák. (ERFA)
- Adataalapú szolgáltatások bevezetésével emelkedik a közszolgáltatások színvonala, nő a közcélú digitális szolgáltatásokat használók száma. (ERFA)
- A jó minőségű, piac számára hozzáférhető adatokon alapuló új szolgáltatások jelennek meg, nő a digitális versenyképesség. (ERFA)
- 1 gigabites sávszélességű szélessávú internetes hálózati elérés biztosítása a hazai háztartások 75%-a számára. (ERFA)

2.1.2. 2. szakpolitikai célkitűzés: Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa

A célkitűzés keretében Magyarország a gazdaságosan és környezetileg is fenntartható energiatermeléssel és biztonságos hálózatokkal, intelligens megoldásokkal, megújuló és bővülő kapacitású közművekkel, tisztább üzemű városi közlekedéssel, valamint az Igazságos Átmenet Alappal érintett térségek gazdaságának alacsonyabb ÜHG kibocsátásával segíti a klíma- és környezetvédelmi célok elérését. A célkitűzés jelentőségét jól szemlélteti, hogy támogatására a tagállami ERFA-forrás több mint 30%-át fordítjuk.

Mind a magyar gazdaság versenyképessége, mind az egyéni jóllét szempontjából egyre fontosabbá válik a környezeti és természeti erőforrásaink fenntartható használata. Ennek megfelelően a 2020-ban elfogadott **Nemzeti Energiastratégia 2030 és a Nemzeti Energia és Klíma Terv (NEKT)** 4 fő célkitűzése a lakosság számára megfizethető energiaellátás biztosítása, az energiaszuverenitás és az energiaellátás biztonságának megerősítése, az energetikai innováció fokozása, valamint az energiatermelés dekarbonizációja.

Magyarország az energiaellátás biztonsága, az ÜHG-kibocsátás, továbbá a levegőszennyezés visszaszorítását célzó nemzeti szakpolitikai stratégiák alapján a **hatékonyabb és takarékosabb energiafelhasználást, illetve a megújuló energiaforrások** (kiemelten a napenergia, biomassza és a geotermikus energia) **fokozott alkalmazását** támogatja. A megújuló energiaforrások kiterjedt alkalmazásakor azok villamosenergia hálózatba integrálására szolgáló hálózatfejlesztésekre is szükség van. A helyi, önkormányzati energetikai fejlesztéseknek ugyancsak fontos szerep jut az energiahatékonysági és megújuló energia célok elérésében, valamint az önkormányzati szerepvállalással tervezett energiaközösségi tevékenységekben.

A – lakó-, közszolgáltatási, önkormányzati, vállalkozási és kormányzati ingatlanokon egyaránt tervezett – épületenergetikai beruházások támogatása a nemzeti hosszú távú épületfelújítási stratégia célkitűzéseinek megfelelően az „első az energiahatékonyság” elve mentén fognak megvalósulni.

Elemzések alapján az ország területe az európai átlagnál nagyobb mértékben kitett az éghajlatváltozás hatásainak, így az ÜHG-kibocsátás csökkentése mellett indokolt javítani az éghajlatváltozás hatásaival szembeni ellenálló képességet is. A 2018-ban elfogadott második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia által középtávú cselekvési irányként meghatározott, a **katasztrófavédelemképességeinek és eszközeinek erősítése** szükséges a nemzeti katasztrófakockázat-értékelés során azonosított **kockázatok kezelése** érdekében. A katasztrófavédelmi mobilitási képesség növeléséhez egyaránt szükséges a háttérinfrastruktúra (járművek, létesítmények, eszközök és felszerelések), valamint az emberi és irányítási kapacitások (adatbázisok, mérési és felügyeleti rendszerek, képzési feltételek) fejlesztése is.

A **vízgazdálkodás** területén a vizek többletéből (árvizek, belvizek) és annak hiányából (aszályok, szárazság) származó feladatok kezelésére egyaránt alkalmas infrastruktúra fejlesztése szükséges. Összhangban a DNSH-elvvel és előtérbe helyezve a természetalapú megoldásokat, a vízkészletek megőrzésének főbb beavatkozásai: vízviasszatartásra és tározásra irányuló fejlesztések; vízpótló rendszerek kiterjesztése; monitoring és előrejelző hálózat fejlesztése.

A **közüzemi ivóvíz- és szennyvízhálózatok** fejlesztésének célja az ivóvízellátási hiányok felszámolása, a vízveszteség csökkentése, a szennyvíztisztítással elért települések arányának növelése, az egyesített szennyvíz-elvezetések arányának csökkentése, új irányítástechnika és automatizált rendszerek bevezetése, a víziközmű rendszerek hatékonyságnövelése. Ez utóbbi a megfizethető ivóvízellátás biztosításához is elengedhetetlen. Azokon a területeken (például települések peremvidékei, tanyák, majorok stb.), ahol a közüzemi ivóvízellátás jelenleg nem megoldott, minden esetben egyedi mérlegelés szükséges a költséghatékony műszaki megoldás meghatározására.

A szürke infrastruktúrák mellett a **zöld és kék infrastruktúra (ZKI) megoldások** jóval nagyobb arányú és minél több funkciót ellátó használata is cél, különös tekintettel a klímaadaptációra. Ebben az összefüggésben és az EU 2030-ig szóló biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégiájával összhangban, a zöld és kék infrastruktúrát előnyben kell részesíteni a szürke infrastruktúrával szemben. (A ZKI használatára a KEHOP Plusz elsősorban kapcsolódó beruházásként, míg a TOP Plusz önállóan és településfejlesztési céllal biztosít lehetőséget.)

A 2021-2027 közötti időszakra szóló Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Tervben foglaltakkal összhangban a közösségi jelentőségű és védett természeti értékek, a külterületi **zöldinfrastruktúra** elemeit képező **védett természeti területek és Natura 2000 területek** fejlesztéseinek célja a jelenleg romló tendenciát mutató élőhelyek állapotromlásának megállítása, természetvédelmi helyzetének javítása, a hozzájuk kötődő fajok megőrzéséhez szükséges feltételek megteremtése, összességében a biológiai sokféleség megőrzése és az ökoszisztéma-szolgáltatások javítása. Ennek érdekében közvetlen élőhely-helyreállító és fajmegőrzési beavatkozások, a természetvédelmi területkezelés, -bemutatás és -őrzés infrastrukturális fejlesztése, valamint a természetvédelmi információs rendszerek megújítása tervezett intézkedés szinten.

A szennyezett ipari és barnamezős területek **kármentesítésével** lehetővé válik a környezeti károk felszámolása, a területek gazdasági, illetve jóléti célú hasznosítása. A KEHOP 3.3.0-15-2021-00011 számú projekt szolgál a beavatkozási területek előkészítésére, célja a kármentesítési tényfeltárási és beavatkozási tervek készítése olyan ismert szennyezett területekre vonatkozóan, ahol a szennyezettség felmérése, lehatárolása és a lehetséges beavatkozások tervezése még nem történt meg. A kármentesítési beavatkozás célértékeit a megállapított kockázati értékek alapján a tervezett területhasználat figyelembe vételével kell meghatározni az egyes beavatkozási területeken.

A **körforgásos gazdaságra történő átállás** érdekében a környezetvédelmi és gazdasági szempontok figyelembevétele mellett biztosítani kell az életciklus-központúság felé történő elmozdulást. Ennek kapcsán olyan technológiák megvalósíthatóságát kell támogatnunk, amelyek a nyersanyagforrás feldolgozását, és a gazdaságba való visszavezetését, valamint a primer nyersanyagok előállításának mérséklését célozzák. A vállalatok technológiaváltását segítheti az önkéntes, hiteles minősítési rendszerek népszerűbbé tétele a gazdasági szereplők körében, mint például a környezetközpontú vállalatirányítási

rendszerek és az életciklus elemzéseken nyugvó ökocímke-minősítések.

(A hulladékgazdálkodás mellett az ivóvíz, a szennyvíz és a csapadékvíz, zöld-kék infrastruktúra-fejlesztésekre is körforgásos kontextusban tekintünk.)

A **városi közlekedésfejlesztés** keretdokumentumaként a magyarországi nagyvárosok által elkészített Fenntartható Városi Mobilitási Programok szolgálnak.

A városi levegőminőség javítása érdekében is fontos a tisztább, takarékosabb közlekedési módok elterjedésének támogatása, a közösségi közlekedés színvonalának javítása infrastruktúra-fejlesztés (pl. elővárosi vasútvonal, intermodális központok, állomások) és járműbeszerzések (a 25 ezer fő feletti településeken a városi dízelbuszok zéró-kibocsátására – pl. elektromos, hidrogén/üzemanyagcellás – történő lecserélése) révén. A Budapesti Mobilitási Terv is kiemeli, hogy előtérbe kell helyezni az alacsonyabb fajlagos energiafogyasztású közlekedési módokat, a tömegközlekedés és a kötöttpályás közlekedési módok használatát, valamint a nem motorizált közlekedési módokat.

A nemzeti stratégiai dokumentumokban[4] a légszennyezés csökkentéséhez és a levegőminőség javításához megfogalmazott célokhoz hozzájárul az épületek megújuló energiaforrásra épülő fűtési és hűtési rendszereinek kiépítése is, különös tekintettel az ország azon térségeire, ahol az átlagnál magasabb a lakossági széntüzelés aránya.

Az agglomeráció közlekedési helyzetének javításával foglalkozik a **Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégia** is, melynek célja, hogy a fővárosban és térségében a vasutat igénybe vevők száma 80%-kal növekedjen 2040-ig, és ezzel a térséget terhelő CO₂ kibocsátás évente 4 millió tonnával csökkenjen. Ehhez a nem átépült befutó vasútvonalakon (TEN-T és nem TEN-T egyaránt) kapacitásbővítés és korszerűsítés szükséges, új, az átszállási időket csökkentő megállóhelyeket kell építeni, valamint integrálni kell azokat a 21. századi városi környezetbe.

A zöld átállásban kiemelt jelentősége van **az új digitális technológiák alkalmazásának**. A digitális ökoszisztéma kedvező környezeti szerepe az energetikai hálózatok és az energiafelhasználás optimalizálásában, a települések és épületek szintjén egyaránt értelmezhető intelligens megoldások fejlesztésében testesül meg.

A regionális területi forrásallokációs szempont érvényesítése a célkitűzés vonatkozásában:

A PO2 nyolc egyedi célkitűzése a környezetvédelmi fejlesztések széles körét fedi le, célkitűzésenként eltérő területi fókusszal. A célkitűzés keretében rendelkezésre álló ERFA források csaknem egésze a kevésbé fejlett régiókat célozza, ezen belül a négy leghátrányosabb régió támogatása különösen nagy hangsúlyt kap majd a projektértékelés és a tényleges támogatási döntések meghozatala során. Mivel az egyedi célkitűzések által lefedett fejlesztések jelentős különbségeket mutatnak, a területi fókuszot szakterületenként érdemes figyelembe venni. Az energetikai beruházások nagy részaránya, valamint az itt figyelembe veendő levegőminőségi szempontok még inkább a 4 kevésbé fejlett régióba fogják terelni a támogatásokat.

A fenntartható mobilitás keretében elsősorban a nagyobb városok és agglomerációjuk közösségi közlekedésének széndioxid-kibocsátását tervezzük csökkenteni. Itt is törekszünk arra, hogy az elmaradottabb régiók beruházásait előnyben részesítsük.

Tervezett beavatkozások

- A megújuló energia alapú egyéni és közösségi áram- és hőtermelés növelése (azon belül kiemelten a távhő megújuló alapokra helyezése, illetve a távhő-rendszerek energiahatékonysági célú korszerűsítése), továbbá az energiaközösségek elterjesztése.
- Épületenergetikai beruházások támogatása lakó-, közszolgáltatási, önkormányzati, vállalkozási és kormányzati ingatlanokon (beleértve a területi fejlesztések keretében megvalósuló önkormányzati energetikai fejlesztéseket), valamint energiatakarékos, digitális és okos technológiák elterjesztése.
- A villamosenergia hálózatok klasszikus és intelligens fejlesztése és rugalmasságának bővítése a megújuló energiatermelés integrálási képességének

növelése érdekében.

- A vízminőség védelmét és az aszálykezelést is integráló vízgazdálkodási fejlesztések, illetve katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség fejlesztése.
- A katasztrófavédelmi mobilitási képességének növelése, az ehhez szükséges háttérinfrastruktúra, valamint humán és irányítási kapacitások fejlesztése.
- A hulladékképződés megelőzése, hulladékcsökkentés, erőforrás-hatékonyság javítása, újrahasználat, javítás és újrafeldolgozás, a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszer minőségi fejlesztése, lakossági szelektív gyűjtés megerősítése; több és jobb minőségű másodnyersanyag előállítása.
- Közüzemi ivóvíz- és szennyvízhálózatok fejlesztése, a víziközmű rendszerek hatékonyságnövelése.
- A szennyvízelvezetés és –tisztítás fejlesztése alacsony fenntartási költségű közműves szennyvízelvezetési/tisztítási rendszerek kiépítésével.
- Zöld és kék infrastruktúra-megoldások használatának elterjesztése.
- A hazai előfordulású közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetének javításához, a Natura 2000 területek és a zöldinfrastruktúra megőrzéséhez, valamint az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartható hasznosításának biztosításához szükséges ökológiai és infrastrukturális feltételek megteremtése.
- Szennyezett ipari és barnamezős területek kármentesítése az adott területek jövőbeni gazdasági, illetve jóléti célú hasznosítása érdekében.
- A tiszta üzemű mobilitás érdekében a hálózat és az eszközállomány fejlesztése.
- Alternatív hajtású (kiemelten elektromos) egyéni közlekedési módok és kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése, javítása.

Elvárt eredmények

- Az 1990-es szinthez képest Magyarország 40%-kal csökkenti az ÜHG kibocsátását. (az eredményhez hozzájáruló alapok: ERFA és KA)
- Általánosan elterjednek az okos energiahálózati megoldások. (ERFA és KA)
- A villamosenergia-felhasználásban a megújuló források aránya növekszik. (ERFA és KA).
- Klímaváltozással, szélsőséges időjárással szemben ellenállóbb, az alkalmazkodóképességet támogató szürke és zöld-kék infrastruktúra. (ERFA és KA).
- Katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség erősödése (ERFA).
- Rendelkezésre állnak a begyűjtött települési hulladék túlnyomó részének anyagában történő hasznosításához szükséges feltételek. (ERFA)
- A közüzemi ivóvízhálózat vízvesztései jelentősen csökkennek. (ERFA és KA)
- Csökkennek a levegőt és vizeinket szennyező kibocsátások és biztonságosabban üzemelnek a közművek. (ERFA és KA)
- A biológiai sokféleség és a zöldinfrastruktúra elemek állapota javul, a természetmegőrzés tudásbázisa bővül, a természetvédelmi helyzet meghatározásához felhasznált adatok minősége tovább javul. (ERFA és KA)
- Csökken a felszín alatti víztestek és vízbázisok veszélyeztetettsége, csökken a talajszennyezettség, nő a társadalmilag hasznosítható terület. (ERFA és

KA)

- A városi közösségi és egyéni közlekedés károsanyag és ÜHG kibocsátása csökken. (ERFA és KA)

A KA főszabály szerint a fővárosban fogja finanszírozni a beruházásokat, míg az ERFA a kevésbé fejlett régiókban, valamint a TOP Plusz esetében a fővárosban is.

A halászat és akvakultúra területén a cél a fenntartható, innovatív technológiákat alkalmazó hazai halgazdálkodás előmozdítása, a termelői bázisok és a halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások fejlesztése, a fogyasztók minőségi haltermékekkel való ellátása.

A Közös Halászati Politikával összhangban, **a jól szabályozott halgazdaságok tudatos halgazdálkodással hozzájárulnak a vízi ökoszisztémák megóvásához** és víztisztító létesítményként is működnek, így gyakran tisztább vizet bocsátanak ki, mint amelyet befogadnak. A fenntartható természetes vízi halgazdálkodás az adott vízterületek öshonos halállományának megóvásával, megerősítésével és élőhely-védelmével szintén hozzájárulhat az állóvizek és vízfolyások ökológiai állapotának javításához.

A Biodiverzitás Stratégia céljainak elérése érdekében többet kell tenni az édesvízi ökoszisztémák és a folyók természetes funkcióinak helyreállítása terén is. Ennek érdekében a fenntartható természetesvízi halgazdálkodás keretében támogatni kívánjuk a természetesvízi környezet regenerációját és a biodiverzitás fenntartását és megőrzését.

A halgazdálkodási ágazatban résztvevő vállalkozások fejlesztésének támogatásával a **cél az ágazat gazdasági fejlődésének csökkenő környezetterhelés melletti biztosítása**. Ezt szolgálja az energiahatékonyság növelésére és a megújuló energiaforrásokra való áttérés támogatása, a hulladékhasznosítás elősegítése, valamint a haltermelő vállalkozások olyan beruházásainak támogatása, amelyek csökkentik a felhasznált víz, illetve a felhasznált vegyszerek, antibiotikumok és más gyógyszerek mennyiségét, javítva így az elfolyó víz minőségét.

Hazánk nagy hangsúlyt fektet a konyhakész, szálkamentes, nagy hozzáadott értékű feldolgozott haltermékek előállításának támogatására, továbbá a jó piaci potenciállal rendelkező új fajok termelésbe vonására. Célzott marketing tevékenység fogja támogatni az akvakultúrában megtermelt halak népszerűsítését és a halfogyasztás növelését; a halhús könnyebb elérhetősége érdekében pedig halboltok létesítését.

Magyarország nem rendelkezik olyan összefüggő területekkel, ahol a népesség elegendő százaléka él halászatból és akvakultúrából, ezért nem veszi igénybe a CLLD eszközt.

Tervezett beavatkozások a halgazdálkodás esetében

- A vízi biológiai sokféleség és a vízi ökoszisztémák helyreállítása.
- A természetes vízi halgazdálkodás támogatása az adott élőhelyi sajátosságokhoz igazodó fejlesztések, rekonstrukciók és egyéb műszaki beavatkozások révén.
- Fenntartható akvakultúra-beruházások, beleértve a halfeldolgozást is, hatékony víz- és energiahasználattal, a környezetterhelés csökkentésével.
- Innováció támogatása a halgazdálkodásban.
- Termelői szervezetek létrehozása.

- A fő tógazdasági akvakultúra tevékenységhez kapcsolódó kiegészítő tevékenységek támogatása.
- Adatgyűjtés, ellenőrzés és halmarketing támogatása.

Elvárt eredmények

- Az adott vizekre jellemző őshonos halfauna-állomány erősödése, hozzájárulva így az érintett vízfolyások és állóvizek jó ökológiai állapotához
- Modern, innovatív, fenntartható technológiára épülő haltermelés és feldolgozás.
- Az akvakultúra-ágazat piaci pozíciójának erősödése.
- A tógazdaságok jövedelmének forrása diverzifikáltabbá válik.
- A halászati és akvakultúra-termékek nyomonkövethetősége, valamint az akvakultúra ágazat ismertségének és társadalmi elfogadottsága javul.

Az összes eredmény megvalósítása az ETHAA-ból történik.

2.1.3.3. szakpolitikai célkitűzés: Jobban összekapcsolt Európa

A Jobban összekapcsolt Európa célkitűzés keretében a gyors és kényelmes közlekedés összekapcsolt, új generációs infrastruktúrájának megteremtését támogatjuk. **Célunk, hogy a megfelelő kapacitásokkal és szolgáltatási színvonallal bíró közlekedési infrastruktúra támogassa a magyar gazdaság versenyképességének további erősödését, valamint javítsa az emberek mindennapi életminőségét.**

A tervezett beavatkozások összhangban vannak a **Nemzeti Közlekedési Stratégia** erőforrás-hatékony közlekedési módok erősítése, társadalmi szinten előnyösebb személy- és áruszállítás erősítése céljaival, valamint az Unió fenntartható és okos mobilitási stratégiájának 4., 6-7. és 13-14. mérföldköveivel.

A **vasútvonalak** fejlesztése esetén az uniós támogathatósági elvárásokat teljesítő TEN-T vasúti törzshálózati projektek előnyt élveznek az átfogó hálózati projektekkal szemben. A „TEN-T közúti és vasúti fejlesztések eredményeinek átfogó értékelése” című értékelési jelentés is rámutat arra, hogy annak érdekében, hogy a vasúti közlekedés versenyképessége, s ezáltal a környezeti fenntarthatóság erősödjön, a vonalfejlesztéseknek együtt kell járniuk az utasforgalom szolgáltatási színvonalának javításával. Utóbbi egyaránt jelenti a vasúti gördülőállomány korszerűsítését mozdonyok, személy és motorkocsik beszerzése révén, az állomások akadálymentesítésének folytatását, a közlekedési módok közötti zökkenőmentes váltásának biztosítását (intermodális csomópontok, P+R és B+R parkolók, ütemes menetrend).

A **közúthálózat** esetében a meglévő gyorsforgalmi szakaszok egységes hálózattá kiépítése, az autópályák (TEN-T) államhatárig történő teljes kiépítése a cél. Ezzel gyorsul, egyben biztonságosabbá válik a közúti tranzitforgalom. A fejlesztések során elsőbbséget élveznek a TEN-T törzshálózattal kapcsolatos beavatkozások. Az átfogó TEN-T hálózati beruházások megvalósítása hazánk sugaras szerkezetű közúti főhálózatát oldhatná, hozzájárulhatna a határon túli kapcsolatok megerősítéséhez és a beruházások ösztönzéséhez.

A regionális területi forrásallokációs szempont érvényesítése a célkitűzés vonatkozásában:

Az EU mobilitási stratégiájával összhangban a PO3 keretében főleg a TEN-T törzshálózat fejlesztését támogatjuk, ahol törekszünk a legkevesbé fejlett régiós szakaszok előnyben részesítésére, amennyiben az adott projekt megtérülése ezt lehetővé teszi.

(A PO3 KA forrásából főképp budapesti és agglomerációs fejlesztések támogatása tervezett.)

Tervezett beavatkozások

- *Vasútvonalak uniós standardok (pl. 225 kN, ETCS) szerinti lemaradásának csökkentése a TEN-T hálózaton.*
- *Vasútállomások, megállóhelyek fejlesztése.*
- *Korszerű vasúti járművek beszerzése.*
- *A közlekedési módváltás feltételeinek javítása műszaki és szervezési megoldásokkal, kis beruházásokkal.*
- *TEN-T úthálózat fejlesztése.*
- *TEN-T kikötők infrastruktúrájának fejlesztése.*
- *EuroVelo 6 és 14 szakaszok fejlesztése.*
- *Digitális fejlesztések megvalósítása* a közlekedésszervezés, forgalomirányítás, közlekedésbiztonság területén.
- A közúthálózaton a közlekedésbiztonság javítása.

Elvárt eredmények

- Korszerűsödnek az elővárosi és távolsági vasútvonalak, fejlődik az intermodalitás (a PO2-vel együtt). (az eredményhez hozzájáruló alapok: KA és ERFA)
- Nő a korszerűsített vagy új vasúti szakaszok, valamint a közösségi közlekedést igénybe vevő utasok száma. (KA és ERFA)
- Javul az ország összeköttetése a szomszédos országokkal. (KA és ERFA)
- Kikötők vasúti kapcsolata, belső infrastruktúrája javul. (ERFA)
- Több új és korszerűsített intermodális kapcsolat. (KA és ERFA)
- Kiepített EuroVelo szakaszok hossza nő (ERFA)
- Korszerű forgalomfigyelő, utastájékoztató rendszerek telepítése, ETCS bővítése (ERFA)

2.1.4. 4. szakpolitikai célkitűzés: Szociálisabb és befogadóbb Európa

A szakpolitikai célkitűzés keretében a gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes társadalom alapjait erősítjük meg a Szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervével és az Európai Tanács tagjai által 2021. május 8-án jóváhagyott Portói nyilatkozattal összhangban, valamint a szociális jogok európai pillérének cselekvési tervéhez kapcsolódó (tervezés alatt lévő) nemzeti célkitűzésekkel összhangban.

A gazdasági teljesítmény javításának meghatározó feltétele a munkaképes népesség számának és képzettségi szintjének emelése. Noha a munkaerőpiaci helyzet az utóbbi évtizedben jelentősen javult, **a COVID-válság megakasztotta a kedvező folyamatokat**, és a hatások kezelése a munkahelyek védelmét, az álláskeresőket elhelyezkedését segítő intézkedéseket tesz szükségessé. Emellett a munkaerőpiac strukturális feszültségei – a munkaerő-tartalék képzettségi összetételében és területi eloszlásában nincs összhangban a kereslettel, az ország hátrányosabb helyzetű területein

koncentrálódik – is indokolják a beavatkozást e téren. A foglalkoztatás mennyiségi mutatóinak javítása mellett a munkaerő termelékenységének növelése és foglalkoztatási feltételeinek javítása is szükséges.

A munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok hátrányainak kompenzálásához, valamint a stabilizálódó munkaerőpiacon várhatóan ismételt megjelenő munkaerőhiány kezeléséhez egyrészt a megfelelő kapacitásokkal bíró foglalkoztatási szolgálat által nyújtott aktív munkaerőpiaci eszközökre (személyre szabott foglalkoztatási támogatások és foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások), másrészt a célcsoport igényeihez igazodó komplex beavatkozásokra van szükség, többek között a kora gyermekkori neveléshez és gondozáshoz való hozzáférés javítása révén is.

A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akik az elsődleges munkaerőpiacon nem tudnak elhelyezkedni, **célunk azonban a közfoglalkoztatottak nyílt munkaerőpiaci (re)integrációja**. A hátrányos helyzetű csoportok, köztük romák foglalkoztathatóságának komplex, személyre szabott segítése növeli foglalkoztatási rátájukat és csökkenti tartós munkanélküliségüket, valamint hozzájárul a munkavállalás terén tapasztalt diszkrimináció csökkentéséhez.

A munkaerőpiaci beavatkozások rövid- és középtávon is közvetlenül hozzájárulnak a versenyképesség növeléséhez, míg az egészségügy, köznevelés, szakképzés, felsőoktatás és a szociális, valamint felzárkóztatási intézményrendszer eszközei a hosszú távú versenyképesség alapjait teremtik meg. A köznevelési és szakképzési intézményrendszer átfogó fejlesztésével a minőségi és korszerű oktatási szolgáltatások megteremtését és a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítását kívánjuk elérni, összhangban az országspecifikus ajánlásokkal, illetve a **2021-2030-ra vonatkozó köznevelési stratégiával**, valamint a **Szakképzés 4.0 Stratégiával**.

A célkitűzés keretében, a GINOP Plusz munkaerőpiaci prioritási tengelyén megvalósul a társadalmi partnerek, kapacitásépítést célzó intézkedések programozása, a szakpolitikai támogató rendszerek és a partnerségi hálózat fejlesztése.

A köznevelés rendszerszintű fejlesztései a minőségi, méltányos oktatáshoz való hozzáférést, a tanulói eredményesség javítását szolgáló országos, intézményi és tanulói szintű beavatkozásokat, ezen keresztül a területi különbségek mérséklését támogatják. Folytatjuk a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a romák minőségi általános oktatásban való részvételének javítására irányuló erőfeszítéseket, így csökkentve a szegregációs kockázatokat.

Az oktatásba történő sikeres integráció előfeltétele a kora gyermekkori intervenció megerősítése, a gyermekek testi és lelki, képességbeli fejlődésében mutatkozó eltérések minél korábbi felismerése és megfelelő kezelése.

Az ERFA/KA-rendeletben meghatározott 4. szakpolitikai célkitűzés 2. egyedi célkitűzésével összhangban, a 4. szakpolitikai célkitűzés alatt megvalósuló, az iskolai oktatási infrastruktúrába történő beruházások olyan intézkedéseket támogatnak, amelyek javítják az inkluzív és minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést az oktatásban, különös tekintettel a hátrányos helyzetű csoportokra.

E fejlesztések egyik fő területe a minőségi, méltányos oktatáshoz való hozzáférés fejlesztése érdekében esélyteremtő, befogadó oktatásszervezés és módszertan alkalmazása (különös tekintettel az alulteljesítő intézményi körben), ennek részeként pedig a pedagógusok pedagógiai-szakmai támogatása. Másik lényeges eleme a pedagógiai-szakmai támogatás kapacitásainak továbbfejlesztése, amely biztosítja a teljesebb körű támogatást az esélyteremtő és deszegregációt szolgáló köznevelési intézkedési tervek végrehajtásához; a befogadó iskolák pedagógustámogató és tanuló-támogató szolgáltatásainak fejlesztéséhez, korszerű pedagógiai gyakorlatok továbbfejlesztéséhez.

A pedagógusszakma területén célunk egy stabil és kiszámítható jövőkép biztosítása. Fenntartható módon növeljük a köznevelésben dolgozó pedagógusok munkájának anyagi és társadalmi elismertségét, ezáltal pedagóguspálya vonzóbbá válik a már aktív és a jelenleg végzettséget újonnan megszerző pedagógus hallgatók, pályakezdők körében is. Fontos az aktív pedagógusok megtartása és a nyugdíjba vonuló pedagógusok sikeres utánpótlása a köznevelés

színvonalának tartós emelése érdekében.

A szegénységnek és/vagy társadalmi kirekesztődésnek kitett célcsoportok, valamint a roma népesség esetében a stratégiai irányokat a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030)** [5] jelöli ki, melynek célkitűzése a szegénység és a társadalmi kirekesztés által érintettek arányának csökkentése[6], célrendszerének része a települési és térségi szegregáció csökkentése. Az MNTFS 2030 és intézkedési terve egyaránt tartalmazza a szegregáció megelőzését, leküzdését szolgáló intézkedéseket a releváns területeken.

Magyarország elkötelezett a marginalizálódott közösségek, köztük a romák és a fogyatékossgal élő emberek integrációjának előmozdítása érdekében. A romák integrációját az uniós roma keretrendszerrel összhangban lévő integrált intézkedések széles köre fogja támogatni (beleértve a lakhatáshoz való hozzáférést és az oktatást). A sérülékeny csoportok esetén nem támogatunk olyan beruházásokat, amelyek növelik, vagy újratermelik a szegregációt. A beruházások hozzájárulnak a szegregáció megelőzéséhez, valamint a szegregáció aktív csökkentésével a deszegregációhoz is. (Lakhatási és oktatási esélyek növelését TOP Plusz, EFOP Plusz és HET fejlesztések is szolgálják.)

Az aktív és egészséges idősödés feltételei, illetve a sérülékeny célcsoportok önálló életvitelét támogató fejlesztések elérhetősége egyenlőtlően, a lakóhely-közeli szolgáltatások megerősítésre szorulnak a különböző ellátási szinteken. Az ezek kapcsán megvalósuló, a szociális és egészségügyi ellátásba történő befektetéseket a vonatkozó stratégiákra és jogszabályokra építve, az egyéni szükségletekre alapozottan és a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel, annak általános megjegyzéseivel, záró észrevételeivel és iránymutatásaival összhangban hajtjuk végre. A beruházások támogatni fogják a közösségi alapú szolgáltatásokat az összes hátrányos helyzetű csoport, köztük a fogyatékossgal élő személyek számára, valamint a romák számára a mainstream, egyéni szociális lakhatáshoz való hozzáférést. Minden beruházás a szegregációmentesség és a megkülönböztetés-mentesség elvét követi. Nem kerül sor olyan beruházásokra, amelyek párhuzamos szolgáltatásokat nyújtanak bizonyos csoportoknak és/vagy amelyek az ún. marginalizált csoportok szegregációját / elszigetelését okoznák.

A fenti rendelkezések mindegyike az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, az egészségügy, a szociális és a hosszú távú ápolás terén a PO5 alá rendelt intézkedésekre is vonatkozik.

A közszolgáltatások minőségének emelése érdekében szükséges az oktatási rendszer által biztosított digitális szolgáltatások fejlesztése, valamint a területi különbségektől mentes hozzáférésük biztosítása érdekében az állampolgárok digitális kompetenciáinak növelése.

A regionális területi forrásallokációs szempont érvényesítése a célkitűzés vonatkozásában:

A PO4 keretében jellemzően olyan ellátórendszerek fejlesztését támogatjuk, mint az egészségügyi, a köznevelési, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményrendszer, amelyek esetében a fejlesztési szükségletek országosan, a régió fejlettségi szintjétől függetlenül vannak jelen.

Az országos lefedettségű (kiemelt) projektek esetén a központi monitoring rendszer fejlesztése fogja biztosítani, hogy ezen projektek területi / települési besorolása pontos legyen és a projekt valós területi hatókörének megfelelően történjen meg az e területen kihelyezett támogatások regionális megbontásának monitoringja.

Az EFOP Plusz keretében a mainstream szolgáltatásokhoz való hozzáférést biztosító országos kihatású fejlesztések mellett a PO4 keretében további humán beavatkozásokat tervezünk, ahol a hátrányos helyzetű csoportok lesznek a fókuszban – ebből következően a 4 leghátrányosabb régió érintettsége hangsúlyos lesz:

- a köznevelési területen a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a romák részvételének növelésére a minőségi oktatásban; a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a tanuló eredményesség növelésére, a pedagógus társadalmi és szakmai elismertségének javítására,

- a társadalmi felzárkózás területén az anyagi és szociális nélkülözésben élők arányának csökkentésére, a hátrányos helyzetű csoportok, kiemelten romák társadalmi, gazdasági helyzetének javítására, területi szegregációjának csökkentésére,
- a szociális területen a sérülékeny csoportok önálló életvitelének támogatására és
- a családügyi területen a társadalmi kirekesztettség kockázatának leginkább kitett nők és gyermekek védelme, valamint a kora gyermekkori neveléshez és gondozáshoz kapcsolódó ellátórendszer fejlesztése érdekében.

Ezen túlmenően a Felzárkózó Települések (FETE) program célzottan (a vonatkozó kormányhatározatban kijelölt) leghátrányosabb helyzetű településeken élő személyek szükségleteinek a kezelésére irányul, azzal a céllal, hogy hozzáférést biztosítson számukra nem szegregált módon a mainstream szolgáltatásokhoz.

A **GINOP Plusz keretében** a felsőoktatási és szakképzési beavatkozások a lemorzsolódás csökkentésére és a befogadásra irányulnak, melyek a 4 legkevesbé fejlett régióban jelentik a legnagyobb kihívást.

A munkaerőpiac esetén is igaz az, hogy a legkedvezőtlenebb munkaerőpiaci helyzet a 4 legkevesbé fejlett régióban azonosítható, így a regionális forrásallokációs célhoz ezen intézkedéscsoport jól illeszkedik. A foglalkoztatási országos kiemelt projektek esetében a megyei igények és kihívások alapján kerül megállapításra a megyei forrásallokáció, ezek alapján kerül meghatározásra az Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) területi kapacitása is.

A **TOP Plusz vonatkozásában** a megyei tervezés során meghatározott területi forrásallokáció biztosítja, hogy az OP keretében rendelkezésre álló ERFA és ESZA+ források esetében hangsúlyt kap a négy legkevesbé fejlett régió támogatása. Az OP-ban a legkevesbé fejlett régiók mellett a területi fókusz kiegészül a komplex programmal fejlesztendő 36 járással.

A **DIMOP Plusz esetében** a szolgáltatásokhoz való hozzáférést elősegítő digitális készségfejlesztés, valamint a tanulói csoportok IKT készségeinek fejlesztésére irányuló beavatkozások vonatkozásában cél a 4 leghátrányosabb régió előnyben részesítése.

Tervezett beavatkozások

- A munkaerőpiac helyreállítása, a munkában maradás segítése, álláskeresők és inaktívak munkába állásának segítése és foglalkoztathatóságuk javítása aktív munkaerőpiaci programokkal, a munka-magánélet egyensúly kialakításának támogatása a korai nevelés feltételrendszerének bővítésével.
- A hátrányos helyzetű személyek (köztük kiemelten a megváltozott munkaképességűek, valamint a romák) társadalmi és foglalkoztatottsági helyzetének javítása.
- A foglalkoztatás feltételeinek javítása, az atipikus foglalkoztatási formák ösztönzése, a munkahelyi egészség és biztonság erősítése.
- A nem tanuló és nem dolgozó 15-29 éves fiatalok számára az elsődleges munkaerőpiaci elhelyezkedéshez konkrét segítség felajánlása.
- Az állampolgárok alkalmazkodóképességének, digitális készségeinek erősítése, a munkaerő fejlesztése.
- Az egészségügyi humán kapacitások és az alapellátás megerősítése, a lakóhelyközeli egészségügyi szolgáltatások hozzáféréseinek javítása, az egészség-egyenlőtlenség csökkentése az egész ország területén.
- Minőségi, a XXI. század elvárásainak megfelelő, korszerű, esélyteremtő nevelés-oktatáshoz való egyenlő hozzáférés elősegítése – beleértve a formális, nem formális és informális tanulást, tehetséggondozást, illetve a megfelelő infrastrukturális környezet biztosítását –, valamint a korai iskolaelhagyók számának csökkentése.

- A fejlesztésre szoruló, kiemelten az alulteljesítéssel veszélyeztetett iskolák differenciált, helyi igényekre és komplex eredményességi mutatókra alapozott fejlesztése, átfogó szakmai-módszertani, pedagógiai támogatása az iskolák teljesítményében mutatkozó területi különbségek mérséklése.
- A köznevelésben a pedagógus hivatás vonzerejének fenntartható módon történő növelése, többek között a pedagógusok és a felsőfokú végzettségűek átlagbére közötti bérkülönbség jelentős csökkentése révén, 1777 millió EUR ESZA+ forrás felhasználásával.
- Befogadó és hátránykompenzációt erősítő szakképzés megvalósítása.
- A felsőoktatási intézmények profiljához illeszkedő oktatási és képzési innovációk megvalósításának támogatása, inkluzív, hallgatóközpontú és rugalmas tanulási utak kialakítása, a felsőoktatási mobilitás erősítése, mentorálás és pályaaorientáció, valamint a tudományos életre való felkészülés elősegítése.
- Az anyagi és szociális deprivációval érintettség további mérséklése, fókuszáltnan a hátrányos helyzetű gyermekekre – kiemelten romákra – a legkorábbi életkortól biztosított, az életutat végigkísérő programokkal.
- A szegénység, társadalmi kirekesztettség mérséklése a leginkább rászoruló személyeknek juttatott élelmiszer és/vagy alapvető anyagi támogatáson keresztül, a méltóságteljes élethez fűződő alapvető szükségleteik figyelembe vételével, valamint társadalmi befogadásukat erősítő kísérő intézkedések nyújtásával.
- A területi, társadalmi hátrányok mérséklése a „felzárkózó települések” komplex fejlesztése, valamint a szegregált körülmények között élők helyzetének javítása, a szegregációs kockázatok csökkentése és ezen szegregált körülmények között élők részére szegregációcsökkentő intézkedések végrehajtása
- Új típusú, nem tartós bentlakásos szociális szolgáltatások (elsősorban a fogyatékosokkal és az idősödéssel összefüggésben), valamint gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások bevezetése, a meglévő, a fogyatékosokkal élő és idős emberek számára az önálló életvitelt támogató szociális ellátások továbbfejlesztése, nem tartós bentlakásos szolgáltatások továbbfejlesztése és kapacitásbővítése, illetve új nem tartós bentlakásos szolgáltatások kialakítása.

Elvárt eredmények

- Javul a munkaerő termelékenysége és 2030-ra javulást érünk el jelenlegi pozíciónkban uniós összehasonlításban. (Az eredményhez hozzájáruló Alap: ESZA+)
- A munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű személyek munkaerőpiaci helyzete javul, foglalkoztatottságuk nő, a körükben mért inaktivitás és munkanélküliség csökken. (ESZA+)
- Javul a munkavállalók egészségi állapota. Az atipikus foglalkoztatási formák elterjednek, így javul a munkavállalók elégedettsége és termelékenysége, a kisgyermekes, valamint egyedülálló szülők foglalkoztatási rátája. (ESZA+)
- A nem tanuló és nem dolgozó 15-29 éves (NEET) fiatalok aránya csökken. (ESZA+)
- A lakosság digitális készségei fejlődnek, csökken a digitális szakadék okozta társadalmi egyenlőtlenség. (ESZA+)
- A lakosság egészségi állapotát leíró mutatók vonatkozásában a területi egyenlőtlenségek csökkenése (ESZA+, ERFA)

- Nő a bölesődék, óvodák kapacitása és színvonaluk korszerűsödik. (ERFA, ESZA+)
- Javul a népesség képzettsége, teljes körű a minőségi, befogadó, méltányos oktatáshoz való hozzáférés, javulnak a gyermekek továbbtanulási esélyei. (ESZA+, ERFA)
- Nő az ISCED 3-4. és az ISCED 5-8. szinteken végzettséget szerzők aránya és csökken az ISCED 3-4. és az ISCED 5-8. szinteken tanulók és hallgatók lemorzsolódásának aránya[7]. (ESZA+)
- A pedagógusok átlagbére 2025-re eléri a felsőfokú végzettségűek átlagbérenek legalább 80%-át, amely szint legalább 2030 végéig fennmarad. A pedagógushivatás vonzóbbá válik, növekszik a pálya megtartó ereje mind a fiatalok, mind az idősebbek számára. (ESZA+)
- 2030-ig 60% alá csökken a romák körében az alacsony iskolai végzettségűek aránya. (ESZA+)
- Csökken a korai jelző- és pedagógiai támogatórendszerben szereplő, lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya. (ESZA+)
- Bővül a szakképzésben részt vevők számára elérhető hátránykompenzációs programok köre, csökken a szakképző intézményeket végzettség nélkül elhagyó tanulók aránya. (ESZA+)
- Nő a friss felsőfokú végzettséggel rendelkező foglalkoztatottak aránya. (ESZA+)[8]
- Nő a hátrányos helyzetű / alulreprzentált csoportokból a felsőoktatási képzésekbe jelentkezők, illetve a képzésekben résztvevők aránya, kiemelten a roma és a fogyatékossgal élő hallgatókra. (ESZA+)
- Nő a munkaerőpiaci szereplőkkel közösen kialakított gyakorlati képzésben részt vevő tanulók aránya, ezáltal javulnak a szakképzésben résztvevők munkaerőpiaci elhelyezkedésének esélyei. (ESZA+, ERFA)
- Emelkedik a rászorulóknak közül a magasabb színvonalú gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátásban, valamint a gyermekek esélynövelő szolgáltatásaiban részesülők aránya. (ESZA+, ERFA)
- 2030-ig 1000 fővel nő a legkorábbi életkorban segítséget nyújtó Biztos Kezdet Gyerekházakat látogató gyermekek száma. (ESZA+, ERFA)
- 2030-ig 10 százalékponttal, 13% alá csökken az anyagi és szociális nélkülözésben érintett gyermekes családok aránya. (ESZA+, ERFA)
- 2030-ig 20% alá csökken a szegénységben élők relatív helyzetét mutató szegénységi rés (2019-ben 29,1%). (ESZA+, ERFA)
- Az ország kedvezményezett járásain és kedvezményezett településein[9] élők, és a legsérülékenyebb helyzetű családok életkörülményei és kitörési lehetőségei érezhetően javulnak. (ESZA+, ERFA)
- Növekszik az önálló életvitelt támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférők száma, új nem bentlakásos szolgáltatások fejlesztésével az ellátási feltételeik – a krízishelyzetben lévőké is – javulnak. (ESZA+, ERFA)
- Javul az aktív befogadás, nő a hátrányos helyzetű személyek esélyegyenlősége, ennek hatására javulnak az életkörülményeik és a társadalmi megítélésük (ESZA+).

2.1.5. 5. szakpolitikai célkitűzés: A polgárokhoz közelebb álló Európa

A magyar területi fejlesztési feladatokat az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)** tartalmazza. A kohéziós források eszközeivel az OFTK-ban rögzített területfejlesztési feladatok közül az alábbiakat kezeljük:

- a területi egyenlőtlenségek csökkentése, a kiegyenlített térségi fejlődés feltételeinek biztosítása (e cél során külön figyelem a koronavírus járványból adódó gazdasági és foglalkoztatási problémákkal sújtott térségek helyzetének javítása, mind az elmaradott térségek, mind a városok esetében);
- többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat-fejlesztés, városok térszervező képességének erősítése, várostérségek fejlesztése, a város-vidék kapcsolatok erősítése, a vidéki térségek fejlődését is segítő városfejlesztés;
- vidéki térségek, a falvak, kistelepülések népességmegtartó képességének erősítése.
- Budapest és térsége nemzetközi tér- és gazdaságszervező szerepének erősítése, a fővárosi térség összehangolt fejlesztése, kezelve e térség speciális fejlesztési igényeit; a budapesti nagyvárosi térség élhetőségének javítása;
- elérhetőség javítása, ennek keretében az elérhetőség feltételeinek javítása térségi és helyi szinten; korlátozott mértékben és indokolt esetben alacsonyabb szintű utak fejlesztése, városi közlekedés fejlesztése.

A területi célok eléréséhez, a térségi (regionális és megyei szintű) felzárkózás ütemének gyorsításához, a területi kihívások kezeléséhez a PO5 (TOP Plusz) mellett az ágazati OP-k érdemi és célzott beavatkozásait is szükségesek, ahogy azt jelen dokumentum 10. fejezetében bemutatjuk (Integrált beavatkozások a demográfiai kihívások és/vagy a térségi, regionális különbségek kezelésére).

A szakpolitikai célkitűzés beavatkozásainak középpontjában a területi különbségek csökkentéséhez kapcsolódóan a térségek és települések fejlesztése áll integrált területfejlesztési eszközök alkalmazásával: **a fejlesztések a megyei, fővárosi és kiemelt térségi területfejlesztési koncepciókon és programokon, a megyei és fővárosi integrált területi programokon, valamint a településfejlesztési koncepciókon és integrált településfejlesztési stratégiákon alapulnak.**

A célkitűzéshez kapcsolódóan a térségi és helyi fejlesztési igényekhez és adottságokhoz igazodó fejlesztések valósulnak meg az érintett területi és helyi szereplők bevonásával, az alábbiak szerint.

- *Megyei integrált területi programok megvalósítása minden megyében, helyi gazdaságfejlesztési, helyi foglalkoztatási, helyi turisztikai, település- és helyi közszolgáltatás-fejlesztési, energetikai, városfejlesztési, szociális városrehabilitációs és humán fejlesztési tartalommal, fókusszal a legkevésbé fejlett régiók megyéinek fejlesztésére.*
- *A 36 komplex programmal fejlesztendő járás fejlesztése érdekében helyi gazdaságfejlesztési és felzárkózást támogató fejlesztések (az érintett megyék integrált területi programjain keresztül).*
- *Összehangolt megyei fejlesztések a kiemelt térségek fejlesztése érdekében (az érintett megyék integrált területi programjain keresztül).*
- *Az ERFA 8%-ának fenntartható városfejlesztésre fordítandó forrása keretében fenntartható városfejlesztési stratégiákra alapozott városfejlesztési programok megvalósítása. A TOP Plusz objektív és átlátható kritériumokat határoz meg e városok kiválasztására.*

Tervezett beavatkozások

Területi stratégián alapuló integrált társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi beavatkozások a városi és vidéki területeken, azonos fejlesztési tematikával, amelyet a megyei, illetve a fővárosi integrált területi programok, valamint a fenntartható városfejlesztési stratégiák területi, illetve helyi szinten specifikálnak. A kevésbé fejlett régiókban a beavatkozások megyei programok keretében valósulnak meg, allokációs fókusszal a 4 legkevésbé fejlett régió megyéire, a megyei integrált területi programokban további területi célzással a 36 komplex programmal fejlesztendő járásra, a három kiemelt térségre és a fenntartható városfejlesztés keretében kiválasztott városokra. A beavatkozások tematikája (amelyekhez további PO2 helyi önkormányzati energetikai és PO4 helyi humán közszolgáltatás beavatkozások kapcsolódnak):

- Helyi gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás ösztönzése keretében önkormányzati és helyi, térségi gazdaságfejlesztési infrastruktúra, a helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra, helyi és térségi turizmusfejlesztés, gyógyfürdőkhöz kapcsolódó szolgáltatások, aktív- és ökoturizmus.
- Integrált településfejlesztés a helyi közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások, a települési zöld és kék infrastruktúra, a klíma-alkalmazkodás, és körforgásos gazdaság, a barnamezős rehabilitáció, rozsdaovezetek, helyi közösségi és kulturális, sport és szabadidős terek és szolgáltatások, IKT és okos település fejlesztések és a szociális városrehabilitáció terén.
- Budapest élıhetőségének javítása településfejlesztéssel, zöldfelületi infrastruktúra-fejlesztésekkel és humán fejlesztési programokkal.

Elvárt eredmények

- Magyarország összes megyéjében, kiemelten a 4 legkevésbé fejlett régióban található megyékben javulnak a gazdaságfejlesztés helyi feltételei, a foglalkoztatás helyzete, a települési infrastruktúra és közszolgáltatások minősége, ezen keresztül erősödik a települések népességmegtartó képessége és az érintett lakosság életminősége, elősegítve a járások közel 80%-át kitevő vidéki térségek népességmegtartó képességének, versenyképességének növelését is.

-Javul az üzleti infrastruktúra és a kapcsolódó szolgáltatások elérhetősége, színvonala, amely a helyi vállalkozások működését támogatja.

-Jelentősen bővül, illetve korszerűsödik a települési zöld infrastruktúra, ennek révén javul a települések klímaalkalmazkodási képessége.

-Bővül a kiépített helyi kerékpáros infrastruktúra, és a TEN-T úthálózaton kívüli úthálózat is korszerűsödik.

- A komplex programmal fejlesztendő járásokban megvalósuló beavatkozások hozzájárulnak az érintett térségek (36 járás) és települések helyi gazdasági és társadalmi felzárkózásához, népességmegtartó képességük erősítéséhez.
- A kiemelt térségekben megvalósuló beavatkozások hozzájárulnak ezen térségek összehangolt és saját speciális fejlesztési igényeiknek megfelelő területi alapú fejlesztéséhez.
- A fenntartható városfejlesztést megvalósító városokban javul a települési infrastruktúra minősége, a közszolgáltatások színvonala, azok infokommunikációs háttere (okoshálózatok), a zöldfelületek aránya és minősége, mindezekon keresztül e városok élıhetősége, klímaalkalmazkodási képessége. Erősödnek a városok térségszervező funkciói, a város és közvetlen térségének funkcionális kapcsolatai.
- Budapesten a területi alapú ERFA és (a PO4-hez illeszkedő) ESZA+ forrásokból megvalósított városfejlesztési beavatkozásokkal javul a főváros élıhetősége, települési infrastruktúrája és szolgáltatásai, a zöld infrastruktúra-fejlesztésekkel javul a klíma-alkalmazkodási képesség, a humán

fejlesztési programokkal a fővárosi életminőség.

- A támogatott turisztikai attrakciók helyszínén új szolgáltatások jelennek meg, illetve fejlődnek a meglévő turisztikai szolgáltatások.
- 10%-kal nő az aktív / fenntartható turizmusban résztvevők száma (2030-ig)

Az összes eredmény megvalósítása ERFA-ból történik.

2.1.6. Igazságos Átmenet

Az Igazságos Átmenet Alap azokra a térségekre és ágazatokra összpontosít, amelyeket a leginkább negatívan érint a klímavédelmi célú gazdasági átmenet, tekintettel a szénelapú energiahordozóktól való függőségükre. A célkitűzés a gazdasági teljesítmény fenntartása és a foglalkoztatás fokozása érdekében történő szerkezetváltást támogatja a klímavédelem és fenntarthatóság szempontjai mentén. Magyarországon Baranya, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintik a beavatkozások.

2030-ig Magyarországon a legfontosabb dekarbonizációs feladat a Mátrai Erőmű (MERT) alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákra történő átalakítása, és ezáltal a szén és a lignit kivonása a villamosenergia-termelésből, ami mintegy 10%-kal csökkentheti a magyarországi CO₂-kibocsátást.

A létesítmények átalakítását úgy kell biztosítani, hogy az érintettek foglalkoztatásának folyamatossága biztosított legyen. Heves megyében a legnagyobb kihívást a MERT átalakításával járó munkaerő-piaci kihívások jelentik. Az erőmű átszervezése azonban Heves megyén túlmutató stratégiai kérdés, hiszen például az erőműhöz kapcsolódó bükkábrányi lignitbánya Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található.

A megszűnő munkahelyek okozta foglalkoztatási problémákat a foglalkoztatottak átképzése és térség-specifikus gazdaságélénkítő fejlesztések csökkentik. A munkavállalók képzettségének növelése és átképzése, valamint munkahelyek teremtése, a vállalkozóvá válás, a vállalkozásindítás támogatása tehát elengedhetetlen ahhoz, hogy a klímasemlegességre való átmenet során ne súlyosbodjanak tovább a már meglévő, foglalkoztatással kapcsolatos problémák.

A dekarbonizáció kihívásainak sikeres kezelése érdekében szükséges a megyék gazdasági tevékenységének diverzifikálása és olyan beruházási struktúra előmozdítása, amely kellően hatékonyan támogatja a kis- és középvállalkozások fejlődését és átállását is.

A térségben jellemző lakossági energiaszegénység megfelelő kezelése érdekében szükség van fenntartható, klímaváltozással szemben reziliens megoldásokra a háztartások számára is, konkrétan a nem hatékony (lignit alapú) lakossági fűtési módok kiváltására és a lakóépületek energiahatékonysági felújításának támogatására.

A klímasemleges gazdasági működésre való átállás során egyre nő a megújuló energiaforrásokhoz köthető energiatermelés aránya. Egyes technológiák esetében azonban megoldatlan probléma, hogy a fogyasztási igény és a termelőkapacitás nem minden esetben azonos, így egyes időszakokban energiafelesleg, más időszakokban energiahiány keletkezik – a beavatkozások keretében ezt a problémát is kezelni szükséges.

Tervezett beavatkozások

A klímasemleges gazdaságra történő átmenet során felmerülő konkrét szükségletekre és célokra irányuló alábbi főbb tervezett beavatkozási irányokra épül Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves vármegye Területi Igazságos Átmenet Terve (TIÁT). (Az Igazságos Átmenet tematikus fókuszja a TIÁT-

ok szintjén kerül meghatározásra.)

- ***Beruházás a munkaerő (át)képzésébe: Az átállásban veszélyeztetett, vagy már munkahelyüket veszítő munkavállalók számára komplex munkaerőpiaci szolgáltatások nyújtása, tovább- és átképzések szervezése, a munkahelyváltás támogatása, illetve a vállalkozóvá válás, vállalkozásindítás támogatása***
- ***Üzleti inkubációs központok a zöldgazdaságban életképes vállalkozások számára, vállalati mentorprogramok. zöld gazdasági diverzifikáció, az alacsonyabb ÜHG-kibocsátást lehetővé tevő technológiaváltás támogatása, a kutatás-fejlesztés, innováció ösztönzése***
- ***Megújuló energetikai infrastruktúrafejlesztés ösztönzése (pl. innovatív energiátárolási pilot projektek támogatása)***
- ***A környezetkímélő háztartási energiatermelés és energiafelhasználás ösztönzése (lakossági lignitfelhasználás helyett megújuló forrásból származó energiahordozót felhasználó rendszerek támogatása, lakóépületek energetikai felújítása, szemléletformáló programok)***
- ***Zöld közösségközlekedés-fejlesztés***
- ***Utóhasznosítási projektek támogatása a bezárásra kerülő bányák rekultivációjához kapcsolódóan (Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye)***

Elvárt eredmények

Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyék

- Javul a foglalkoztatás helyzete és a gazdaságfejlesztés helyi feltételei
- A MERT transzformációjával járó munkaerőpiaci kihívások sikeres kezelése
- Az érintett munkavállalók foglalkoztatásának folyamatosságát biztosítják,
- Az érintett munkavállalók esetében a fennálló „skill gapek”, különösképpen a digitális készségek hiányának csökken
- A megyék ÜHG-kibocsátása csökken
- Az innovatív iparágak súlya és K+F tevékenysége növekszik
- Nő a vállalkozói aktivitás
- Létrejön a beruházási struktúra, amely kellően hatékonyan tudja támogatni a megyei kis- és középvállalkozások fejlődését és átmenetét.
- Felhagyott bányaterületek új funkcióval kerülnek vissza a megyei gazdaság vérkeringésébe
- A lakossági energiaszegénység csökken, a háztartások energiahatékonysági szintje javul.

Baranya vármegye

- ***Javul a foglalkoztatás helyzete és a gazdaságfejlesztés helyi feltételei***
- ***A dekarbonizációs folyamattal és a zöld átállással járó munkaerőpiaci kihívások sikeres kezelése***
- ***Az érintett munkavállalók foglalkoztatásának folyamatosságát biztosítják (munkahelyek megtartása)***

- *Az érintett munkavállalók esetében a fennálló „skill gapek”, különösképpen a digitális készségek hiánya csökken*
- *Csökken a vármegye lemaradása Magyarország többi NUTS3 területéhez mérten*
- *A vármegye ÜHG-kibocsátása csökken*
- *Az energiaintenzív, magas ÜHG kibocsátással járó tevékenységek és a kapcsolódó értéklánc foglalkoztatása miatti munkaerőpiaci kockázatok csökkennek*
- *Gazdasági diverzifikáció valósul meg, az ipari szerkezet kellő mértékben megújul*
- *A lakossági energiaszegénység csökken, a háztartások energiahatékonysági szintje javul.*
- *Nő a vállalkozói aktivitás*
- *Az egy főre jutó beruházások volumene növekszik*
- *Olyan beruházási struktúra jön létre, amely kellően hatékonyan tudja támogatni a megyei kis- és középvállalkozások fejlődését és átmenetét.*

[1] <https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/nemzeti-intelligens/nemzeti-intelligens-szakosodasi-strategia-2021-2027>

[2] Az egyetemi, a vállalati, a közigazgatási és a civil szereplők együttműködése a KFI területén.

[3] Az Európai Bizottság által évente felállított Európai Innovációs Eredménytábla (European Innovation Scoreboard, EIS) eredményei alapján

[4] Nemzeti légszennyezés-ellenőrzési program / Nemzeti kibocsátási határérték-irányelv, levegőminőségi tervek / a környezeti levegő minőségéről szóló irányelv, a zéró szennyezés elleni cselekvési terv, a tiszta levegővel kapcsolatos párbeszéd és annak következtetései)

[5] 1605/2021. (VIII.18.) Korm. határozat a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia elfogadásáról.

[6] Az MNTFS2030 fő számszerű célkitűzése az anyagi és szociális deprivációnak kitett gyermekes családok szegénységének csökkentése. Magyarországnak az Európai Szociális Pillért illetően tett vállalása, mely tükrözi a stratégia átfogó szegénység csökkentési célrendszerét: A gyermekes családok anyagi és szociális nélkülözési arányának 13%-ra csökkentése, és ezáltal az AROPE népességének 292 000 fővel való csökkentése.

[7] ISCED: International Standard Classification of Education (az oktatás egységes nemzetközi osztályozásának rendszere)

[8] Központi Statisztikai Hivatal (2010): A válság hatása a munkaerőpiacra. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/valsagmunkaeropiakra.pdf> (2022.02.22.)

[9] 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet és 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet

Az alapok közötti koordináció, elhatárolás és kiegészítő jelleg, illetve adott esetben a nemzeti és regionális programok közötti koordináció – A közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja

Az alapok és programok közötti koordinációt a 2014-20-as fejlesztéspolitikai ciklusban kialakított és működő rendszer biztosítja. Ennek alapja az erős központi koordináció, a szakpolitikai felelősök és irányító hatóságok rendszere, eszköze az éves fejlesztési keretek, fórumai pedig a felhívás előkészítő munkacsoportok, valamint a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság (FKB) és a Partnerségi Megállapodás Monitoring Bizottsága (PM MB).

Az európai uniós források felhasználásáért felelős minisztériumon belül a területfejlesztési miniszter felel a megosztott irányítású kohéziós alapokból származó források, a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz keretében rendelkezésre álló támogatások, valamint az Európai Unió közvetlen bizottsági források koordinált felhasználását. A miniszter feladata, hogy a fejlesztéspolitikai intézményrendszeren belül kialakítsa és felügyelje azokat a koordinációs struktúrákat és eszközöket, amelyek garantálják az addicionalitás és komplementaritás elveinek érvényesülését a forrástervezés és forrásfelhasználás során úgy, hogy elkerülhető legyen a párhuzamos finanszírozás.

A kohéziós források felhasználása tekintetében az egységes végrehajtási keretfeltételeket **az erős központi koordináció** biztosítja. Ennek értelmében a fejlesztések egységes jogszabályi keretben valósulnak meg, egységes informatikai rendszer támogatásával. Az európai uniós források felhasználásáért felelős minisztériumon belül működő központi koordináció emellett koordinálja a programok tervezését, a monitoring és jelentéstétellel kapcsolatos kötelezettségeket, lefolytatja a programértékeléseket, egységes képzési rendszert biztosít és ellátja a kommunikációs feladatokat, valamint irányítja az FKB munkáját.

A programokon túli tervezési szintet az **éves fejlesztési keret (ÉFK)** eszköze jelenti, amely minden operatív programra elkészül és a tárgyévben meghirdetendő felhívásokkal kapcsolatos operatív szintű információkat tartalmazza. Az ÉFK képezi az átmenetet a programok és a felhívások között, mivel egyszerre tartalmazza a felhívások operatív programból levezetett stratégiai megalapozását, valamint a felhívásokkal kapcsolatos legfontosabb, a pályázók számára releváns információkat. Az ÉFK-kba tervezett felhívások szakmai koncepciójának elkészítése az egyes prioritásokért felelős szakpolitikai felelősök feladata, akiknek ezt integrált módon kell végrehajtania. Egyrészt a felhívások tervezése során figyelembe kell venniük a releváns programokat és ágazati stratégiákat, valamint a kapcsolódó fejlesztéseket a többi programban, valamint a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervvel (HET). Emellett amennyiben a felhívás megvalósítása más programmal és alappal is összefügg, kötelesek felhívás előkészítő munkacsoportot létrehozni és abba az érintett releváns programok szakpolitikai felelősét meghívni. A felhívás előkészítő munkacsoport keretében valósul meg a felhívások integrált tervezése, amelyet követően az irányító hatóságok terjesztik be az egyes programok ÉFK-ját az FKB elé.

Az alapok közötti koordináció megvalósul a területi tervezés során is, ahol a megyei integrált területi programokban a megyék mind ERFA, mind ESZA+ forrásokat beterveznek fejlesztési céljaik elérése érdekében. Ezenfelül a TOP Plusz az integrált támogatáspolitikai megvalósítása érdekében dedikált ERFA és ESZA+ forrást tartalmaz a fenntartható városfejlesztési célok megvalósítására.

A programok és alapok közötti koordináció következő szintje a **Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság (FKB)**, amely a kormány fejlesztéspolitikai ügyekben eljáró döntés-előkészítő szerve. Az FKB-ban az irányító hatóságok (ideértve a belügyi alapok irányító hatóságát és a HEE nemzeti hatóságát is), az Igazoló Hatóság, a szakpolitikai felelősök és a központi koordináció szereplői vesznek részt. Az FKB előzetesen megtárgyalja és véleményezi a fejlesztéspolitikát érintő döntési javaslatokat és jelentéseket, mielőtt azok a Növekedési és Versenyképességi Kabinet (NVK), a kormányzati döntéshozatal különös hatáskörű politikai döntéshozó fóruma elé kerülnének. A kabinet működésének célja a Kormány döntéseinek előkészítése, valamint döntés a Kormány hatáskörébe tartozó ügyekben. Az FKB tárgyalja az ÉFK-kat és azok módosításait, így az intézményrendszer összes szereplője előtt transzparens

módon elérhetőek a felhívásokra vonatkozó legfontosabb információk, biztosítva a programok és eszközök közti információáramlást és a területek átfedő, vagy kettős támogatásának elkerülését. A megosztott irányítással végrehajtott uniós alapok, a hazai, valamint a HEE által támogatott fejlesztések előrehaladásáról és a köztük lévő koordinációval érintett kormányzati jelentések elfogadásáról az NVK dönt. Az NVK elnöke a gazdaságfejlesztési miniszter, tagjai a szakpolitikákat irányító miniszterek.

Ezenfelül a **PM szintű Monitoring Bizottság** biztosítja az alapok felhasználása közötti összhangot, a partnerségi megállapodásban meghatározott célkitűzések, valamint a horizontális elvek és politikák teljesülését a végrehajtás során. Tagjai a végrehajtási intézményrendszer tagjai (többek között: központi koordináció, irányító hatóságok), érintett szakpolitikai kormányzati szereplők, valamint a meghatározó társadalmi, szakmai és civil partnerek. A PM MB-ben helyet kapnak tanácskozási jogú tagként az EMVA IH, a Belügyi Alapok IH és az INTERREG IH-t befogadó tárcák is.

2.2.1 Alapok közti lehatárolás és kiegészítő jelleg

Alapok közti lehatárolási kérdések (ahogy az alábbi táblázatból látható) az operatív programokon belül az ERFA és az ESZA+, illetve az ERFA és a KA között merülnek fel.

GINOP Plusz: ERFA, ESZA+

EFOP Plusz: ERFA, ESZA+

IKOP Plusz: ERFA, KA

KEHOP Plusz: ERFA, KA

DIMOP Plusz: ERFA, ESZA+

TOP Plusz: ERFA, ESZA+

VOP Plusz: ERFA, ESZA+, KA

Az IKOP Plusz közúti és vasúti fejlesztései esetén általános szabályként a budapesti és agglomerációs fejlesztések KA-ból, a vidéki területek pedig ERFA-ból kaphatnak támogatást.

A KEHOP Plusz tématerületeinek (prioritási tengelyeinek) többségét egyaránt finanszírozza az ERFA és a KA, egyedül a körforgásos gazdaság az, ahol kizárólag az ERFA a támogató alap. Az OP többi prioritási tengelyén a nagyobb arányt képviselő ERFA források mellett megjelenik a KA is, amely Budapesten kerül felhasználásra, például kármentesítés, vízgazdálkodás területén.

Az ERFA és ESZA+ vonatkozásában – egy-két kivételtől eltekintve – prioritási tengelyenként elkülönül a finanszírozó Alap. A tisztán egy Alapból finanszírozott prioritási tengelyeknél építünk a 2021/1060 EU rendelet 25. cikkében[1] foglalt lehetőség kihasználására. Ennek jóvoltából az ESZA+ prioritási tengelyek esetében lehetőség nyílik kisebb léptékű infrastrukturális fejlesztésekre, illetve az ERFA prioritások esetében például képzések, szociális tevékenységek megvalósítására.

Mindössze négy olyan prioritási tengely van, amelyet az ERFA és az ESZA+ közösen finanszíroz. Az EFOP Pluszon belül a társadalmi felzárkózás területén két (a társadalmi felzárkózási, valamint a felzárkózó településeket támogató társadalmi innovációs) prioritási tengelyen az ESZA-jellegű, szociális, integrációt támogató tevékenységeket olyan ERFA-beavatkozások egészítik ki, mint például a közösségi funkciók kialakítását, megerősítését, illetve a telepszerű lakhatási körülmények felszámolását segítő infrastrukturális fejlesztések.

A TOP Pluszon belül a „Gondoskodó megye” prioritási tengelyen a humán tevékenységek fejlesztése és a humán infrastruktúrafejlesztés van egy prioritási tengelyen belül. Az egy prioritástengelyen szerepeltetés a két alap PO4 célhoz kapcsolódó beavatkozásainak integráltságát erősíti.

A fentiek mellett a GINOP Plusz 5. prioritási tengelye is ilyen prioritási tengely (Felsőoktatás, szakképzés).

A külön ERFA és külön ESZA+ prioritási tengelyek egy operatív programon belül történő szerepeltetéséről, az operatív program céljainak elérése érdekében a különböző Alapok által finanszírozott prioritási tengelyek összehangolásáról az adott operatív program ad részletes információt. Ilyen programok – a fentiekén túl – a következők:

- A GINOP Plusz, ahol a gazdasági fejlődés, a kkv-k termelékenységének növelése, az innovációs kapacitások fejlesztésének programszintű célját az ESZA által finanszírozott munkaerőpiaci, felsőoktatási és szakképzési intézkedések támogatják.
- A DIMOP Plusz, ahol a digitális ökoszisztéma fejlesztésének fontos eleme a lakosság, a vállalkozók, az oktatásban és képzésben résztvevők digitális készségeinek a fejlesztése is.
- A VOP, ahol külön prioritási tengelyeken finanszírozó Alapként az ERFA, az ESZA és a KA is megjelenik.

2.2.2 Operatív programok közötti lehatárolások és kapcsolódások

A lehatárolási kérdések jelentős részben a területi program és az ágazati operatív programok között, valamint a DIMOP Pluszban megjelenő és az ágazati OP-khoz kapcsolódó digitális fejlesztések között jelentkeznek. Alapelveként kijelenthető, hogy elsősorban a TOP Plusz támogatja az önkormányzati és helyi, települési hatású fejlesztéseket, a DIMOP Plusz pedig a különböző ágazatok elsősorban országos jelentőségű, tisztán digitális fejlesztéseit. Az IÁA (JTF) által támogatott fejlesztések a KEHOP Plusz keretében valósulnak meg.

A több OP által érintett fejlesztési területek főbb lehatárolási elvei a következők:

Körforgásos gazdaság, hulladékgazdálkodás

- GINOP Plusz, KEHOP Plusz, DIMOP Plusz, TOP Plusz

A lehatárolást a kedvezményezettek köre alapján, valamint a projektek helyi versus regionális jelentősége alapján lehet meghatározni. A tisztán digitális fejlesztéseket, mint például az illegális hulladéklerakók felszámolásának adatközpontú támogatását, illetve a hulladékgazdálkodás digitalizációjának növelését a DIMOP Plusz támogatja. A GINOP Plusz finanszírozza az S3 alapján a vállalkozások, elsősorban a kkv-k körforgásos gazdasághoz kapcsolódó, valamint a másodlagos alapanyagokat előállító és felhasználó másodnyersanyag piac erősítését szolgáló hulladék újrahasznosító fejlesztéseit, emellett a körforgásos gazdaságot érintő tisztán kutatás-fejlesztési és innovációs (K+F+I) projekteket. A TOP Plusz a fenntartható hulladékgazdálkodáshoz, hulladékhasznosításhoz kapcsolódó kisléptékű, önkormányzati tevékenységeket, helyi léptékű körforgásos gazdasági stratégiák elkészítését támogatja, míg a KEHOP Plusz a meglévő regionális hatáskörű hulladékkezelési infrastruktúrák (szállítás, gyűjtés, előkezelés) és a hasznosítás fejlesztését, illetve a

szolgáltatásodást (szolgáltatás termék helyett) és új üzleti modellek támogatását, a körforgásos szemlélet bevezetését, illetve környezetbarát minősítési rendszer fejlesztését célozza.

Energetika

· GINOP Plusz, KEHOP Plusz, DIMOP Plusz, TOP Plusz

Az energetikai fejlesztések (energiahatékonyság, megújuló energiaforrások) alapvetően a kedvezményezett kör alapján kerülnek lehatárolásra: főszabály szerint a KEHOP Plusz tartalmazza a saját fogyasztási célú megújuló energiahasznosítási és energiaközösség létesítési beavatkozásokat, továbbá az energiahatékonysági fejlesztéseket, ez utóbbi tekintetében mind az energiahatékonysági kötelezettségi rendszeren keresztül, mind pedig az épületek használoin keresztül (alternatív szakpolitika). Az OP támogatja emellett a távhőszolgáltatás korszerűsítését és az intelligens energiarendszerek, -hálózatok, -tárolás fejlesztését. Területi lehatárolás valósul meg a KEHOP Plusz keretében az IAA által támogatott Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves vármegyei vállalatok, önkormányzatok és lakosság energiahatékonyságot, energiátárolást, megújuló energia felhasználását és K+F tevékenységet célzó intézkedések esetében. A TOP Plusz támogatja az önkormányzati, vagy az önkormányzat többségi tulajdonában álló épületek és fürdőlétesítmények, valamint a megyei önkormányzat kisebbségi tulajdonában álló többségi állami tulajdonú épületek energetikai fejlesztéseit, illetve a többségében önkormányzati részvételű energiaközösségeket. A GINOP Plusz a vállalkozásfejlesztés keretében kiegészítő elemként (ha a projekt értékének 50%-át nem haladja meg) támogatja a kkv-k épületenergetikai és megújuló energetikai beruházásait, valamint a kkv-k termelési folyamatainak energetikai korszerűsítését. A DIMOP Plusz keretében digitális hatékonyságnövelő, rendszerfejlesztési tevékenységek valósulnak meg többek közt az épületenergetikai és energiamedzsent rendszerek, az energiaközösségek; valamint a megújuló és decentralizált villamosenergia rendszer területén.

Vízgazdálkodás és katasztrófavédelem, klímaalkalmazkodás

· KEHOP Plusz, DIMOP Plusz, TOP Plusz

A hasonló tematikájú fejlesztések lehatárolása a projektek léptéke, hatásuk földrajzi kiterjedése alapján történik. A KEHOP Pluszban kerülnek támogatásra a katasztrófavédelmi beruházások, a térségi, nagy léptékű vízgazdálkodási és vízvédelmi fejlesztések, valamint a nagyobb víziközmű fejlesztésekhez kiegészítő jelleggel kapcsolódó, azokra pozitív hatást gyakorló csapadékvíz-kezelés. A TOP Plusz támogatja a helyi, kisléptékű fenntartható belterületi csapadékvíz-gazdálkodási fejlesztéseket, emellett kisléptékű vízmegtartó megoldások és árvízvédelmi intézkedések valósulnak meg, összhangban a zöld és kék infrastruktúrafejlesztésekkel. Támogatásra kerül továbbá a helyi klímastratégiák készítése, az azokban meghatározott intézkedések megvalósítása. A DIMOP Plusz éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, katasztrófavédelemhez és környezeti monitoringhoz kapcsolódó fejlesztéseket támogat korszerű digitális, informatikai eszközökkel.

Zöld és kék infrastruktúra

· KEHOP Plusz, TOP Plusz

A lehatárolás alapja a beruházások léptéke, valamint a kapcsolódó beruházások köre. A KEHOP Pluszban támogatásra kerülnek a külterületeken (védett természeti terület, Natura 2000 terület) megvalósuló fejlesztések, melynek kedvezményezettjei főként a Nemzeti Park Igazgatóságok. Emellett nagyléptékű és nagy összegű projektek támogatása valósul meg komplex módon, ahol a zöld elemek esetén elvárás az Integrált Településfejlesztési Stratégiához illeszkedés, megteremtve ezáltal a kapcsolatot a TOP Plusz és KEHOP Plusz között. A KEHOP Pluszban lakott területen víziközmű-fejlesztéshez kapcsolt, és/vagy ezen rendszereket tehermentesítő, illetve a víziközműveket körforgásos rendszerszemléletbe ágyazó céllal támogathatók zöld és kék infrastruktúra fejlesztések. A TOP Pluszban a zöld településfejlesztés részeként a települési, helyi, belterületi zöld és kék infrastruktúrafejlesztések támogathatók beleértve

a rekreációs zöldfelületeket és a kapcsolódó „okos város” fejlesztéseket.

Barnamezős területek, kármentesítés

· KEHOP Plusz, TOP Plusz, DIMOP Plusz

A lehatárolás alapja a KEHOP Plusz és TOP Plusz között a kedvezményezettek köre és a tevékenység jellege. A KEHOP Plusz keretében a nagyobb léptékű, állami felelősségi körbe tartozó kármentesítés támogatása elsősorban a barnamezős területeken és a rozsdáövezetekben valósul meg, az IÁA prioritás keretében pedig utóhasznosítási projektek támogatása valósul meg bezárásra kerülő bányák rekultivációjához kapcsolódóan. A TOP Plusz támogatja az önkormányzati barnamezős területek hasznosítását, funkcióváltását, és ehhez szükséges kármentesítést, nem elsődlegesen alaptevékenységként, hanem más, pl. gazdaság-fejlesztési beruházás kapcsolt elemeként. A DIMOP Plusz a környezeti adatbázisokra épülő elemző és modellező rendszerekkel nyújt támogatást a kármentesítési beavatkozásokhoz.

Gazdaságfejlesztés

· GINOP Plusz, DIMOP Plusz, TOP Plusz, KEHOP Plusz

A lehatárolás alapja a vállalkozásfejlesztés (GINOP Plusz) és helyi gazdaságfejlesztés (TOP Plusz) között a kedvezményezettek köre, míg a DIMOP Plusz esetében a támogatott tevékenység típusa. A GINOP Plusz támogatja a kkv-k fejlesztését például technológiaváltás, kiemelt ágazatok támogatása révén, valamint K+F+I beavatkozásokat kkv-k és nagyvállalatok esetében (a nagyvállalatokra vonatkozó támogathatósági szabályok keretein belül), országos érdekű fejlesztések esetén az állami és nonprofit szféra esetében. A kkv prioritás tekintetében a támogatottak körébe nem tartoznak bele a mezőgazdasági és élelmiszeripari fejlesztést megvalósító kkv-k, amelyek a VP / KAP ST célcsoportjába tartoznak. A TOP Pluszban valósulnak meg az önkormányzatok gazdaságfejlesztést támogató fejlesztései, valamint üzleti infrastruktúra és szolgáltatások, ipari park, logisztikai központ, illetve bizonyos, külön meghatározott esetekben állami szervezetek, társadalmi vállalkozások, önkormányzati gazdasági szervezetek, illetve szociális szövetkezetek támogatása. A DIMOP Plusz támogatja a kkv-k digitális transzformációját elősegítő fejlesztéseket, valamint a dedikált – tevékenység alapon meghatározott és lehatárolt – K+F+I és piacra lépést támogató programot a gazdaság szereplőinek, különös figyelemmel a digitális területre. A KEHOP Plusz a vállalatok környezetbarát minősítési rendszerrel kapcsolatos fejlesztéseit, az IÁA prioritás keretében pedig Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyékben a vállalati zöldgazdasághoz, diverzifikációhoz kötődő fejlesztéseket támogatja.

Munkaerőpiaci beavatkozások

· GINOP Plusz, EFOP Plusz, TOP Plusz, KEHOP Plusz

A TOP Plusz és a GINOP Plusz között a lehatárolás a támogatott célcsoportokon alapul. A TOP Plusz által finanszírozott foglalkoztatási paktumok és a települési felzárkózási fejlesztésekhez kapcsolódó programok célcsoportjai a helyi munkaerőpiaci helyzet alapján megyei szinten kerülnek meghatározásra. A célcsoportokról a megyei foglalkoztatási paktumok a szakpolitikai felelőssel egyeztetnek, az előre egyeztetett és meghatározott célcsoportok alapesetben két évente értékelésre és szükség esetén módosításra kerülnek. A TOP Plusz keretében és GINOP Plusz keretében finanszírozott munkaerőpiaci programok az egyeztetést követően, az ott született megállapodást szem előtt tartva indulnak (így a TOP Plusz kizárólag a megyei szinten meghatározott célcsoport, a GINOP Plusz pedig minden más célcsoport számára biztosít támogatást), így nem merül fel a célcsoportok átfedésének veszélye. A 29 év alatti korcsoport támogatása kizárólag GINOP Plusz keretében valósul meg.

Az EFOP Plusz a leghátrányosabb helyzetű személyek, megváltozott munkaképességűek és romák célzott támogatását valósítja meg. A GINOP Plusz keretében ezen személyek célzott támogatására nem kerül sor, a program keretében megvalósuló intézkedésekhez azonban ezen csoportok is hozzáférhetnek.

amennyiben egyéb jellemzőik alapján (pl. álláskeresői státusz) a munkaerőpiaci programok célcsoportjába tartoznak és elhelyezkedésükhöz foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokra és támogatásokra van szükségük. A közfoglalkoztatottak nyílt munkaerőpiaci integrációjához mindkét program támogatást nyújt, egymásra épülő beavatkozások keretében. A közfoglalkoztatással érintettek képzését, az egyéni szükségletekhez igazodó, nyílt munkaerőpiaci kilépést megalapozó humán szolgáltatásokat az EFOP Plusz keretében tervezett intézkedések nyújtják, míg az elsődleges munkaerőpiaci integrációt közvetlenül célzó foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokat a GINOP Plusz biztosítja azon közfoglalkoztatottak számára, akik a közfoglalkoztatásból való kilépésre már felkészültek.

A kisgyermekes, gondozási feladatokat ellátó szülők munkaerőpiaci integrációjához ugyancsak hozzájárul mindkét program: a GINOP Plusz általános támogatással segíti a célcsoportot, az EFOP Plusz pedig ezt kiegészítő intézkedésekkel.

A KEHOP Plusz az IÁA keretében három megyében nyújt komplex munkaerőpiaci szolgáltatásokat, és támogatja a munkahelyváltást, tovább- és átképzések szervezését, vállalkozóvá válást és vállalkozásindítást.

Közlekedésfejlesztés

· IKOP Plusz, TOP Plusz, DIMOP Plusz, KEHOP Plusz

Az IKOP Plusz és TOP Plusz között a közlekedési fejlesztések terén a fő lehatárolási elv az országos/nemzetközi vagy lokális jelentőség. Az IKOP Plusz támogatja a gyorsforgalmi és 1-3 számjegyű közutakat érintő fejlesztéseket, az EUROVELO 6 és 14 kerékpáros útvonalak fejlesztését, a TEN-T, a városi és elővárosi kötőpályás fókuszú fejlesztéseket, környezetbarát járműbeszerzéseket, alternatív üzemanyag infrastruktúra, illetve a nemzeti közlekedési stratégiában legnagyobb hasznosságúnak ítélt menedzsment eszközök fejlesztését. A TOP Pluszban támogatásra kerülnek: a 4-5 számjegyű és helyi utakon történő beavatkozások, nem kötőpályás települési közlekedésfejlesztések, a települési és településeket összekötő (kivéve EUROVELO 6 és 14), illetve helyi érdekű kerékpárutak fejlesztései. A DIMOP Plusz lehetőséget biztosíthat a közlekedésszervezés digitális támogatására, míg a KEHOP Plusz IÁA prioritása három megyében innovatív zöld közlekedési pilot projekteket valósít meg.

Humán fejlesztések

· GINOP Plusz, EFOP Plusz, DIMOP Plusz, TOP Plusz

A humán fejlesztések keretében szakképzési, felsőoktatási, köznevelési, közszolgáltatási, egészségügyi, szociális, felzárkózási, valamint család- és ifjúságügyi fejlesztések valósulnak meg. A szolgáltatásfejlesztés tekintetében az EFOP Plusz az országos kihatású humánfejlesztéseket támogatja, melyek vonatkozásában a cél az, hogy országos szinten egységes standardok alapján történjen ezen szolgáltatások nyújtása, illetve fejlesztése, ami sok esetben országos hatókörű, kiemelt projektek révén valósítható meg. Ezzel szemben a TOP Plusz a helyi szolgáltatások fejlesztését támogatja (például egészségügyi és szociális alapellátás, helyi közösségek erősítése, stb.). A humán infrastruktúra fejlesztését (bölcsőde; köznevelés, beleértve az óvodákat; egészségügyi alapellátás és önkormányzati járóbeteg-szakellátás; önkormányzati szociális alapellátás) alapvetően a TOP Plusz támogatja.

A GINOP Plusz keretében kerül támogatásra a szakképzés és a felsőoktatás tartalmi fejlesztése, továbbképzési, ösztönzési rendszereinek működtetése, valamint az oktatáshoz és képzéshez való egyenlő esélyű hozzáférés növelése. A köznevelés területén a pedagógusok képzését, továbbképzését támogató programok az EFOP Pluszban valósulnak meg. A DIMOP Plusz pedig a képzési és oktatási szolgáltatások digitális fejlesztéseit, valamint az állampolgárok digitális készségeinek fejlesztését támogatja.

A DIMOP Plusz, a TOP Plusz, GINOP Plusz, és az EFOP Plusz fejlesztései tehát együttesen, egymást kiegészítve biztosítják a köznevelés, a szakképzés, felsőoktatás, a közszolgáltatás, a szociális ellátás, a társadalmi felzárkózás, a család- és ifjúságügy és egészségügy ágazati céljainak megvalósítását.

A köznevelést érintő ESZA+ illetve ERFA alpból finanszírozott EFOP Plusz és TOP Plusz intézkedések megfelelő összhangjának megteremtése érdekében felállításra kerül a Partnerségi Megállapodás Monitoring Bizottságának köznevelési fejlesztések koordinációjával foglalkozó albizottsága, melynek résztvevői körét a köznevelésért felelős miniszter, valamint a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter, továbbá az EFOP Plusz és a TOP Plusz Irányító Hatósága által delegált képviselők, illetve a területi szereplők alkotják. A köznevelési ágazat szakmai szempontjainak érvényesítése érdekében a szakterület tagja a kapcsolódó konstrukciók Döntés-előkészítő Bizottságának, amelyet a 256/2021. (V.18.) Korm. rendelet rögzít.

Turizmus

· TOP Plusz, KEHOP Plusz

A TOP Plusz a településfejlesztéshez, helyi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó kisebb léptékű helyi, járási jelentőségű, elsősorban önkormányzati turisztikai fejlesztéseket támogatja, kiegészítve helyi civil és egyházi jellegű fejlesztésekkel, amelyek nem tagjai országos vagy nemzetközi hálózatoknak. Emellett a TOP Plusz támogatja a több megyére kiterjedő aktív és ökoturisztikai fejlesztéseket, valamint a helyi jelentőségű gyógyfürdők, gyógyhelyek esetében az energetikai korszerűsítést, termék- és szolgáltatásfejlesztést valamint a helyi jelentőségű gyógyfürdők, gyógyhelyek esetében az energetikai korszerűsítést. A KEHOP Plusz a Nemzeti Park Igazgatóságok természetvédelmi bemutatást és környezeti nevelést szolgáló kis léptékű infrastruktúra-fejlesztéseit támogatja.

Halászat

Az akvakultúra ágazat fejlesztési szükségleteinek kielégítését nagyrészt az ETHAA források biztosítani tudják, az eddigi gyakorlatnak megfelelően. Az ágazati dolgozók továbbképzésének és átképzésének támogatására ESZA+ források is felhasználhatóak.

A Natura 2000 területekre vonatkozó intézkedésekhez az ETHAA források esetlegesen hozzájárulhatnak, amennyiben a támogatott projektek ilyen területen valósulnak meg, így lényegében a prioritási keretrendszerek valamennyi (Natura 2000 szerinti) támogatási intézkedését az ERFA fedezi.

2.2.3 ETE-programokkal, makroregionális programokkal való kapcsolat

A határmenti INTERREG programokkal való kapcsolat

Az Európai Területi Együtműködés keretében megvalósuló határmenti INTERREG programoknak jelenleg a tervezése zajlik. Magyarország azon programok tervezésért és végrehajtásáért a főfelelős, amelyek esetében az Irányító Hatóság Magyarországon van: ez esetben a tervezés koordinációját és a programok végrehajtását a külgazdasági ügyekért felelős minisztérium látja el. A koordináció már az INTERREG programok tervezésekor is megvalósult. A programozó munkacsoportokban az európai uniós források felhasználásáért felelős tárca, valamint a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztérium képviselői is jelen vannak. A többi ágazati tárca szakterületi érintettségének megfelelő – CBC programonként különböző – mélységben vesz részt a tervezésben, biztosítva azt, hogy a határmenti INTERREG programok tervezése során az ágazati OP-tapasztalat is becsatornázódjon a folyamatba. A munkacsoportban jelen vannak a programozási terület érintett helyi szereplői is az európai partnerségi magatartási kódex elvárásainak megfelelően. Továbbá a megyei önkormányzatok is aktív részesei a tervezésnek és végrehajtásnak is, akik a TOP Plusz programban is részt vesznek.

A tervezésen túl a programok végrehajtása során a Monitoring Bizottságokban a programterületet adó megyék képviselőin túl szintén jelen lesznek többek között az uniós központi koordinációért felelős és a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztérium delegáltjai is – hasonlóan a 2014-2020-as időszakhoz. Illetve a monitoring bizottsági tagságnál bővebb körben magyar oldali egyeztetésekre (Határon Átnyúló Együtműködési Munkacsoportülésekre) is sor kerül, ahol az OP-kban rögzített téma- és szakterületek képviselői jelen vannak. Az INTERREG programokban finanszírozott projektektől elvárás,

hogy ún. „határon átnyúló hatással” bírjanak. Ez a kritérium jól elhatárolja az e forrásból támogatott projekteket a tagország uniós finanszírozású ágazati / területi programjaiban támogatottaktól.

A PM szintű Monitoring Bizottság biztosítja az Alapok felhasználása közötti összhangot, beleértve az INTERREG programokat is, tekintettel arra, hogy tanácskozási jogú tagként INTERREG IH-t befogadó tárca is képviselteti magát.

A PM MB-n kívül a Fejlesztéspolitikai Koordináció Bizottsági üléseken a központi koordináció, az IH-k és az INTERREG IH is jelen vannak, amely szintén megteremti a lehetőséget a rendszerszintű koordinációra, információáramlásra.

Az INTERREG programdokumentumok és a területi elemzések külön kitérnek az ágazati programokkal való szakpolitikai szinergiák biztosításra.

Habár Magyarország nem tervez országon kívüli cselekvéseket, a fejlesztéspolitikai koordinációért felelős tárca, valamint a területfejlesztésért felelős tárca az INTERREG programok monitoring bizottságában részt vesznek, ahol az adott partnerország és határon átnyúló régiók is jelen vannak, esetleges tapasztalatcserére, egyeztetésre az egyes üléseken lehetőség nyílik. Továbbá a beágyazás („embedding”) témakörében az INTERACT és az EU Duna Régió Stratégia az INTERREG és ágazati programoknak konzultációs platformot biztosít, ahol az egyes országok az esetleges jó gyakorlatokat tudják megosztani egymással.

Transznacionális, interregionális programok

A **transznacionális együttműködések** keretében az egy területi egységként értelmezhető, több országra kiterjedő térségek intézményei közösen keresnek megoldásokat az őket érintő problémákra, mely hatékonyabb megoldást nyújt ahhoz képest, mintha az adott ügyet a programban résztvevő partnerek külön-külön, nemzeti szinten kívánnák megoldani. Magyarország a 2021-2027-es időszakban a kilenc tagországot magában foglaló Interreg Central Europe programban és a földrajzilag igen kiterjedt, tizennégy partnerországot magába foglaló Duna Transznacionális Programban vesz részt. A transznacionális programok esetében a tagállami képviselőket a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztérium látja el.

A Duna Transznacionális Program Irányító Hatósága, a Partnerországok döntése értelmében Magyarországon a Pénzügyminisztériumban került kialakításra és többek között a partnerországok megbízásából koordinálja a nemzetközi program kialakítását. A program nemzetközi transznacionális projekteken túl finanszírozza a Duna Stratégia prioritás-területeit és ezekhez kapcsolódóan projekt előkészítő alapot működtet. A program nemzetközi irányítási rendszerén keresztül kapcsolatot tart az érintett országok nemzeti programjaival. Az Irányító Hatóság megfigyelőként részt vesz az Alapok felhasználása közötti összhangot biztosító PM MB-n.

Ez utóbbiban a program végrehajtó intézményeknek Magyarország ad otthont.

Mindezekeken felül Magyarország részt vesz mind a négy **összeurópai (interregionális) együttműködési programban** is: a városok együttműködését támogató URBACT; a területi tényeket és folyamatokat kutató, valamint a szakpolitikai döntések területi megalapozását támogató ESPON; a régiók közötti tapasztalatcserét elősegítő Interreg Europe és az Interreg programok irányító hatóságainak, közös titkárságainak munkáját segítő INTERACT programokban. Az URBACT programban a településfejlesztésért és településrendezésért felelős minisztérium, a többi három program esetében a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztérium látja el a tagállami képviselőket a programok tervezéséért és végrehajtásáért felelős bizottságokban.

A területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős szakterület az európai partnerségi magatartási kódex előírásaival összhangban, illetve a transznacionális programok és az Interreg Europe program prioritásai alapján érintett szervezetek bevonásával INTERREG munkacsoportot hoz létre. A munkacsoport célja, hogy segítse a monitoring bizottságban résztvevő tagokat a döntés-előkészítésben, illetve hogy rendszeres tájékoztatást adjon az érintett programok keretében megvalósuló együttműködési projektekről.

Kapcsolódás az EU Duna Régió Stratégiájához

Magyarország az Európai Unió négy makroregionális stratégiája közül egyedül az EU Duna Régió Stratégia (továbbiakban EUSDR) megvalósításában vesz részt. A Stratégia **12 prioritási területe közül hármat (PA2-fenntartható energia, PA4-vízminőség és PA5-környezeti kockázatok) társkoordinál.** Az EUSDR nemzeti koordináció Tárcaközi Munkacsoportot (TMCS) működtet, melynek munkájában az ügyrendje szerint a 12 prioritás területi magyar szakértői mellett állandó tanácskozási joggal vesznek részt az uniós finanszírozású programok nemzeti kapcsolattartói is.

Az EUSDR nemzeti koordináció már korai fázisban (2019 áprilisában) bekapcsolódott néhány a 2021 utáni hazai fejlesztési terület meghatározásába. A hazai tervezéssel párhuzamosan zajlott ugyanis az EUSDR Cselekvési Tervének megújítása, amit végül 2020 áprilisában tett közzé az Európai Bizottság. Ezt követően **megkezdődött a Cselekvési Tervben foglalt fellépések beágyazásának előkészítése a 2021-2027 közötti uniós finanszírozási programokba.** A 2020-ban létrehozott, magyar részvétellel működő EUSDR speciális munkacsoport (Embedding Task Force) felkérésére prioritási területenként három stratégiai téma került kiválasztásra.

A három magyar vezetésű EUSDR prioritás területtel leginkább átfedő KEHOP Plusz tervezéséhez az EUSDR nemzeti koordináció részanyagokkal járult hozzá.

A nemzeti operatív programok jelenlegi tervezete a PA11 (Biztonság) terület kivételével az EUSDR összes prioritási területének céljaihoz hozzájárulnak az alábbi táblázat szerint.

DIMOP Plusz: PA2, PA4 PA5, PA7, PA8, PA9, PA10

EFOP Plusz. PA9

GINOP Plusz: PA3, PA7, PA8, PA9

IKOP Plusz: PA1a, PA1b

KEHOP Plusz: PA2, PA3, PA4, PA5, PA6

TOP Plusz: PA1b, PA2, PA3, PA4, PA5, PA9, PA10

VOP Plusz: NC

Emellett az EUSDR magyarországi koordinációját szabályozó 1444/2020 (VII.28.) kormányhatározat alapján a nemzeti koordináció működését, szakmai tevékenységét, valamint azzal összefüggésben az EUSDR megvalósításában érdekelt hazai szervezetek megerősítéséhez dedikált forrás kerül biztosításra, amely a VOP keretében, a Technikai Segítségnyújtás terhére fog rendelkezésre állni a 2021-2027-es időszakban.

A 2019. évi országspecifikus jelentésben a Duna régió vonatkozásában az alábbi kiemelt témák kerültek említésre, melyekhez az operatív programok az alábbiak szerint járulnak hozzá:

-kis- és közepes vállalkozások versenyképességének és nemzetközivé válásának támogatása, részvétel az ipar és kutatás vezérelte klaszterekben és térségi

együttműködésekben (GINOP Plusz),

-együttműködés a tematikus okos specializáció terén (DIMOP Plusz és GINOP Plusz)

-a megújuló energia felé történő átmenet támogatása a hűtés-fűtési szektorban (DIMOP Plusz, KEHOP Plusz, TOP Plusz),

-klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, kockázatmegelőzés és katasztrófa-ellenállóképesség növelése (DIMOP Plusz, KEHOP Plusz, TOP Plusz),

-váltás a fenntartható és elérhető szállítási módok irányába, a multimodális szállítás elősegítése (IKOP Plusz).

Az EUSDR nemzeti koordináció aktívan részt vesz a Magyarország részvételével megvalósuló INTERREG Programok kialakításában: a Duna Transznacionális Program Programozó Bizottságának tagja és így elősegíti a program illeszkedését az EUSDR céljaihoz. A határmenti programok esetében mind a 7 határszakaszon az EUSDR nemzeti koordináció a Programozó Bizottságok megfigyelőjeként vesz részt a tervezés és később a végrehajtás során.

A fentiek alapján **biztosított az EUSDR célok érvényesítésének lehetősége mind az ágazati, mind az INTERREG programokban.**

[1] A rendelet lehetővé teszi, hogy az ERFA és az ESZA+ kiegészítő módon, a másik alap támogathatósági szabályai alapján nyújtson támogatást legfeljebb a prioritási tengely forrásának 15%-a erejéig, feltéve, hogy ezek a költségek szükségesek az adott művelet végrehajtásához.

A partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó alapok, az MMA, a BBA, a HAVE és más uniós eszközök közötti kiegészítő jelleg és szinergiák – A közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdése b) pontjának iii. alpontja

2.3 A Partnerségi Megállapodás hatálya alá tartozó alapok, az AMIF, ISF, BMVI és más uniós eszközök közötti kiegészítő jelleg és szinergiák

A Belügyi Alapok végrehajtása koordinálásának kormányzati felelőse a belügyi tárca, amely felel a PM hatálya alá tartozó programokkal való összhang és lehatárolás biztosításáért, azok szakpolitikai felelőseivel és irányító hatóságaival való együttműködésben. Már a Belügyi Alapok Nemzeti Programjainak előkészítése, társadalmi egyeztetése során érvényesül az egyes programok, alapok és a Belügyi Alapok közötti szinergia. A Belügyi Alapok megvalósítása szempontjából releváns programok tervezéséért felelős szakpolitikai felelősök ugyanis részt vesznek a Belügyi Alapok tervezésért felelős munkacsoport munkájában, valamint a társadalmi egyeztetésre is meghívást kaptak. Az egyes alapok közötti szinergia ez alapján a következőképpen valósul meg:

A **Belső Biztonsági Alap (ISF)** a kábítószer- és a radikalizálódás elleni fellépések bünyügyi, felderítési vonatkozásaival, az emberkereskedelem áldozatvédelmi intézkedéseivel, a fokozott kiberbiztonság és a kritikus infrastruktúrák védelmi szempontjainak támogatásával egészítheti ki az ESZA+ és az ERFA terhére megvalósuló intézkedéseket a szociális fejlesztések, valamint a digitalizáció terén.

Az **Integrált Határigazgatási Alap Határigazgatási és Vízügyi Politikai Eszköz (BMVI)** az Interreg programok, valamint CEF kiegészítéseként tud hozzájárulni a határátlépéshez kapcsolódó (pl. közlekedési folyosók, határátlépő pontok) fejlesztésekhez.

A **Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (AMIF)** a Magyarországon tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok számára jogállásuknak megfelelő kiegészítő támogatásokat nyújt (rövid távú integrációs intézkedéseire), míg a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok és a nemzetközi védelemben részesültek pedig alanyi jogon vehetnek részt az ESZA+ terhére megvalósuló programokban (pl. a foglalkoztathatóság növelésével kapcsolatos intézkedésekben (EFOP Plusz, GINOP Plusz)).

A 2021-2027-es költségvetési időszakban a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság munkájában részt vesz a Belügyi Alapok Irányító Hatósága is, amely a programok megvalósítása során biztosítja az európai uniós forrásokból megvalósuló programok különböző intézkedéseinek összehangolását. Továbbá a Belügyi Alapok Irányító Hatóságának vezetője részt vesz az érintett operatív program Monitoring Bizottságának munkájában, ahogyan az európai uniós források felhasználásáért felelős minisztérium és az érintett minisztériumok munkatársai is részt vesznek a Belügyi Alapok Monitoring Bizottsági ülésein. A fenti fórumok garantálják, hogy a tervezés, a végrehajtás, a beszámolás és az értékelés területén is biztosított legyen a folyamatos koordináció.

A Belügyi Alapok és más uniós eszközök közötti szinergiák kapcsán kiemelendő, hogy mindhárom Belügy Alap kiegészíti az Szomszédügyi, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (NDICI) által kitűzött célokat. Az NDICI többek között támogatja az illegális migráció és a kényszerű lakóhelyelhagyás kiváltó okainak kezelését. Az AMIF támogatja például az illegális migrációt megelőző intézkedéseket, az ISF az emberkereskedelem és embercsempészet elleni fellépések területén valósíthat meg tevékenységeket, míg a BMVI az illegális migráció kezelésére a határvédelem területén nyújthat támogatást.

A Belügy Alapok kiegészíthetik az IPA Előcsatlakozási Támogatási Eszközt a migrációval kapcsolatos együttműködés, a legális és a munkaerő-migráció megkönnyítése, a határvédelem támogatása, valamint a terrorizmus, szervezett bűnözés, korrupció elleni fellépések keretében tervezett felderítési és védelmi kompetencia és kapacitásfejlesztés révén.

A vámellenőrzési berendezésekhez pénzügyi támogatást nyújtó eszköz a megbízható és korszerű vámellenőrző berendezések beszerzését, korszerűsítését és karbantartását támogatják, amelyek biztonságosak, védettek, kiberbiztonsággal szemben ellenállóak és környezetbarátak, ezáltal segítve a vámhatóságok egységes fellépését az Unió érdekeinek védelme érdekében. Az ISF támogathatja a vámügyi egységek nagyobb részvételét a felderítési célzatú közös

műveletekben.

A Digitális Európa fejlesztéséhez a kiberbiztonsággal, adatvédelemmel és az elektronikus magánélet védelmével összefüggésben nyújthat kiegészítő támogatást az ISF a kiberbűnözés elleni fellépés oldaláról.

Míg a HET forrásai terhére új informatikai rendszer készül az ügyiratok és a minősített dokumentumok kezelésére, addig az ISF keretében az Ügyészség és az igazságügyi szervek adatbázisainak, adatkapcsolatainak fejlesztése, digitalizálása, automatizmusok fokozása valósulhat meg.

A 2023-27-es időszakban az **Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)** már nem tartozik a Partnerségi Megállapodás hatálya alá, felhasználásáról a tagállamonként kidolgozott KAP Stratégiai Terv (továbbiakban: KAP ST) rendelkezik, mely egyaránt kiterjed a Közös Agrárpolitika (KAP) I. és II. pillérére. A 2021-2022 évek, átmeneti évek az EMVA, azaz a Vidékfejlesztési Program (továbbiakban: VP) esetében. A KAP átmeneti rendelet hatályban tartja az 1305/2013/EU rendeletet, azonban bizonyos esetekben kiegészíti azt. Ebből kifolyólag az 1305/2013/EU rendelet szabályai szerint lehet folytatni tovább a programok végrehajtását, azonban az új költségvetés terhére és adott esetben a kiegészítő szabályokkal.

A KAP Stratégiai Terv és a CPR alapok közti lehatárolások kialakítása során Magyarország támaszkodik a témában készült értékelési tapasztalatokra, amelyek megállapították, hogy a tervezés során meghatározott programszintű lehatárolások több alkalommal vezettek egyes célcsoportok, vagy területek esetében hátrányokhoz a forráshoz jutás terén. Ezt elkerülendő Magyarország már a 2014-2020-as programozási ciklusban is törekedett a felhívás, illetve projektszintű lehatárolás alkalmazására. A pályázati felhívásokban rögzített kizárások rendszere és az Országos Támogatás-ellenőrzési Rendszer megújítása biztosította azt, hogy programszintű lehatárolások hiányában is garantálni lehessen a kettős finanszírozás elkerülését. A 2021-2027 ciklusban is ezt a megoldást preferáljuk. Különösen indokolt ez annak fényében, hogy a KAP Stratégiai Terv forrásai a két átmeneti év miatt később kerülnek majd felhasználásra, mint a többi operatív programé, így szerepük lehet olyan célcsoportokban, területeken is, amelyek a többi OP forrásaiból nem tudtak részesedni.

A szinergiák kialakítását részben a felhívások szabályrendszerének összehangolása, az egymásra épülő projekteket ösztönző projektkiválasztási szabályok és a közös kommunikációs megoldások fogják szolgálni. Ezek kidolgozására a pályázati felhívások előkészítése során az érintett IH-k, szakpolitikai felelősök közös fórumain (pl.: Pályázat Előkészítő Munkacsoport, MB ülések) kerül majd sor.

A PM Alapok és az EMVA közötti szinergia és lehatárolás kérdése az alábbi területeken jelentkezik:

- **A helyi gazdaságfejlesztés** területén 2014-20 között kialakított támogatások (pl. közétkeztetés, piaci infrastruktúra fejlesztése) folytatódnak mind a TOP Plusz, mind az EMVA források terhére; a lehatárolás továbbra is a felhívások szintjén fog megtörténni, kizárva azt, hogy az egyik felhívásból támogatott projekt a másik alapból támogatást kapjon. A TOP Plusz és a KAP Stratégiai Terv célcsoportja és fókuszja jellemzően méretében eltér. A KAP Stratégiai Terv feladata a többi program által nehezen elért kis települések jellemzően kisebb léptékű, a helyi termékértékesítést célzó fejlesztéseinek felkarolása, felhasználva a LEADER HACS-ok helyi kapcsolatrendszerét. A TOP Plusz integrált területi programon alapuló, térségi logikával kiválasztott önkormányzati projekteket támogat, a KAP Stratégiai Terv agrár-vidékfejlesztési beavatkozásait kiegészítő módon

- **Vállalkozásfejlesztés** jellemzően a GINOP Plusz keretében valósul meg kizárva a mezőgazdasági vállalkozásokat, miközben az EMVA támogatja a mezőgazdasági termelők fejlesztéseit, ideértve a tevékenységük diverzifikációját (nem mezőgazdasági tevékenységgel való bővítését). Továbbá az EMVA támogat kisléptékű, helyi jelentőségű vállalkozásfejlesztési projekteket olyan célcsoportokban (pl.: falusi szálláshelyek, helyi termék forgalmazók), amelyek jellemzően nem elérhetők a többi operatív program számára. Ehhez szintén segítséget nyújt a LEADER HACSok helyi kapcsolatrendszere.

- 2020-tól a GINOP Plusz hagyományos vállalkozásfejlesztési támogatásaiban az **élelmiszeripari vállalkozások** kizárásra kerülnek, és 2021-2022-ben a VP-ből, 2023-2027-ben pedig a KAP ST-ből kapnak komplex támogatást. Ugyanakkor az élelmiszeripari vállalkozások a GINOP Plusz keretében a K+F és ESZA típusú támogatásaikra, élelmiszeripari célú fejlesztendő tevékenységükre (TEAOR szám alapján) továbbra is pályázhatnak.
- **Innováció:** a sikeres innováció feltétele a multidiszciplináris megközelítés, ezért ezt a területet a GINOP Plusz és a KAP ST továbbra is finanszírozza, utóbbi az Európai Innovációs Partnerség (EIP) projektjeinek támogatásával. Annak érdekében, hogy a lehatárolási szabályok ne legyenek az innovációs együttműködések gátjai, ezért itt projektszintű lehatárolást fognak a programok alkalmazni, támaszkodva a szabályozási kööttségek csökkentését lehetővé tévő informatikai, eljárásrendi megoldásokra (OTR, előminősítés). A KAP ST fókusza az élelmiszergazdaság és a mezőgazdasági területeket érő környezeti terhelés csökkentését szolgáló innovációk támogatása, míg a GINOP Plusz a gazdaság és a környezetvédelem többi területére koncentrál. Az esetleges átfedések éles lehatárolásokkal való kezelése az interdiszciplináris innovációt gátolná, ezért ezeket az eseteket a programszint alatti megoldásokkal kell kezelni.
- **Digitalizáció:** a digitalizáció olyan átfogó korszerűsítési megoldás, amelynek programszintű korlátozása akadályozhatja a célok elérését. Ezért itt is projektszintű lehatárolást fog Magyarország alkalmazni. A programok ugyanakkor eltérő fókusszal kerültek kialakításra. A DIMOP az átfogó országos megoldásokra, és a nem mezőgazdasági tevékenység digitalizálására fókuszál, míg a KAP a digitális transzformációt a mezőgazdaság, élelmiszeripar fejlesztését célzó projektek részeként segíti elő. Az eltérő fókusz miatt a kevés átfedés várható. Ezek esetében a DIMOP az egységes, országos szoftvermegoldások támogatására, és az egyéni digitális kompetencia fejlesztésre koncentrál, míg a KAP a gazdaság, vagy település szintű, hardverintenzív megoldásokat (pl.: precíziós gazdálkodás, települési wi-fi) fogja támogatni. Ezek közötti szinergiát a felhívások szintjén kell majd kezelni. A szélessávú infrastruktúra fejlesztése, levegőminőség monitoring rendszerek, klímaváltozás monitoring adatbázisok is projektszinten kerülnek lehatárolásra az egységes hálózatok kialakításának figyelembevételével.
- Az **okosfalú** (KAP ST) - **okostelepülés** (TOP Plusz) fejlesztések esetében előírásra fog kerülni a környező települések hasonló megoldásaival való szinergia vizsgálata az előkészítés és megvalósítás során, továbbá projektszintű lehatárolás kerül alkalmazásra. Az okosfalú támogatás a kisebb településekre és a stratégiai szintre fókuszál vidékfejlesztési együttműködési projektek keretében, míg a TOP Plusz a helyi önkormányzati, a településen szervezett és megvalósított helyi fejlesztéseket finanszírozza integrált településfejlesztési projektek részeként.
- **A társadalmi célú vállalkozások** elsősorban a TOP Plusz keretében juthatnak támogatáshoz, mely elsődlegesen a helyi önkormányzat tagságával rendelkező társadalmi vállalkozásokat támogatja. A mezőgazdasági tevékenységet is folytató társadalmi vállalkozások (szociális farmok, illetve a szociális szövetkezetek egy része) a KAP ST együttműködések támogató beavatkozásán keresztül is támogatáshoz juthatnak. A kettős finanszírozás kockázatának elkerülése a felhívások szintjén kerül szabályozásra.
- A Kohéziós Alap a KEHOP által térségi **vízgazdálkodási projekteket** támogat (például árvízvédelem, vízvisszatartás, ehhez kapcsolódóan öntözés). Az EMVA a mezőgazdasági termelők által megvalósuló vízgazdálkodási, öntözési fejlesztéseket támogatja. Az vízgazdálkodási ágazat fejlesztésén (öntözésfejlesztés) túl az EMVA nem termelő beruházások számára is nyújthat támogatásokat vizes élőhelyek kapcsán. A 2014-2020-as időszakban „Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése” elnevezésű pályázati felhívás támogatott területi vízvisszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítását, fejlesztését jellemzően a mélyfekvésű, vízvisszatartásra alkalmas területeken. Szintén támogatást nyújtott a VP erózió elleni védelmet biztosító létesítmények kialakítására és fejlesztésére. Ezen intézkedések folytatása tervezett. A KAP ST időszakában a nem termelő beruházásokra 100%-os támogatási intenzitás vonatkozna.
- A biomassa és szennyvíz felhasználás mind a KEHOP Plusz, mind a KAP ST keretében támogatásra kerül, de eltérő ügyfélkörben. A KAP ST fókusza

a mezőgazdasági, erdészeti oldalról induló projektek támogatása, míg a KEHOP Plusz a többi potenciális kedvezményezett fejlesztéseit támogatja. A KAP ST a kistelepülések egyedi szennyvízkezelési megoldásait fogja támogatni, míg a KEHOP Plusz azokat a projekteket, amelyek térségi léptékben is fenntarthatók. Annak érdekében, hogy a programszintű lehatárolások ne akadályozzák a klímaváltozás elleni küzdelmet, itt is projektszintű lehatárolás kerül majd alkalmazásra.

· **A természetvédelem** területén a KAP ST a mezőgazdasági területekre fókuszál, és a földhasználatváltás, illetve a meglévő természeti értékek megőrzését szolgáló gazdálkodási gyakorlat kialakítását támogatja. A KEHOP Plusz a természetvédelmi területekre és a nem mezőgazdasági területek zöld-, kék infrastruktúrájára fókuszál. A lehatárolásokra és a szinergiák erősítésére a felhívások szintjén fog sor kerülni figyelemmel arra, hogy az ökológiai hálózatok teljes megőrzése és fejlesztése a cél.

· **A turizmus** fejlesztését, például falusi szálláshelyek kialakítását, fejlesztését az EMVA források a mezőgazdasági termelők tevékenységeinek diverzifikációjára (nem mezőgazdasági tevékenységgel való bővítésére), valamint a vállalkozás indítására irányuló intézkedések keretében támogatják. LEADER keretében szintén lehetőség van rá, hogy ilyen jellegű fejlesztések valósuljanak meg, amennyiben a helyi fejlesztési stratégia (HFS) mentén a helyi akciócsoport (HACS) így dönt. A TOP Plusz keretében ilyen turisztikai fejlesztések nem támogathatóak, így a megfelelő lehatárolás biztosított.

· A VP és a KAP ST ezen felül **kisméretű infrastruktúrafejlesztést** is tervez a vidéki térségekben, például külterületi önkormányzati utak fejlesztését, karbantartási-fenntartási eszközigényének biztosítását, valamint tanyákon háztartási léptékű villamosenergia-, víz-, illetve szennyvízkezeléssel kapcsolatos hiánypótló beruházásokat. Útfejlesztések finanszírozása a TOP Pluszból is tervezett eltérő léptékű, térségi fókusszal. Ezen fejlesztéseknél a lehatárolás olyan, a felhívásokban érvényesített szempontokon alapul (pl. külterületi fejlesztések, projektméret), melyek a VP és a KAP ST készítése során véglegesednek.

A Partnerségi Megállapodás alá tartozó programok elkötelezettek abban, hogy – az EMVA vidékfejlesztést szolgáló beavatkozásai mellett – hozzájáruljanak az EU vidéki térségeinek hosszú távú jövőképében foglaltakhoz, az ott megfogalmazott „erősebb, összekapcsolt, rugalmas és virágzó vidéki területek” cselekvési területek mentén.

A **Horizont Európa** kutatási és innovációs keretprogram hatékonyan járul hozzá a társadalmi kihívások megoldásához, a zöld átmenetet támogató és a digitalizációs folyamatok erősítéséhez, illetve támogatja az innovációt, mint a fenntartható gazdasági növekedés kulcstényezőjét. A GINOP Plusz KFI ökoszisztéma erősítésének célkitűzése hozzájárul a kutatási és innovációs kapacitások (beleértve a kutatási és technológiai infrastruktúrákat is) fejlesztéséhez, a vállalatok KFI tevékenységeinek támogatásához, a tudástranszfer erősítéséhez. Szakpolitikai cél a magyar intézmények projektrésztételének, illetve az elnyert támogatások mértékének növelése a keretprogramból, különösen a Budapesten kívüli régiók kapcsán. A GINOP Plusz keretében ösztönözni kívánjuk a Horizont Európa program forrásaival való szinergiák kialakítását, többek között a keretprogramhoz kapcsolódó Európai Partnerségek társfinanszírozásával, Seal of excellence pályázati konstrukciók kialakításával, valamint a keretprogram részvétel szélesítését támogató, ún. Widening akcióinak társfinanszírozásával. Támogatni kívánjuk a hazai kutatási és innovációs szervezetek nemzetközi beágyazottságának és kapcsolatrendszerének fejlesztését és a keretprogram pályázatokba való bekapcsolódást segítő intézményi kapacitások erősítését is. A Horizont Európa keretprogram és az operatív programok közötti lehatárolás tehát egyértelmű, már csak azon tényező miatt is, hogy a Horizont Európa nemzetközi kutatói hálózatokat és projekteket finanszíroz, miközben az operatív programokból és hazai forrásokból a hazai KFI szféra szereplőit támogatjuk.

A Horizont Európa program kormányzati felelőse a kutatás-fejlesztésért és innovációért felelős tárca és a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal, amelyek felelnek az érintett OP-kkal (valamint a Horizont Európa Program „Óceánunk és vizeink minőségének helyreállítása 2030-ig” missziójával) való összhang és lehatárolás biztosításáért, azok irányító hatóságaival való együttműködésben.

A környezet- és természetvédelmi, energia- és éghajlat-politikai projekteket támogató **LIFE** program 2014 óta új lehetőséget kínál kifejezetten LIFE programon kívüli uniós, nemzeti vagy magánforrások mozgósítását is igénylő „integrált projektek” megvalósítására. Ez a lehetőség a 2021-2027 pénzügyi időszakban is megmarad „stratégiai integrált projektek”, illetve „stratégiai természetvédelmi projektek” néven. Jellegüknél, méretüknél és megvalósítási időtartamuknál fogva költségvetési ciklusonként legfeljebb néhány integrált projekt megvalósítására van Magyarország számára lehetőség, amelyeknek **szakmai szempontból hozzá kell járulniuk valamely uniós jogszabály által előírt, vagy más uniós jogi aktusok alapján kidolgozott vagy tagállami hatóságok által kidolgozott terv vagy stratégia megvalósításához – ennél fogva kapcsolódásuk a KEHOP Plusz releváns prioritástengelyéhez is adott lesz.** A várható indikatív tagállami boríték a 2021-2024-es időszakra: 1 „stratégiai integrált projekt” alprogramonként (tehát 1-1-1 projekt a Körforgásos gazdaság és életminőség, az Éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás, valamint a Tiszta energiára való átállás alprogramban), valamint Magyarország esetében 2 „stratégiai természetvédelmi projekt”.

Környezetvédelmi területen ilyen, már jelenleg is folyamatban lévő stratégiai integrált projekt a „*HungaAIRy - Levegőminőség javítása 8 régióban a levegőminőségi tervek végrehajtásának elősegítésével*”, amely egészen 2026-ig tart és jelentős inputokat ad, illetve hozzájárul a Kormány levegőminőség javítására tett erőfeszítéseihöz, azaz a KEHOP Plusz 3-as prioritástengelyének levegővédelmi intézkedéséhez.

Éghajlat-politikai területen végrehajtás alatt álló stratégiai integrált projektünk a „*LIFE-IP North-HU-Trans – Útiterv Magyarország utolsó szénrégiójának biztonságos, hatékony és alacsony széndioxid-kibocsátású átalakításához*” című projekt, amelynek célja a Nemzeti Energia és Klímaterv hatékony végrehajtása, különös tekintettel a Mátrai Erőmű és a régió fenntartható igazságos átmenetének biztosítására, vagyis az erőmű környezetbarát átalakítására a munkahelyek és a helyi vállalkozások megőrzése és fejlesztése mellett. A projekt keretében dedikált munkacsoport alakul a szénkivezetésben érintett további uniós és hazai programok forrásai mobilizálásának elősegítésére. Ezen mobilizálandó programok között szerepel az operatív programok közül a GINOP Plusz és a KEHOP Plusz program is, különös tekintettel utóbbi „igazságos átmenet” témájú felhívásaira.

A Tiszta energiára való átállás alprogram csak 2021-től kerül bevezetésre. Az alprogram keretében meghatározott prioritások megvalósítása tekintetében a KEHOP Plusz 4. prioritástengelye fontos pillérnek bizonyulhat, mivel az alprogrammal összhangot teremtve támogatni fogja többek között az energiahatékonyságot javító épületfelújításokat, az energiaközösségek kialakítását, a távhőszolgáltatás korszerűsítését és megújuló alapokra helyezését, az okos energetikai megoldások alkalmazását, valamint a lakosság szemléletformálását.

Természetvédelmi területen folyamatban lévő integrált projekt „*A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (LIFE IP GRASSLAND-HU)*” című projekt, mely elsősorban a természetvédelmi KEHOP projektekhez kapcsolódik. A **KEHOP Plusz** természetvédelmi intézkedései keretében biztosított forrás a természetvédelem és biodiverzitás-megőrzés finanszírozás fontos pillére lesz, amely így közvetlenül kapcsolódik a hazai LIFE stratégiai természetvédelmi projektekhez. A források összekapcsolása érdekében a KEHOP Plusz keretében megvalósítandó természetvédelmi projektek azonosítása és kiválasztása során **a LIFE stratégiai természetvédelmi projektekhez kapcsolódó beruházások elsőbbséget fognak élvezni** minden esetben, amikor ezt a két program keretében zajló tervezés időbeli ütemezése lehetővé teszi. Az operatív program megvalósításáért felelős irányító hatóság a **LIFE program kormányzati felelősével, azaz a környezetvédelemért felelős tárcával és az energia- és éghajlatpolitikáért felelős tárcával** együttműködésben alakítja ki a KEHOP Plusz forrásainak felhasználásához kapcsolódó eljárásrendet, biztosítva az Európai Bizottság által közvetlenül koordinált LIFE programmal való összhangot.

Az összhang az ETHAA és a LIFE program között is biztosítva lesz.

Az **Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (Connecting Europe Facility – CEF)** forrásai többségében a közlekedési szektor TEN-T törzshálózattal kapcsolatos fejlesztéseinek megvalósítását szolgálják. A CEF2-ből finanszírozni kívánt közlekedési fejlesztések az PM Alapok forrásaira épülő fejlesztések

közi összhang biztosított, hiszen a magyarországi CEF fejlesztések és az IKOP Plusz tervezése – a Nemzeti Közlekedési Stratégia keretei mentén – integráltan történt. Ameddig Magyarország számára elérhetőek a CEF2-ben elkülönített Kohéziós Alapforrások („nemzeti boríték”), addig a CEF rendelet mellékletében szereplő TEN-T törzshálózati folyosó projektek és horizontális projektek lehetőség szerint a CEF2-ben kerülnek megpályázásra és finanszírozásra. A közlekedési OP-ért felelős irányító hatóság összehangolja a 2021-27-es közlekedési OP és a CEF2 közlekedési forrásainak felhasználását.

A **Digitális Európa Program** célkitűzéseire a DIMOP Plusz a digitalizáció előnyeinek a polgárok, a vállalkozások, a kutatóhelyek és a közjogi hatóságok javára fordítása egyedi célkitűzésének keretében tervezett intézkedései is közvetetten hozzájárulnak, tekintettel a digitális technológiák vállalkozások, állampolgárok és közigazgatás irányába történő kiterjesztési céljára. A DIMOP Plusz konkrét célkitűzése keretében a polgárok, vállalkozások, kutatóintézetek és hatóságok javára tervezett intézkedések a Digitális Európa programmal összehangoltan valósulnak meg,

2.3.1 Kapcsolódás a PM hatálya alá tartozó alapok és az Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (HEE) között

A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (HEE) a Partnerségi Megállapodás keretében kínált megosztott irányítással végrehajtott uniós alapokkal ellentétben a tagállamok számára folyósított extra forrás annak érdekében, hogy a COVID-19 által okozott negatív gazdasági és társadalmi hatásokat enyhítse. Az állami rendszereket érintő beruházások és reformok megvalósításán keresztül az eszköz hosszú távú célja emellett a fenntartható és inkluzív fellendülést elősegítése a zöld és a digitális átmenet támogatásával. A kohéziós források és a HEE közötti kapcsolat a kölcsönös szinergia és komplementer jelleg érvényesítésén alapul, hiszen mind a kohéziós programok, mind a HEE források által finanszírozott reformok és beruházások az ágazatok komplex, összehangolt fejlesztéseinek részét képezik.

A két támogatási forrás között a támogathatóság és a végrehajtás alapján az általános lehatárolási elvek a következők:

- A HEE hangsúlyozottan a 2026. augusztus 31-i végrehajtási határidővel megvalósítható érett projekteket támogat. A szinergiák révén a HEE által finanszírozott projektek későbbi fázisának megvalósítása esetlegesen az OP-k és az EU közvetlen irányítású programjai, valamint pénzügyi eszközei segítségével támogathatók. Egyes beruházások esetében a HEE források által támogatott szakasz fizikai lezárultát követően a kohéziós források folytathatják azon területek támogatását, melyek elszámolhatók a kohéziós programokban, a Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv 1. számú mellékletében, illetve a programokban meghatározott lehatárolás szerint.
- A HEE beavatkozási területének megfelelően elsősorban közberuházásokat támogat zöld és digitális gazdasági területen, míg a kohéziós programoknál közberuházások mellett a vállalati és magánszektor támogatott fejlesztések hangsúlyosabban jelennek meg.

A lehatárolás a különböző szakpolitikai területen a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervvel a következő indikatív elvek szerint történt:

- **Körforgásos gazdaság, hulladékgazdálkodás** területén a HET a körforgásos gazdaságot az ipari szektorban innovatív másodnyersanyag-piacot erősítő beruházások révén támogatja a műanyagok kémiai újrahasznosítása területén. A gazdaságfejlesztést célzó GINOP Plusz is támogatja a másodnyersanyag és termék-előállítás, de kémiai újrahasznosítás ott nem kap forrást. A komplementaritást biztosítja, hogy a HET forrásokból megvalósuló fejlesztés végtermékeit felhasználhatják a kohéziós politika másodnyersanyag-előállítás programjában résztvevő vállalkozások.
- **Energetika** területén a HET klasszikus és intelligens hálózatfejlesztési beruházásokat támogat, melyek időbeli és meghatározott műszaki lehatárolást követve később a KEHOP Plusz keretében folytatódnak. Ugyancsak a Helyreállítási Tervben támogatott a szociális naperóművek létrehozásának támogatása felzárkózó települések esetében, valamint rászoruló háztartások számára napelemes rendszerek kialakítása és fűtési rendszereik elektrifikálása. Tehát míg a HET források közvetlenül támogatják a lakosság energetikai beruházásait, addig kohéziós források ESCO-n keresztül érik

el a végfogyasztót, akik nem lehetnek az RRF forrásból már részesült természetes személyek. Ezáltal a lakóépület-állomány megújítása szinergikusan mindkét forrásból az ország üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentését eredményezi.

- **Vízgazdálkodás** területén a HET vízügyi komponense főművi vízpótló rendszerek kialakítását támogatja vízhiányos területek vízpótlása és vízvisszatartás céljából, valamint az ezen rendszerekhez kapcsolódó monitoring rendszerelemek kiépítését és a mezőgazdasági termelésben gazdálkodók szemléletformálását. Emellett a HET támogatásoknak célja a víztől függő ökoszisztémák és vizes élőhelyek fenntartása. A KEHOP Plusz csak eltérő területen és más műszaki tartalommal valósíthat meg vízpótlási és ehhez kapcsolódó szemléletformálási beruházásokat.
- A gazdaságfejlesztésen belül a **K+F+I** területén a HET keretében azon kutatási területek Nemzeti Laboratóriumai kerülnek támogatásra, mely laborok kohéziós forrásból nem kapnak támogatást, így valósul meg a kiegészítő jelleg a GINOP Plusz tervezett intézkedéseivel.
- **Munkaerőpiaci beavatkozások** területén a HET a felzárkózó településeken nyújt munkaszocializációt és készségfejlesztést célzó beavatkozásokat a Felzárkózó Települések program (FETE) megvalósítóinak országos közfoglalkoztatási programjában foglalkoztatott munkavállalók számára, míg a többi közfoglalkoztatott az EFOP Plusz keretében kap támogatást. A HET FETE programjában résztvevő végső kedvezményezettek nem részesülhetnek ugyanazon fejlesztési célokra a kohéziós politika programjainak forrásaiból, így tehát komplementer támogatás valósul meg, a lehatárolási szabályok folyamatosan monitorozott alkalmazásával, a kettős finanszírozás elkerülésének biztosításával. A felzárkóztatási programok jó gyakorlatainak megosztásával és a felzárkóztatás eszköztárának folyamatos felülvizsgálatával és bővítésével a források együttesen járulnak hozzá a leghátrányosabb helyzetű állampolgárok életminőségének javulásához.
- **Közlekedésfejlesztés:** A HET a budapesti HÉV infrastruktúra fejlesztését, a Zöld Busz Programot, valamint a tanácsi határozatban szereplő vasúti vonalszakaszok, illetve országos és nemzetközi kerékpáros útvonalak fejlesztését támogatja. A lehatárolást az IKOP Plusz és a HET között tehát az adott infrastruktúra nyomvonalak, azok szakaszainak elosztása biztosítja, valamint időbeli és műszaki tartalmi lehatárolás, melynek során a HET források kimerülését követően IKOP Plusz adhat keretet a program által is támogatható HET beruházásoknak.
- **Humán fejlesztések:** A HET több komponense támogat humán fejlesztéseket, köztük köznevelési, szakképzési, felsőoktatási infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztéseket. A TOP Plusz és a HET forrásaiból is támogatásra kerülnek új bölcsődei férőhelyek, a két finanszírozó forrás közt települési lakosságszám-alapú és fenntartó szerinti lehatárolást alkalmazva. Az oktatás digitális infrastruktúrájának fejlesztése, informatikai eszközök beszerzése elsősorban a HET keretében, illetve hazai források felhasználásával történik, a DIMOP Plusz önálló informatikai eszközbeszerzést nem támogat. A felsőoktatás területén az infrastrukturális fejlesztéseket szintén a HET támogatja, míg a digitalizáció támogatása során az általános állampolgári kompetenciák, valamint ágazati adatvagyon fejlesztése a DIMOP Pluszban, az intézményi digitális fejlesztések a HET-ben valósulnak meg központi digitális képzési tartalomfejlesztés és szakmai továbbképzési programok által. A felsőoktatási akkreditációs rendszer fejlesztése kizárólag a HET keretében támogatott. A szakképzés digitális tartalomfejlesztési területén a GINOP Plusz és a HET források meghatározott szakmák szerinti lehatárolása történik, így a tananyagok digitalizálása a szakképzés valamennyi ágazatát érintően meg fog valósulni a különböző források felhasználásával. Emellett a HET szakképzési vizsgaközpontok fejlesztése is meghatározott szakmák szerint egészíti majd ki a GINOP Plusz beruházásait.
- Az **egészségügyi** intézmények költséghatékony működését, energiapazarlásának csökkentését a HET és a kohéziós források együttesen, intézményfejlesztési stratégiákban összehangoltan támogatják szakmai tartalmi lehatárolás mellett. Az egészségügyi alapellátás területén a HET a házi orvosok kibővített hatásköréhez, valamint praxisközösségek működéséhez szükséges eszközpark fejlesztését támogatja, műszaki tartalmi lehatárolást megvalósítva a TOP Plusz helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztéseitől.

Az **Igazságos Átmenet Alap** (IÁA / JTF) célja (lásd 2.1.6 pont) elsősorban a klímasemleges gazdaságra történő átmenet által potenciálisan negatívan érintett munkaerő át- vagy továbbképzése, a lakossági széntüzelés kiváltása, megújuló energetikai infrastruktúrafejlesztés ösztönzése, helyi vállalkozások zöldgazdasági diverzifikációjának, a bezárt és bezáró bányák és ipari területek rekultivációja, alternatív hasznosítása. Emellett a tervezett beruházások támogatják a vállalkozások alacsonyabb ÜHG kibocsátást lehetővé tevő technológiaváltását, a kutatás-fejlesztést és a helyi lakosság szemléletformálását. A HET keretében végzett alábbi beruházások kiegészítik az IÁA projektjeit, azok elvárt hatásait mind a kibocsátás, mind az oktatás és egészségügy terén: az orvosi praxisközösségek támogatása és a kórházi infrastruktúra megújítása; az iskolai digitális mobil eszközök beszerzése és a bölcsődei férőhelyek növelése, valamint a lakóépületek megújuló energiával történő ellátása és épületenergetikai hatékonyságának támogatása. A HET és a megyei igazságos átmenet tervek jellegükben többnyire eltérő célokat szolgálnak, ugyanakkor a programok tervezésekor nem volt cél, hogy bizonyos fejlesztési területek kizárólag HEE-ből, míg mások kohéziós forrásokból kerüljenek finanszírozásra. Így a fejlesztési területek szintjén van átfedés a két eszköz között, amelyet a fent bemutatott intézkedés- vagy projektszintű lehatárolással kezel Magyarország. Mindemellett az IÁA keretében megvalósítani tervezett projektek területileg koncentráltak, és specifikus helyi probléma megoldását célozzák, így a legtöbb átfedő téma esetében területi alapú elhatárolás valósul meg.

A kohéziós és HEE források egymást kiegészítő és támogató végrehajtását intézményi szinten biztosítja, hogy mindkét eszköz felhasználását ugyanannak a minisztériumnak, az európai uniós források felhasználásáért felelős tárcának a kijelölt szervezeti egységei kezelik. A forráskoordináció és megvalósítás szakmai, illetve pénzügyi összhangját a HEE egészére szoros monitoring rendszer biztosítja a következők szerint (az alapok közötti koordináció, elhatárolás és kiegészítő jelleg a 2.2 fejezetben került részletesen bemutatásra):

- Közös informatikai rendszer teszi lehetővé a nyomonkövetés és az adminisztráció szabályos teljesítését, valamint a kettős finanszírozás elkerülését.
- A kohéziós források és a HEE közötti koordinációt biztosítja továbbá, hogy az egyes fejlesztési területek azonos szakpolitikai felelőssel rendelkeznek. Ez már a programok tervezésekor megkönnyíti, hogy az egyes programok fejlesztései később egymást kiegészítő módon valósulhassanak meg.
- A kohéziós politikai programok Éves Fejlesztési Kereteinek elkészítése során külön szempontot képez a programok és a HEE intézkedései közötti kapcsolódás és lehatárolás vizsgálata. A Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság ülésein mind a kohéziós politika intézményrendszeri képviselői, mind pedig a HEE nemzeti hatóság képviselői részt vesznek a döntések előkészítésében. Emellett a Növekedési és Versenyképességi Kabinet dönt mindkét forrást felhasználását érintő ügyekben.
- Mindkét forrás képviselői kölcsönösen részt vesznek egymás Monitoring Bizottsági ülésein a szakpolitikai felelősök mellett, akik a szakmai koordinációt gyakorolják a szakterületükön a különböző programokban megvalósuló fejlesztések felett.
- Az azonos fejlesztéspolitikai célok és tervezett beavatkozások azonosítása céljából a HEE Nemzeti Hatóságának koordinációja mellett részletes egyeztetések folytak az érintettekkel a RRF Koordinációs Tervezési és Végrehajtási Munkacsoport keretében, mely a végrehajtás során is folytatja majd munkáját.

A kettős finanszírozás elkerülésének informatikai alapját az adja, hogy mindkét támogatási program lebonyolítását azonos informatikai rendszer – az ún. FAIR[1] (Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer) rendszer – biztosítja.

Így több olyan ellenőrzési funkció kerülhetett kialakítására, amely hatékonyan támogatja a szabályos programvégrehajtáson belül a kettős finanszírozási kockázat elkerülését. Ezek közül három funkciót érdemes kiemelni.

1. Az Államháztartási törvény[2] és a végrehajtási rendelete[3] alapján kialakított országos támogatás-ellenőrzési rendszer (OTR) tartalmazza az összes hazai támogatás alapadatát a programvégrehajtás teljes folyamatára a támogatás halmozódás elkerülése érdekében. A FAIR és az OTR rendszer közötti adatkapcsolat került kialakításra. Az uniós támogatások alapadatai, ezen adatkapcsolaton keresztül automatikusan eljuttatásra kerülnek az OTR rendszerbe, majd onnan ellenőrzést követően a támogatáshalmozódás adatok lekérdezésre kerülnek a FAIR rendszerbe. (Az ellenőrzés eredménye a FAIR egyik speciálisan erre a célra kialakított felületén érhető el az ellenőrzést végző munkatársak részére).

2. A FAIR rendszerben automatikus számlasorszám-figyelés működik a kifizetési folyamatban. A kifizetési kérelmek rögzítésekor az elszámolni kívánt számla alapadatai a NAV (Nemzeti Adó és Vámhatóság) Online Számla rendszerből kerülnek előtöltésre (papír alapú számlák záradékolásra kerülnek). A számlák elszámolhatósági ellenőrzése mellett a rendszer automatikusan figyeli azt is, hogy ugyanazon sorszámú számla nem kerülhet kétszer kifizetésre.

3. A FAIR Speciális felületen a pályázó minden aktuális és korábbi uniós támogatások ellenőrzése szempontjából releváns adatát tartalmazza. Így az ellenőrzést végző ügyintéző munkatárs célirányosan tud keresni az erre kialakított strukturált felületen.

[1] 60/2014. (III. 6.) Korm. rendelet a támogatásból megvalósuló fejlesztések központi monitoringjáról és nyilvántartásáról

[2] 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról 56/B-56/C§

[3] 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról 102/E§-102/F§

3. Hozzájárulás az InvestEU szerinti költségvetési garanciához, indokolással¹

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének g) pontja, valamint 14. cikke

2A. táblázat: Hozzájárulás az InvestEU-hoz (évenkénti bontásban)

Hozzájárulás a következőből		Hozzájárulás a következőkhöz	Évenkénti bontásban							
Alap	Régiókatégória	InvestEU keret(ek)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen

¹A hozzájárulások nem érintik a tagállamok pénzügyi előirányzatainak többéves pénzügyi keret szintjén történő éves bontását

2B. táblázat: Hozzájárulások az InvestEU-hoz (összefoglaló)

Alap	Régiókatégória	Fenntartható infrastruktúra a)	Kutatás, innováció és digitalizáció b)	Kkv-k c)	Szociális beruházás és készségek d)	Összesen (f)=(a)+(b)+(c)+(d)
Összesen						

Indokolás, figyelembe véve, hogy ezek az összegek hogyan járulnak hozzá a partnerségi megállapodásban az InvestEU rendelet 10. cikkének (1) bekezdésével összhangban kiválasztott szakpolitikai célkitűzések eléréséhez

Nem releváns.

4. Átcsoportosítások¹

A tagállam a következőt kéri:	☒ régiókatégoriák közötti átcsoportosítás
	☐ átcsoportosítás közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközökbe
	☒ átcsoportosítás az ERFA, az ESZA+, a Kohéziós Alap között vagy más alapba vagy alapokba
	☐ az ERFA és az ESZA+ forrásainak átcsoportosítása az IÁA-hoz nyújtott kiegészítő támogatásként
	☐ átcsoportosítások az európai területi együttműködési célkitűzésből a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzéshez

¹Az átcsoportosítások nem érintik a tagállamok pénzügyi előirányzatainak többéves pénzügyi keret szintjén történő éves bontását.

4.1. Régiókatégoriák közötti átcsoportosítás

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének e) pontja, valamint 111. cikke

3A. táblázat: Régiókatégoriák közötti átcsoportosítások (évenkénti bontásban)

Átcsoportosítás az alábbiakból	Átcsoportosítás az alábbihoz	Évenkénti bontásban							
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
Régiókatégoria	Régiókatégoria								
Kevésbé fejlett régiók	Fejlettebb régiók	0,00	57 590 550,00	59 508 271,00	61 808 064,00	64 191 437,00	55 473 359,00	57 927 754,00	356 499 435,00

3B. táblázat: Régiókatégoriák közötti átcsoportosítás (összefoglaló)

Régiókatégoria	Allokáció régiókatégoria szerint	Átcsoportosítás az alábbihoz	Átcsoportosítás összege	Átcsoportosítás az eredeti allokációk arányában	Régiókatégoriák szerinti allokáció az átcsoportosítás után
Fejlettebb régiók	99 113 524,00				455 612 959,00
Kevésbé fejlett régiók	18 767 779 046,00	Fejlettebb régiók	356 499 435,00	1,90%	18 411 279 611,00

Indokolás

A régiókatégoriák közötti átcsoportosítás indoklása

A fejlettebb régióba történő átcsoportosítás oka, hogy több területen az eredetileg meghatározott források nem elegendőek. A Közép-magyarországi régió szétválasztását követően a budapesti fejlettebb régió allokációja a magyar ERFA és ESZA+ forrás 0,5%-át teszi ki. Ez a forrás nem biztosít elég fedezetet a fővárosi, önkormányzati fejlesztési igények mellett a Budapesten megvalósuló ágazati fejlesztési igények megvalósítására. Ezért az átcsoportosítás a vállalkozásfejlesztés, K+F, digitalizáció, szakképzés, egészségügyi és szociális fejlesztések, valamint a köznevelés, társadalmi felzárkózás és család és ifjúságügyi fejlesztések Budapesten megvalósuló projektjeinek támogatását fedezi majd. Az átcsoportosítás további indoka, hogy a tagállam élni kíván a 2021/1060 EU rendelet 63. cikk (3) cikkely által biztosított rugalmassággal az ESZA+ esetében, azaz a több régiókatégoriát érintő, országos hatású, ESZA+-ból finanszírozott fejlesztéseket a kevésbé fejlett régiókban kívánja elszámolni, a kevésbé fejlett régiók társfinanszírozási szintjén. Ennek feltétele, hogy az egyes programokban a fejlettebb régiókatégoria ESZA+ forrásai is betervezésre kerüljenek az érintett programokban.

4. Átcsoportosítások

4.2. Átcsoportosítások közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközökbe

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 26. cikkének (1) bekezdése

4A. táblázat: Átcsoportosítások közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközökbe, amennyiben az alap-jogiaktus erről a lehetőségről rendelkezik* (évenkénti bontásban)

Átcsoportosítás az alábbiakból		Átcsoportosítás az alábbihoz	Évenkénti bontásban							
Alap	Régiókatégória	Eszköz	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen

* Átcsoportosítások bármely más, közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközbe, amennyiben az alap-jogiaktus erről a lehetőségről rendelkezik. A vonatkozó uniós eszközök száma és neve ennek megfelelően lesz meghatározva.

4B. táblázat: Átcsoportosítások közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközökbe, amennyiben az alap-jogiaktus erről a lehetőségről rendelkezik* (összefoglaló)

Alap	Régiókatégória	Összesen
Összesen		

* Átcsoportosítások bármely más, közvetlen vagy közvetett irányítás alatt álló eszközbe, amennyiben az alap-jogiaktus erről a lehetőségről rendelkezik. A vonatkozó uniós eszközök száma és neve ennek megfelelően lesz meghatározva.

Indokolás

Nem releváns.

4.3. Átcsoportosítások az ERFA, az ESZA+, a Kohéziós Alap között vagy más alapba vagy alapokba

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 26. cikkének (1) bekezdése

5A. táblázat: Átcsoportosítások az ERFA, az ESZA+, a Kohéziós Alap között vagy más alapba vagy alapokba* (éves bontás)

Átcsoportosítások az alábbiakból		Átcsoportosítások az alábbiakhoz		Évenkénti bontásban							
Alap	Régiókatégória	Alap	Régiókatégória	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
ESZA+	Kevésbé fejlett régiók	ERFA	Kevésbé fejlett régiók		33 709 906,00	34 832 298,00	36 177 623,00	37 573 001,00	32 470 708,00	33 910 260,00	208 673 796,00

* Az ERFA és az ESZA+ közötti átcsoportosításokat csak ugyanazon régiókatégórián belül lehet végrehajtani.

5B. táblázat: Átcsoportosítások az ERFA, az ESZA+, a Kohéziós Alap között vagy más alapba vagy alapokba (összefoglaló)

Átcsoportosítás az alábbiakból		Átcsoportosítás az alábbihoz											
Alap	Régiókatégória	ERFA			ESZA+			Kohéziós Alap	ETHAA	MMA	BBA	HAVE	Összesen
		Fejlettebb régiók	Átmeneti régió	Kevésbé fejlett	Fejlettebb régiók	Átmeneti régió	Kevésbé fejlett						
ESZA+	Kevésbé fejlett régiók			208 673 796,00									208 673 796,00
Összesen				208 673 796,00									208 673 796,00

* Átcsoportosítás más programokhoz. Az ERFA és az ESZA+ közötti átcsoportosításokat csak ugyanazon régiókatégórián belül lehet végrehajtani.

Indokolás

Az alapok közötti átcsoportosítás indoklása

A magyar Kormány célja továbbra is a koronavírus-válság előtti gazdaságpolitika eredményeinek fenntartása, azaz a magas foglalkoztatási szint és a munkajövedelmek értékállóságának megőrzése. Ehhez elengedhetetlen a válság előtti magas beruházási szintre való visszatérés. Ezzel összhangban kezdeményezzük a forrás átcsoportosítást az ERFAalapba az ESZA+ alpból, mivel a kohéziós kereteinket szeretnénk úgy felhasználni, hogy azzal a legjobban elő tudjuk segíteni a beruházások szintjének növekedését:

Az átcsoportosítással nyert **ERFA-forrás a humán infrastrukturális beavatkozásokat finanszírozza majd a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Pluszban**, a 4. szakpolitikai cél (PO4) által finanszírozott prioritáson. Uniós szakpolitikai célonként nézve, így a magyar allokáció második legnagyobb részét a PO4-es források teszik majd ki, a klímacélokat támogató 2-es szakpolitikai cél (PO2) alatt tervezett források után. Az ESZA+-ból átcsoportosított források tehát továbbra is PO4 alatt kerülnek majd felhasználásra.

Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése (TOP Plusz)

A gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde), óvodai ellátáshoz való hozzáférés és a köznevelés infrastrukturális feltételeinek javítását és a szolgáltatások minőségének fejlesztését szolgáló intézkedés fő célja a kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása, a családok segítése, valamint a minőségi, befogadó nevelés-oktatáshoz való hozzáférés további erősítése és az iskolarendszer hátránykompenzáló hatásának növelése.

Egészségügyi alapellátás, önkormányzati járóbeteg-szakellátás, prehospitalis sürgősségi ellátás és egészségfejlesztési infrastruktúra (TOP Plusz)

A beavatkozás az egészségügyi alapellátás, az önkormányzati egészségügyi járóbeteg-szakellátást nyújtó intézmények, valamint a kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló épületekben működő mentőállomások infrastruktúra fejlesztésére nyújt támogatást. Célja a szolgáltatások színvonalának és a munkafeltételek minőségének javítása korszerű infrastruktúra-fejlesztéssel és eszközbeszerzéssel, annak érdekében, hogy az érintett településeken, minden lakos számára hozzáférhetővé váljanak a megfelelő infrastrukturális ellátottsággal rendelkező egészségügyi intézmények szolgáltatásai; figyelembe véve a környezettudatos gondolkodásmódot, a környezetbarát technológiák és anyagok alkalmazását.

Szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások (TOP Plusz)

A beavatkozás a társadalmi leszakadás mérséklése érdekében a családokról, gyerekekről, fogyatékossgal élőkről, az időskorúakról, szenvedélybetegekről, és hajléktalan emberekről gondoskodó szociális alapellátások és gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális feltételeinek fejlesztését támogatja.

4. Átcsoportosítások

4.4. Az ERFA és az ESZA+ forrásainak átcsoportosítása az IÁA-hoz nyújtott kiegészítő támogatásként, indokolással¹

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 27. cikke

6A. táblázat: Az ERFA és az ESZA+ forrásainak átcsoportosítása az IÁA-hoz nyújtott kiegészítő támogatásként (éves bontásban)

Alap	Régiókatégória	Alap	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
------	----------------	------	------	------	------	------	------	------	------	----------

* Az IÁA-forrásokat ki kell egészíteni azon régiókatégória ERFA- vagy ESZA+-forrásaival, ahol az érintett terület található.

¹Ez az átcsoportosítás előzetes, és az IÁA-allokációval rendelkező program(ok) első elfogadásakor meg kell erősíteni vagy ki kell igazítani az V. mellékletben jelzettek szerint.

6B. táblázat: Az ERFA és az ESZA+ forrásainak átcsoportosítása az IÁA-hoz nyújtott kiegészítő támogatásként (összefoglaló)

Az IÁA-rendelet 3. cikke szerinti allokáció az átcsoportosítások előtt:

Átcsoportosítás (kiegészítő támogatás) régiókatégóriánként az alábbiakból	Átcsoportosítások az IÁA-ba a következő helyeken található területekre
---	--

* Az IÁA-forrásokat ki kell egészíteni azon régiókatégória ERFA- vagy ESZA+-forrásaival, ahol az érintett terület található.

Indokolás

Nem releváns.

4.5. Átcsoportosítások az európai területi együttműködési célkitűzésből (Interreg) a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzéshez

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 111. cikkének (3) bekezdése

7. táblázat: Átcsoportosítások az európai területi együttműködési célkitűzésből (Interreg) a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzéshez

Átcsoportosítás az európai területi együttműködési célkitűzésből (Interreg)								
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen

Átcsoportosítás a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzéshez									
Alap	Régiókatégória	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen

Indokolás

Nem releváns.

5. A technikai segítségnyújtáshoz való uniós hozzájárulás formája

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének f) pontja

A technikai segítségnyújtáshoz való uniós hozzájárulás formájának megválasztása	☒ A 36. cikk (4) bekezdése szerinti technikai segítségnyújtás
	☐ A 36. cikk (5) bekezdése szerinti technikai segítségnyújtás

A technikai segítségnyújtás módjának indoklása

Magyarországon a 2014-2020-as időszakban a technikai segítségnyújtás végrehajtási tapasztalatai kedvezőek voltak. Ezért az alapok és régiókatóriák szerint meghatározott maximális TA keret lehetőségeivel kívánunk élni a 2021-2027-es időszakban. Így összességében az uniós források 3,467%-át kívánja technikai segítségnyújtásra fordítani, ami a tapasztalatok alapján szükséges a releváns igények fedezésére.

Az operatív program a CPR által biztosított elszámolási módok közül a valós költség alapú elszámolást követi. Ennek indoka, hogy az átalányfinanszírozás (CPR 46. cikk e) alpont) szerinti elszámolás az uniós finanszírozást 2021-2023 között igen alacsony mértékben teszi lehetővé, hiszen az első években a kedvezményezettek a teljes kerethez képest alacsony összegű számlát nyújtanak csak be, így a tagállam is arányában alacsony kifizetési lehvást tud benyújtani a Bizottsághoz. Ezzel szemben az intézményrendszer leterheltsége éppen 2021-2023 között magas részint az új időszak megindításával, részint a jelenlegi időszak zárásával összefüggő munkaterhelés okán. Az alacsony uniós finanszírozást tehát a nemzeti költségvetésnek kellene pótolni, ami amúgy is jelentős terhelést kap a COVID válságból történő kilábalás finanszírozása okán.

6. Tematikus koncentráció

6.1 ERFA/Kohéziós Alap

Hivatkozás: Az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló rendelet 4. cikkének (3) bekezdése

A tagállam úgy határoz, hogy	☒ nemzeti szinten megfelel a tematikus koncentrációnak
	☐ a régiókatégória szintjén megfelel a tematikus koncentrációnak
	☐ figyelembe veszi a Kohéziós Alap forrásait a tematikus koncentráció céljára

6.2 ESZA+

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének c) pontja, valamint az ESZA+-rendelet 7. cikke

A tagállam megfelel a tematikus koncentráció követelményeinek	a következők tekintetében	Tervezett ESZA+-programok
Társadalmi befogadás, az ESZA+-rendelet 4. cikkének h)–l) pontjában foglalt egyedi célkitűzések keretében programozva	25,06%	2021HU05FFPR001 2021HU16FFPR004
A leginkább rászoruló személyeknek nyújtott támogatás, az ESZA+-rendelet 4. cikkének m) és kellően indokolt esetben l) pontjában foglalt egyedi célkitűzések keretében programozva	3,00%	2021HU05FFPR001
Az ifjúsági foglalkoztatás támogatása, az ESZA+-rendelet 4. cikkének a), f) és l) pontjában foglalt egyedi célkitűzések keretében programozva	8,78%	2021HU16FFPR001
A gyermekszegénység kezelésének támogatása, az ESZA+-rendelet 4. cikkének f) és h)–l) pontjában foglalt egyedi célkitűzések keretében programozva	5,02%	2021HU05FFPR001
Szociális partnerek és nem kormányzati szervezetek kapacitásépítése, az ESZA+-rendelet 4. cikkének m) pontja kivételével valamennyi egyedi célkitűzés keretében programozva	0,34%	2021HU16FFPR001

7. Előzetes pénzügyi allokáció a partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó egyes alapokból szakpolitikai célkitűzések, az IÁA egyedi célkitűzése és technikai segítségnyújtás szerinti bontásban, nemzeti és adott esetben regionális szinten

8. táblázat: Előzetes pénzügyi allokáció az ERFA-ból, a Kohéziós Alapból, az IÁA-ból, az ESZA+-ból és az ETHAA-ból szakpolitikai célkitűzések, az IÁA egyedi célkitűzése és technikai segítségnyújtás szerinti bontásban*

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének c) pontja

Szakpolitikai célkitűzések, az IÁA egyedi célkitűzése vagy technikai segítségnyújtás	ERFA			Kohéziós Alap allokáció nemzeti szinten	IÁA**			ESZA+			ETHAA allokáció nemzeti szinten	Összesen
	Allokáció nemzeti szinten	Régiókatégória	Allokáció régiókatégória szerint		Allokáció nemzeti szinten	A 3. cikk szerinti IÁA-források	A 4. cikk szerinti IÁA-források	Allokáció nemzeti szinten	Régiókatégória	Allokáció régiókatégória szerint		
1. Intelligensebb Európa	4 399 140 438,00	Fejlettebb régiók	261 876 734,00									4 399 140 438,00
		Kevésbé fejlett régiók	4 137 263 704,00									
2. Zöldebb Európa	4 571 970 853,00	Fejlettebb régiók	22 398 220,00	1 441 189 215,00							35 447 726,00	6 048 607 794,00
		Kevésbé fejlett régiók	4 549 572 633,00									
3. Jobban összekapcsolt Európa	664 859 005,00	Fejlettebb régiók	0,00	1 095 915 108,00								1 760 774 113,00
		Kevésbé fejlett régiók	664 859 005,00									
4. Szociális Európa	911 016 702,00	Fejlettebb régiók	4 571 429,00				5 100 285 369,00	Fejlettebb régiók	86 778 321,00			6 011 302 071,00
		Kevésbé fejlett régiók	906 445 273,00					Kevésbé fejlett régiók	5 013 507 048,00			
5. A polgárokhoz közelebb álló Európa	2 624 481 473,00	Fejlettebb régiók	67 725 434,00									2 624 481 473,00
		Kevésbé fejlett régiók	2 556 756 039,00									
8. Az IÁA egyedi célkitűzése					250 611 221,00	109 736 060,00	140 875 161,00					250 611 221,00
TA36(4). A közös rendelkezésekről szóló rendelet 36. cikkének (4) bekezdése szerinti technikai segítségnyújtás	396 758 796,00	Fejlettebb régiók	8 647 058,00	65 053 956,00	10 442 134,00	4 572 336,00	5 869 798,00	198 379 934,00	Fejlettebb régiók	3 615 763,00	2 262 620,00	672 897 440,00
		Kevésbé fejlett régiók	388 111 738,00						Kevésbé fejlett régiók	194 764 171,00		

Szakpolitikai célkitűzések, az IAA egyedi célkitűzése vagy technikai segítségnyújtás	ERFA		Kohéziós Alap allokáció nemzeti szinten	IÁA**			ESZA+			ETHAA allokáció nemzeti szinten	Összesen
	Allokáció nemzeti szinten	Régiókatégória		Allokáció régiókatégória szerint	Allokáció nemzeti szinten	A 3. cikk szerinti IÁA-források	A 4. cikk szerinti IÁA-források	Allokáció nemzeti szinten	Régiókatégória		
TA37. A közös rendeletekről szóló rendelet 37. cikke szerinti technikai segítségnyújtás	0,00	Fejlettebb régiók	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Fejlettebb régiók	0,00	0,00
		Kevésbé fejlett régiók	0,00						Kevésbé fejlett régiók	0,00	
Összesen	13 568 227 267,00	Fejlettebb régiók	365 218 875,00	2 602 158 279,00	261 053 355,00	114 308 396,00	146 744 959,00	5 298 665 303,00	Fejlettebb régiók	90 394 084,00	37 710 346,00
		Kevésbé fejlett régiók	13 203 008 392,00						Kevésbé fejlett régiók	5 208 271 219,00	21 767 814 550,00
JTF73. A 3. cikk szerinti IÁA-forrásokhoz kapcsolódó, 7. cikk szerinti IÁA-források					0,00	0,00					0,00
JTF74. A 4. cikk szerinti IÁA-forrásokhoz kapcsolódó, 7. cikk szerinti IÁA-források					0,00		0,00				0,00
Végösszeg	13 568 227 267,00		13 568 227 267,00	2 602 158 279,00	261 053 355,00	114 308 396,00	146 744 959,00	5 298 665 303,00		5 298 665 303,00	37 710 346,00

* Az összegnek tartalmaznia kell a közös rendeletekről szóló rendelet 18. cikkével összhangban előzetesen allokált rugalmassági összegeket. A rugalmassági összegek tényleges allokációjának megerősítésére csak a feldíós felülvizsgálatkor kerül sor.

** IÁA-összegek az ERFA-ból és az ESZA+-ból származó tervezett kiegészítő támogatás után.

A források alapok és szakpolitikai célkitűzések szerinti megoszlásának indoklása

A gazdasági versenyképesség javítása érdekében Magyarország a 2021-2027-es időszakban is az uniós forrásokat elsősorban a gazdasági szféra erősítésére, a vállalkozások és a kapcsolódó K+F, képzési, infrastrukturális, munkaerőpiaci fejlesztésekre kívánja fókuszálni. Ezt a választást a globális gazdasági trendek és a 2014-2020-as időszak tapasztalatai is alátámasztják. Jelentős szerepet kaptak a területi különbségek csökkentésére szolgáló területfejlesztés és a gazdaság, valamint a fenntarthatóság szempontjait szem előtt tartó infrastruktúrafejlesztések is.

A források allokációját a releváns uniós jogszabályi elvárások teljesítése is jelentősen befolyásolta. A tematikus koncentrációk teljesítése a vállalkozásfejlesztés, környezetvédelem és energetika, valamint a klímavédelem és a városfejlesztés terén meghatározó erővel bír. Ennek értelmében Magyarország a klímacélok támogató PO2-es szakpolitikai cél alatt tervezi a források legnagyobb részét, mintegy 28%-át felhasználni. A második legnagyobb forrástömeggel a humánfejlesztéseket támogató PO4-es szakpolitikai cél rendelkezik ezzel is hozzájárulva a releváns CSR-ok tagállami kezeléséhez.

Az alapok közötti forrásmegosztás tervezésekor az alapokból finanszírozható fejlesztési területek fenti szempontokhoz illeszkedése, illetve a budapesti fejlesztéseknél a régiókatégerőkre vonatkozó szabályok adta lehetőségek maximális kihasználása volt a vezérelv. A Kohéziós Alap forrásait a TEN-T hálózat és kapcsolódó fejlesztési igényekre, valamint a városi és elővárosi tömegközlekedési fejlesztésekre kívánjuk fókuszálni. Emellett a főváros területén megvalósuló környezeti, energetikai, körforgásos gazdaságra való átállást segítő és vízügyi fejlesztések is forráshoz jutnak majd a Kohéziós Alapból.

8. A partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó alapok keretében tervezett programok listája az egyes alapokból származó megfelelő előzetes pénzügyi allokációval és a kapcsolódó hozzájárulással régiókatégeriánként

9A. táblázat: Az előzetes pénzügyi allokációban részesülő tervezett programok listája¹ előzetes pénzügyi allokációval*

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének h) pontja, valamint 110. cikke

Cím*	Alap	Régiókatégeria	Uniós hozzájárulás	Nemzeti hozzájárulás	Összesen
2021HU05FFPR001 - Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	ERFA	Fejlettebb régiók	0,00	0,00	0,00
2021HU05FFPR001 - Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	ERFA	Kevésbé fejlett régiók	145 272 914,00	25 636 398,00	170 909 312,00
2021HU05FFPR001 - Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	ESZA+	Fejlettebb régiók	22 703 904,00	34 055 858,00	56 759 762,00
2021HU05FFPR001 - Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	ESZA+	Kevésbé fejlett régiók	2 740 064 118,00	451 375 513,00	3 191 439 631,00
2021HU16FFPR001 - Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	ERFA	Fejlettebb régiók	210 670 781,00	316 006 173,00	526 676 954,00
2021HU16FFPR001 - Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	ERFA	Kevésbé fejlett régiók	3 364 738 088,00	593 777 311,00	3 958 515 399,00
2021HU16FFPR001 - Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	ESZA+	Fejlettebb régiók	10 285 714,00	15 428 571,00	25 714 285,00
2021HU16FFPR001 - Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	ESZA+	Kevésbé fejlett régiók	1 381 172 390,00	243 736 305,00	1 624 908 695,00
2021HU16FFPR002 - Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz	ERFA	Fejlettebb régiók	0,00	0,00	0,00
2021HU16FFPR002 - Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz	ERFA	Kevésbé fejlett régiók	3 114 493 346,00	549 616 475,00	3 664 109 821,00
2021HU16FFPR002 - Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz	A 3. cikk szerinti IÁA-források		109 736 060,00	19 365 188,00	129 101 248,00
2021HU16FFPR002 - Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz	A 4. cikk szerinti IÁA-források		140 875 161,00	24 860 323,00	165 735 484,00
2021HU16FFPR002 - Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz	Kohéziós Alap		300 793 441,00	53 081 198,00	353 874 639,00
2021HU16FFPR003 - Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	ERFA	Fejlettebb régiók	0,00	0,00	0,00
2021HU16FFPR003 - Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	ERFA	Kevésbé fejlett régiók	1 309 319 937,00	231 056 461,00	1 540 376 398,00
2021HU16FFPR003 - Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	Kohéziós Alap		2 236 310 882,00	394 643 099,00	2 630 953 981,00
2021HU16FFPR004 - Terület- és Területfejlesztési Operatív Program Plusz	ERFA	Fejlettebb régiók	67 725 434,00	101 588 151,00	169 313 585,00
2021HU16FFPR004 - Terület- és Területfejlesztési Operatív Program Plusz	ERFA	Kevésbé fejlett régiók	3 743 448 112,00	660 608 493,00	4 404 056 605,00
2021HU16FFPR004 - Terület- és Területfejlesztési Operatív Program Plusz	ESZA+	Fejlettebb régiók	27 774 458,00	41 661 687,00	69 436 145,00
2021HU16FFPR004 - Terület- és Területfejlesztési Operatív Program Plusz	ESZA+	Kevésbé fejlett régiók	515 070 369,00	90 894 771,00	605 965 140,00

Cím*	Alap	Régiókatégória	Uniós hozzájárulás	Nemzeti hozzájárulás	Összesen
2021HU16FFPR005 - Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	ERFA	Fejlettebb régiók	78 175 602,00	117 263 403,00	195 439 005,00
2021HU16FFPR005 - Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	ERFA	Kevésbé fejlett régiók	1 137 624 257,00	200 757 224,00	1 338 381 481,00
2021HU16FFPR005 - Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	ESZA+	Fejlettebb régiók	26 014 245,00	39 021 368,00	65 035 613,00
2021HU16FFPR005 - Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	ESZA+	Kevésbé fejlett régiók	377 200 171,00	66 564 737,00	443 764 908,00
2021HU16FFTA001 - Végrehajtási Operatív Program Plusz	ERFA	Fejlettebb régiók	8 647 058,00	12 970 588,00	21 617 646,00
2021HU16FFTA001 - Végrehajtási Operatív Program Plusz	ERFA	Kevésbé fejlett régiók	388 111 738,00	68 490 307,00	456 602 045,00
2021HU16FFTA001 - Végrehajtási Operatív Program Plusz	ESZA+	Fejlettebb régiók	3 615 763,00	5 423 645,00	9 039 408,00
2021HU16FFTA001 - Végrehajtási Operatív Program Plusz	ESZA+	Kevésbé fejlett régiók	194 764 171,00	34 370 148,00	229 134 319,00
2021HU16FFTA001 - Végrehajtási Operatív Program Plusz	A 3. cikk szerinti IÁA-források		4 572 336,00	806 883,00	5 379 219,00
2021HU16FFTA001 - Végrehajtási Operatív Program Plusz	A 4. cikk szerinti IÁA-források		5 869 798,00	1 035 847,00	6 905 645,00
2021HU16FFTA001 - Végrehajtási Operatív Program Plusz	Kohéziós Alap		65 053 956,00	11 480 110,00	76 534 066,00
Összesen	ERFA,Kohéziós Alap,ESZA+,IÁA		21 730 104 204,00	4 405 576 235,00	26 135 680 439,00
2021HU14MFPR001 - European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund - Programme for Hungary	ETHAA		37 710 346,00	16 161 578,00	53 871 924,00
Összesen	Összes alap		21 767 814 550,00	4 421 737 813,00	26 189 552 363,00

A közös rendelkezésekről szóló rendelet 36. cikkének (4) bekezdése szerinti technikai segítségnyújtás választása esetén.¹

* Az összegnek tartalmaznia kell a közös rendelkezésekről szóló rendelet 18. cikkével összhangban előzetesen elkülönített rugalmassági összegeket. A rugalmassági összegek tényleges elkülönítésének megerősítésére csak a félidős felülvizsgálat alkalmával kerül sor.

** A programok a közös rendelkezésekről szóló rendelet 25. cikke (1) bekezdésének megfelelően az alapokból közösen is finanszírozhatók (mivel a prioritások a közös rendelkezésekről szóló rendelet 22. cikke (2) bekezdésének megfelelően egy vagy több alapból származó finanszírozást is felhasználhatnak). Amennyiben az IÁA hozzájárul egy programhoz, az IÁA-allokációnak kiegészítő átcsoportosításokat is tartalmaznia kell, és az allokációt bontani kell az IÁA-rendelet 3. és 4. cikkének megfelelő összegek kimutatása céljából.

8. A partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó alapok keretében tervezett programok listája az egyes alapokból származó megfelelő előzetes pénzügyi allokációval és a kapcsolódó hozzájárulással régiókategóriánként

10. táblázat: A tervezett Interreg programok listája

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke

CCI	Cím
2021TC16FFIR001	Urbact IV
2021TC16FFTN004	(Interreg VI-B) Danube
2021TC16IPCB001	(Interreg VI-A) IPA CBC Hungary Serbia
2021TC16NXCB010	(Interreg VI-A) NEXT Huskroua
2021TC16RFCB007	(Interreg VI-A) Hungary-Croatia
2021TC16RFCB009	(Interreg VI-A) Austria-Hungary
2021TC16RFCB014	(Interreg VI-A) Hungary-Slovakia
2021TC16RFCB042	(Interreg VI-A) Romania-Hungary
2021TC16RFCB045	(Interreg VI-A) Slovenia-Hungary
2021TC16RFIR001	(Interreg VI-C) Interreg Europe
2021TC16RFIR002	(Interreg VI-C) Interact
2021TC16RFIR004	ESPON 2030 Cooperation Programme
2021TC16RFTN003	(Interreg VI-B) Central Europe

9. A partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó alapok felhasználásához szükséges adminisztratív kapacitás megerősítése érdekében tervezett intézkedések összefoglalása

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének i) pontja

Az adminisztratív kapacitások megerősítéséhez kapcsolódóan tervezett tevékenységek biztosítják az alapok végrehajtásának szabályszerűségét a közbeszerzések átláthatóságának és versenyének javítása, a csalás elleni küzdelem fokozása, valamint a korrupció megelőzése és leküzdése révén.

Az operatív programok megvalósításának sikere alapvetően függ az előkészítésben és megvalósításban érintett teljes intézményrendszer és a projekteket megvalósító kedvezményezettek felkészültségétől. A végrehajtásban résztvevő szervezeti egységek akkor képesek igazán hatékony, a kedvezményezettek adminisztrációs terheit is csökkentő munkavégzésre, amennyiben rendelkeznek egységes szakmai felkészültséggel.

Képzés

A központilag koordinált képzési rendszer elősegíti a PM Alapok forrásainak felhasználásához szükséges egységes szakmai tudás megteremtését, folyamatos továbbfejlesztését, intézményesítését, a fejlesztéspolitikai végrehajtás uniós és hazai kereteinek ismeretét. A munkatársak szakmai fejlődésének folyamatos biztosítása, ismereteinek és készségeinek bővítése eredményesebbé teszi a végrehajtás folyamatát, egyúttal javítva a kedvezményezettek forráshoz jutásának feltételeit is.

A fejlesztéspolitikai intézményrendszer munkatársainak fejlesztéséért a központi koordináció a felelős. A központilag biztosított képzések a képzési stratégiában meghatározott elvek mentén kerülnek meghatározásra és kialakításra. A képzési rendszer működését „Az európai uniós fejlesztéspolitikai intézményrendszer szakmai képzési rendszerének szabályzata” dokumentum írja le. A képzések tematikával bővített pontos körét a tárgyévvel vonatkozó Képzési Terv és Képzési Lista tartalmazza. A képzési anyagok frissítése folyamatos, változások esetén azonnal megtörténik az érintett dokumentumok módosítása.

A 2021-27-es programozási időszak megvalósítását támogató képzési struktúra alapvető eleme a kötelező képzések rendszere. Az intézményrendszerben történő munkavégzés feltétele a kötelező képzéseken történő részvétel, majd az azt követő vizsgák eredményes teljesítése. Az intézményrendszerben osztályvezetői és főosztályvezetői pozíció (az előírt szakmai tapasztalat megléte hiányában) kizárólag a Nemzeti Közszerződési Egyetem „Fejlesztéspolitikai szaktanácsadó” megnevezésű szakirányú továbbképzésének vagy „Fejlesztéspolitikai programmenedzsment” megnevezésű mesterképzésének sikeres teljesítése esetén tölthető be. E képzések a megfelelő szaktudású utánpótlás biztosításáért is felelősek.

A fejlesztési igények konkrét meghatározása az audit tapasztalatok kiértékelése, az elvégzendő konkrét intézményrendszeri feladatok és a szervezeti egységek által jelzett igények alapján történik. A képzési rendszer fejlesztésének kiemelt célja a szakmai készségek megerősítése a közbeszerzés, az átláthatóság, a csalás, a korrupció, az összeférhetetlenség és az egyéb szabálytalanságok hatékony megelőzése, felderítése és orvoslása területén.

A képzési kínálat bővítési irányvonalának meghatározásánál figyelembe vételre kerültek egy 2019 nyarán lebonyolított kutatás eredményei is. A felmérés célul tűzte ki, hogy a speciális szakmai képzési rendszerben megvizsgálja a képzési-, és hangsúlyosan a kompetenciafejlesztési szükségleteket, illetve az oktatások hatékonyságát az emberi erőforrás-fejlesztés vonatkozásában. A vizsgálat célcsoportját a fejlesztéspolitikában dolgozó munkavállalók alkották, akik véleményüket online kérdőív segítségével osztották meg.

A központilag koordinált képzési rendszer 2022. évi értékelésének eredményeit a képzési rendszer további fejlesztésére fogjuk felhasználni.

A kedvezményezettek megfelelő mennyiségű és minőségű információval történő ellátását támogatja a CPR, valamint a hazai jogszabály változásairól a honlapon elhelyezett tájékoztató anyag.

Fontos kérdés az MB tagok fejlesztéspolitikai ismereteinek bővítése, tájékoztató előadások megtartásával,

képzési anyagok megosztásával. A VOP Plusz tartalmazza a nem kormányzati partnerek monitoring bizottsági munkában történő aktív részvételének ösztönzését.

A 2021-2027-es ciklus megfelelő és eredményes indulásához kapcsolódóan a DG REGIO által kiadott „Gyakorlati eszköztár” iránymutatásával ütemterv készült, mely az uniós alapok kezeléséhez kapcsolódó kapacitások javítását célzó átfogó tevékenységsorozatot tartalmaz. Célja az igazgatási kapacitással kapcsolatos problémák azonosítása és kezelése olyan stratégiai megközelítéssel, amely a rövid, közép- és hosszú távú szempontokra egyaránt reagál. Az ütemterv figyelembe veszi a végrehajtásban részt vevő szervezetek visszajelzéseit, tapasztalatait, auditjelentéseket, értékelési megállapításokat, a 2019-es országjelentés D. mellékletének vonatkozó megállapításait a kohéziós politika eredményes megvalósításának tényezőiről, valamint a jogállamisági feltételrendszerről szóló rendelet (2020/2092/EU, Euratom rendelet) értelmében vállalt korrekciós intézkedéseket. A következő négy, különösen fejlesztendő terület került azonosításra:

-Az összes kedvezményezett kapacitásának megerősítése

-A közbeszerzés teljesítményének javítása, különösen a verseny és az átláthatóság fokozása.

-A civil társadalmi szervezetek kapacitásának megerősítése és a végrehajtás partnerségi alapú modelljének kidolgozása.

-A csalás, a korrupció és az összeférhetetlenség megelőzésére, felderítésére és orvoslására irányuló intézkedések javítása.

Az ütemtervben felsorolt tevékenységek végrehajtása a központi koordináció és az irányító hatóságok közreműködésével, valamint az érintett szervezetek bevonásával, technikai segítségnyújtás, valamint nemzeti forrás igénybevételével valósul meg.

Egyszerűsített költségelszámolás alkalmazása

A magyar hatóságok elkötelezettek az SCO-k alkalmazásának kiterjesztése mellett. Alkalmazásukkal az adminisztratív terhek intézményi és kedvezményezetti oldalon történő csökkentése mellett az eredményalapú megközelítés is elfogadottabbá és követendővé válik.

Ahol lehetséges, a korábbi időszakban kidolgozott módszereket tovább tervezzük alkalmazni. IH-kedvezményezett viszonylatban a CPR 53-57. cikkeiben felsorolt módszerekre kívánunk támaszkodni, figyelembe véve az előző programozási időszak tapasztalatait. Törekvés, hogy a felhívások legalább ezen módszerek közül tartalmazzanak olyat, ami a projektek költségstruktúrájának megfelelő.

Bár a cél kétségtelenül az, hogy Bizottság-tagállam viszonylatban minél több költség elszámolása SCO-kkal történjen, fejlődésnek tartjuk az IH-kedvezményezett viszonylatban történő, SCO-val elszámolt támogatás mértékének emelkedését is.

Területi kapacitások fejlesztése

A térségi különbségek kezelését szolgáló beavatkozások integrálása megfelelően felkészült, helyismerettel, helyi elfogadottsággal rendelkező intézményi kapacitásokat is igényel. Különösen fontos ez azokban a térségekben, amelyek kiemelten érintettek a területi hátrányokkal.

Ezt az intézményi funkciót a 2021-2027-es programozási időszakban Magyarországon három országos lefedettségű, de lokális hatáskörű szervezetrendszer együttműködése szolgálja, amelyet még kiegészít a leghátrányosabb települések számára dedikált helyi kapacitás:

1.A legnagyobb területi léptéket a 2020-ban létrehozott négy **Gazdaságfejlesztési Zóna** fedi le, amelyek egy-egy kormánybiztos vezetésével felálló titkárság révén 3-7 megyére kiterjedve látják el a fejlesztési koncepciók, tervek összehangolását, véleményezését, illetve a megyei léptéken túlmutató fejlesztések elősegítését, együttműködve a térség önkormányzati, állami és gazdasági szereplőivel.

2.A **megyei önkormányzatok területfejlesztési egységei** végzik a megyei integrált területi programok tervezését és követését, valamint közreműködnek a megyei TOP Plusz forrás projekt kiválasztása során. Emellett a megyei szakemberek támogatják a vármegye önkormányzatait projektfejlesztési és projektmenedzsment szolgáltatással, kiemelten azokon a településeken, amelyeknek nem áll rendelkezésükre saját kapacitás. A megyei fejlesztési tervek kiemelten foglalkoznak a hátrányos helyzetű települések, térségek kihívásaival. A megyei önkormányzatok a 2014-2020-as időszakban jelentős

kapacitásokat építettek ki ezen feladatok ellátására, így stabil, megbízható, a helyi viszonyokat jól ismerő szereplőként képesek részt venni a vármegyei települések projektjeinek sikeres megvalósításában.

3. A kis- és középvállalkozásokat, önkormányzatok tájékoztatását, projektfejlesztését támogatja továbbá a **Széchenyi Programiroda**. A több mint 40 ügyfélszolgálati ponton, több mint 100 tanácsadóval működő szervezet biztosítja a pályázók számára a folyamatos elérhetőséget, és a testre szabott tájékoztatást a pályázati lehetőségekről. Az állami tulajdonú szervezet főbb feladata a potenciális és aktív pályázók, kedvezményezettek térítésmentes tájékoztatása, szakmai támogatása a pályázati folyamat teljes tartama során. A tanácsadói szakemberállomány napi szinten, helyi jelleggel, az ügyfél egyedi igényeihez igazodva nyújt segítséget a leginkább támogatásra szorulóknak számára, különös figyelmet fordítva a 36 komplex programmal fejlesztendő járás területére. Az irodahálózat működésének finanszírozása a Végrehajtási Operatív Program Pluszból történik.

4. Az országos kiterjedésű szervezetek mellett a leghátrányosabb helyzetű, a **„Felzárkózó települések”** hosszú távú programjában résztvevő településeket a megvalósító szervezetek is támogatják mentorálással, közösség-szervezéssel, projektfejlesztéssel és menedzsmenttel. A program segítségével jelentős kapacitásbővítés valósul meg az érintett településeken a helyi szereplőkkel együttműködve. A helyi fejlesztések kapcsolatát az állami szereplőkkel és a fejlesztési programokkal a program központi koordinációja biztosítja. A program a Magyar Máltai Szeretetszolgálat sikeres korábbi projektjeinek jó gyakorlatára építve kiterjed a szociális és gazdasági szférára is, és integrálja az EU-s és hazai finanszírozású támogatásokat.

Összességében így több mint 1000 fős, az ország teljes területére kiterjedő, több területi léptéket lefedő, és a leghátrányosabb helyzetű területeket kiemelten támogató, hálózatos szervezetrendszer szolgálja a fejlesztési források integrált felhasználását.

Az eltérő területi léptékért felelős szervezetrendszerek közötti együttműködés megvalósul a fejlesztési tervek egyeztetése során, amely mindegyik szervezet esetében az alaptevékenység része.

Az Európai Bizottság elvárásainak megfelelően kiemelten kezelendők a 290/2014. (XI. 26.) kormányrendelet szerinti 36 komplex programmal fejlesztendő járás területén működő vállalkozások, szervezetek, intézmények. Az SZPI irodák aktív segítségnyújtásával a leghátrányosabb helyzetű területeken is hatékonyan el lehet érni a kapacitáshiányos, intenzív támogatást igénylő potenciális pályázókat és kedvezményezetteket.

A legkevésbé fejlett járások kedvezményezettjei (így többek közt az önkormányzatok) számára is jó lehetőséget biztosítanak a konzultációra az irányító hatóságok jellemzően a kiírások meghirdetésekor, illetve aktuálisan érzékeny témakörökben (pl. kifizetési kérelmek összeállítása) megtartásra kerülő információs napjai, melyek egyben alkalmat biztosítanak a pályázók és kedvezményezettek számára arra is, hogy a felmerülő kérdéseiket személyesen tegyék fel az illetékeseknek.

A közigazgatásban működő kedvezményezettek, így a projektmenedzsment feladatokat ellátó önkormányzati munkatársak kapacitásépítését is támogatják a Nemzeti Közszolgálati Egyetem által kialakított képzési programok.

A fent kiegészítéseként a központi koordináció további tevékenységekkel támogatja a kedvezményezetteket a sikeres pályázásban, majd azt követően a projektmegvalósításban:

- A **pályázati e-ügyintézés felület** segíti a potenciális kedvezményezetteket a pályázásra történő felkészülésben, illetve a projektmegvalósítás teljes folyamata során.
- **Információs/tájékoztató napok** az irányító hatóságok szervezésében a felhívások meghirdetésekor, illetve aktuálisan érzékeny témakörökben.
- A **központi, minden programra vonatkozó információt tartalmazó honlap** (palyazat.gov.hu), ahol az aktuális kiírásokkal, kiírások módosításával, és egyéb, a pályázást érintő információkkal kapcsolatos közlemények folyamatosan olvashatók.
- Az e-kohézióban rejlő lehetőségek kiaknázása mobil applikáció (FAIR App) formájában, mely 2020 végétől érhető el ingyenesen az App Store-ban és a Play Áruházban. Legújabb fejlesztése megkönnyíti a pályázók és a kedvezményezettek számára a Széchenyi Programiroda tanácsadói hálózatához való hozzáférést.

- **Ügyfélszolgálat**, mely tájékoztatást nyújt pl. az igényelhető támogatási lehetőségekről, segítséget nyújt a pályázatás során a felmerülő szakmai kérdésekben.
- A helyi/területi szereplők, kedvezményezettek adminisztratív kapacitásainak erősítése érdekében a projektmenedzsment költségek továbbra is elszámolhatóak. A hazai szabályozás továbbá lehetőséget biztosít az egyes költség típusok közötti átcsoportosításra is.
- A nemzeti elszámolhatósági szabályok szerint, ha azt a települési önkormányzat kéri, a megyei önkormányzat a támogatásból megvalósuló fejlesztési projektjei projektmenedzsment tevékenységének, valamint meghatározott további tevékenységek ellátásába bevonható.

A szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek kapacitásépítésének támogatásával kapcsolatban tervezett további intézkedéseket részletesen az egyes programok tartalmazzák.

Monitoring rendszer

Az e-kohéziós követelményeknek történő megfelelést – hasonlóan a megelőző programozási ciklushoz – biztosítjuk. Újdonság, hogy a Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer (FAIR) 2020 végétől mobil applikáció formájában is elérhető, mely által szélesebb körben, de egyben személyre szabottabban is kereshetők a pályázati információk, illetve a projektvégrehajtáshoz kapcsolódó jelzések is gyorsabban jutnak el a kedvezményezetthez.

Fokozzuk az informatikai eszközök használatát a közbeszerzések átláthatóságának javítása, valamint a szabálytalanságok és csalások megelőzése terén, a jogállamisági feltételrendszerről szóló rendelet értelmében vállalt korrekciós intézkedésekkel is összhangban:

- A közbeszerzés útján kötött szerződésekkel kapcsolatos adatszolgáltatás teljesítésének helye az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer (EKR), amelyből az adatok automatikusan továbbítására kerülnek a Közbeszerzési Hatóság CoRe adatbázisa felé is.
- A közbeszerzési monitoring rendszer fejlesztése (beleértve az EKR fejlesztését is), valamint a szerződés-odaítélési hirdetmények fő adatainak tömeges exportálására vonatkozó EKR funkcionális megvalósítása.
- Az EKR és a FAIR adatkapcsolatok összekötése azon túl, hogy csökkenti a kedvezményezettek adminisztratív terheit, a csalásmegelőzést is támogatja.
- A FAIR informatikai rendszer összekötése a hazai adóhatóság (NAV) online számla rendszerével, valamint a hiteles cégnyilvántartással.
- A 2021-2027 időszakban biztosítjuk az Arachne rendszer teljes körű és hatékony használatát (ami nem korlátozódik a 2021-2027-es többéves pénzügyi keretre vonatkozó adatokra).
- Az EDES-ben elérhető adatok felhasználását biztosítjuk a hazai informatikai rendszerben.
- Az egyszerűsítéshez, az e-kohézióhoz, valamint az adminisztratív kapacitások témaköréhez egyaránt kapcsolódik a Magyarország által irányított Interreg CBC programokhoz tervezett INTERREG+ rendszer. Ez biztosítja, hogy minden adatcsere elektronikus úton történjen a kedvezményezettek és a program végrehajtásába bevont intézmények között, valamint jelentést és statisztikát készít a projekt- és programteljesítményről.

Egyéb

Az alapok megfelelő felhasználásának biztosítása érdekében a jogállamisági feltételrendszerről szóló rendelet értelmében vállalt korrekciós intézkedésekkel összhangban a következő intézkedéseket hozzuk:

- A Miniszterelnökség alá tartozó Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatóság (BEII) felállítása.
- Korrupcióellenes munkacsoport felállítása, amelynek végrehajtását az említett eljárás keretében nyomon követik.
- Az Integritás Hatóság felállítása.

Az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) és a magyar ügyészség a szakmai kapcsolat formális megerősítése érdekében munkamegállapodást írt alá. Az együttműködés legfontosabb területei a kölcsönös információcsere, az operatív segítségnyújtás, a közös képzési lehetőség és a technikai

segítségnyújtás.

Az OLAF-fal való együttműködés megerősítéseként a Nemzeti Adó- és Vámhivatal segíti az OLAF-ot a magyarországi helyszíni ellenőrzések során.

A 2021-2027-es időszakban Magyarország integritási paktumokat kíván alkalmazni, hogy független szakértőket vonjon be a közbeszerzés és a projekt végrehajtásának ellenőrzésébe azokon a fejlesztési területeken, ahol ezt különösen releváns (pl. összetett közbeszerzési eljárásokkal és nagy nyilvánossággal járó projektek, a korrupciós kockázatoknak jobban kitett ágazatokban lévő projektek).

A magyar hatóságok a CPR szerinti kommunikációs, láthatósági és átláthatósági kötelezettségekkel összhangban törekedni fognak az alapok láthatóságának, ismertségének javítására. A magyar hatóságok elkötelezettek a kommunikációs tevékenységek végrehajtása – így a médián keresztül történő kommunikáció – során a lehető legszélesebb nyilvánosság elérése mellett.

10. A régiók és területek demográfiai kihívásainak és/vagy sajátos szükségleteinek kezelésére szolgáló integrált megközelítés (adott esetben)

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke (1) bekezdésének j) pontja és az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló rendelet 10. cikke

A területi kihívások kezelése a Partnerségi Megállapodás egyik kiemelt feladata, amely egyrészt magában foglalja a területi egyenlőtlenségek csökkentését és a területekhez kapcsolódó fejlesztési lehetőségek kihasználását.

Ahogy a területi helyzetkép leírásánál jeleztük, a nyolc magyar NUTS-2 régió közül hét a kevésbé fejlett régiókaté kategóriába tartozik. A négy legkevésbé fejlett magyar régió a 2019-es adatok alapján az EU-átlag 50%-a alatti vagy akörül egy főre jutó (vásárlóerő-paritáson mért) GDP-vel rendelkezik:

Észak-Alföld 47%

Észak-Magyarország 49%

Dél-Dunántúl 50%

Dél-Alföld 53%

Pest 58%

Közép-Dunántúl 67%

Nyugat-Dunántúl 71%

Budapest 151%

A többéves pénzügyi keret (MFF) tárgyalásakor született megállapodás szerint Magyarország – a négy legrosszabb GDP/fő mutatóval bíró régiójának helyzetére tekintettel – (2018-as árakon) 2 milliárd euró többlettámogatásban részesült. Ezt a többlettámogatást Magyarország kizárólag e négy leghátrányosabb helyzetű régióban használja fel.

A fentiekből következően a négy leghátrányosabb helyzetű régió tekintetében 2021-27-re a következő vállalást tesszük: **Magyarország a hét kevésbé fejlett NUTS 2 régiója számára elérhető ERFA és ESZA források keretének legalább 65 százalékát e négy régió fejlesztésére fordítja.** (A Technikai Segítségnyújtásra fordított kerettel nem számolva.) A négy régió lakossága az ország lakosságának 48%-át teszi ki, így ezzel a népességarányt jelentősen meghaladó forrásallokációval olyan mértékű pozitív diszkrimináció valósul meg, ami biztosíthatja e régiók felzárkózását, fejlettségi szintjüknek az uniós átlaghoz való közeledését.

Az elköteleződés a programok összességére szól (a VOP Plusz kivételével), azaz a területi operatív program mellett az ágazati operatív programok is hozzájárulnak – különböző mértékben, különböző eszközökkel – a 65%-os regionális területi arány eléréséhez. Az ágazati operatív programok fejlesztéseinek területi célokhoz történő hozzájárulásának kereteit az adott operatív program adja meg.

A központi koordináció a Bizottsággal egyeztetett módszertan alapján figyelemmel kíséri a 65%-os területi célkitűzés megvalósítását, és rendszeresen jelentést tesz a PM Monitoring Bizottságának a célkitűzés elérése érdekében tett előrehaladásról.

A társadalmi-gazdasági mutatók és a programértékelési tapasztalatok szerint a régiókon belül jelentős területi különbségek tapasztalhatók, ezért **fontos további (alsóbb) területi szinteken is célozni a forrásallokációt, hogy a valóban leginkább rászoruló térségekbe, településekre jussanak a beruházások.** A leginkább rászoruló / fejlesztendő településeket az alábbiakban definiáljuk:

- a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerinti komplex programmal fejlesztendő, illetve fejlesztendő járások települései,

- 15/2018. (II. 13.) Korm. rendelet alapján kijelölt szabad vállalkozási zónák települései,
- továbbá a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program, valamint a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjában az 1057/2021 (II.19.) kormányhatározat szerint kijelölt települések.

Ezen településeken fontos a helyi adminisztratív kapacitás fejlesztése is, hogy az oda alokált forrást a hátrányos helyzetű önkormányzatok, a területen működő szervezetek meg tudják pályázni, az elnyert támogatásokat pedig eredményesen tudják felhasználni (Ld. részletesen a 9. részben, az adminisztratív kapacitás megerősítése érdekében tervezett intézkedések leírásánál.)

A területi kihívások kezelése a Kormány elmaradott térségek fejlesztésére irányuló céljának, valamint azzal összhangban a hatályos Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) területi céljainak és nemzeti fejlesztési prioritásainak érvényesítésével történik.

Az ágazati fejlesztések **alsóbb területi szinten megvalósuló dedikált forrásallokációja terén a legjelentősebb közvetlen hatást azok a támogatások érik el, amelyek a helyi szinten képesek ösztönözni a gazdasági aktivitás, illetve a foglalkoztatás bővítését**, továbbá szükséges az érintett települések népességmegtartó képességének erősítése miatt **a helyi közszolgáltatások fejlesztése** is. Ezekben a támogatási területeken az ágazati operatív programok további területi előnyben részesítést valósítanak meg a következő megoldásokból választva, az adott felhívásra történő testreszabással:

1. A gazdasági aktivitást, a foglalkoztatásbővítést támogató, a helyi közszolgáltatások fejlesztését célzó felhívások forráskeretének legfeljebb 30%-ának, legfeljebb 2 évig tartó elkülönítése a fent nevesített települési kör számára, mikor erre a keretre csak innen lehet pályázni.
2. Előnyben részesítés a kiválasztási szempontokon keresztül (hátrányos helyzetű településekről érkező pályázatok többletpontozása).
3. A támogatásnak a regionális beruházási jogcím által megengedett legmagasabb támogatási intenzitáson való biztosítása.

Az ágazati operatív programok (előbbieken jelzett, az adott operatív programokban kifejtett) területi szerepvállalása mellett kiemelő a **külön területi operatív program keretén belül** megvalósított fejlesztések, amelyek az alábbi elvek mentén valósulnak meg:

1. **Területi alapú beavatkozások:** megyei és fővárosi integrált területi programok a megyei önkormányzatok és a fővárosi önkormányzat bevonásával, megyei és fővárosi szintű és megyén belüli területi forrásallokációval.
2. **Területi tervezés:** megyei, fővárosi és kiemelt térségi területfejlesztési koncepciók és programok, megyei és fővárosi integrált területi programok és helyi városfejlesztési programok.
3. **Integrált területfejlesztési beavatkozások:** helyi-alapú és integrált intézkedések a helyi szükségletekre integráltan reagálni képes beavatkozásokkal, térségi és szakpolitikai kapcsolódásokkal.

Ezen elemek részletes bemutatását a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz tartalmazza. A TOP Plusz egyszerre szolgálja a területi egyenlőtlenségek csökkentését és a területi sajátosságokhoz kapcsolódó lehetőségek kiaknázását. Fejlesztései elsősorban önkormányzati, helyi fejlesztésekre terjednek ki, és a területi szereplők (a megyék és a főváros) által kidolgozott, a területfejlesztési koncepción és programon alapuló integrált területi programok alapján kerülnek kiválasztásra. **A fenntartható városfejlesztést megvalósító városok** az integrált területi programban meghatározott keretek szerint készítik településfejlesztési stratégiát.

Összefoglalóan tehát Magyarország a 2021-27-es időszakban a következő, a területi konvergenciát erősítő mechanizmusokat fogja alkalmazni:

- A kevésbé fejlett régiók (VOP nélküli) ERFA-ESZA keretének arányában vett 65%-os regionális forrásallokációs vállalás a négy legfejletlenebb régió vonatkozásában;
- Az ágazati operatív programok is hozzájárulnak a regionális forrásallokációs arány eléréséhez –

különböző mértékben és módon, ezért ennek kereteit az adott operatív program adja meg;

- A regionális szint alatt megvalósul a legkevésbé fejlett járások és települések területi célzása, ennek keretében célzott területi forrásallokáció a pályázati felhívásokban; legalább a helyi gazdaságfejlesztési, foglalkoztatásbővítési, helyi közszolgáltatás-fejlesztési célok esetében.
- A helyi adminisztratív kapacitás fejlesztése a hátrányos helyzetű térségekben;
- Külön területi operatív program, mely a területi szereplők bevonásával készül (területi alapú beavatkozások, területi tervezés, integrált területfejlesztési beavatkozások, fenntartható városfejlesztés).

11. A 15. cikkben, valamint a III. és a IV. mellékletben említett releváns előfeltételek teljesüléséről készített értékelés összefoglalása (opcionális)

Hivatkozás: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 11. cikke

11. táblázat: Feljogosító feltételek

Feljogosító feltétel	Alap	Kiválasztott egyedi célkitűzés	Az értékelés összefoglalása
----------------------	------	--------------------------------	-----------------------------

12. Előzetes éghajlat-politikai hozzájárulási cél

Hivatkozás: A közös rendelkezésekről szóló rendelet 6. cikkének (2) bekezdése és 11. cikke (1) bekezdésének d) pontja

Alap	Előzetes éghajlat-politikai hozzájárulás ¹
ERFA	4 615 757 223,00
Kohéziós Alap	2 148 221 203,00

¹A beavatkozástípusok és a közös rendelkezésekről szóló rendelet 22. cikke (3) bekezdése d) pontjának viii. alpontja szerinti indikatív pénzügyi bontás alapján a programokban szereplő vagy szerepeltetendő információknak megfelelően.

DOKUMENTUMOK

Dokumentum címe	Dokumentumtípus	Dokumentum dátuma	Helyi hivatkozás	Bizottsági hivatkozás	Fájl	Küldés dátuma	Küldő
Partnership Agreement snapshot 2021HU16FFPA001 1.2	Pillanatkép az adatokról küldés előtt	2022. okt. 31.		Ares(2022)7547661	Partnership_Agreement_snapshot_2021HU16FFPA001_1.2_en.pdf Partnership_Agreement_snapshot_2021HU16FFPA001_1.2_hu.pdf Partnership_Agreement_snapshot_2021HU16FFPA001_1.2_hu_en.pdf	2022. okt. 31.	Vartus, Gergely